

ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ, ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

**Φορολογικός έλεγχος, έμμεσες τεχνικές ελέγχου
& έλεγχος δέουσας επιμέλειας. Μελέτη περίπτωσης
ελεγκτικών κέντρων του νομού Θεσσαλονίκης.**

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΟΥ

ΤΖΟΥΜΑ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Επιβλέπουσα : ΜΠΟΣΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ

Λέκτορας, Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος

Θεσσαλονίκη, Νοέμβριος 2022

ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ, ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

**Φορολογικός έλεγχος, έμμεσες τεχνικές ελέγχου
& έλεγχος δέουσας επιμέλειας. Μελέτη περίπτωσης
ελεγκτικών κέντρων του νομού Θεσσαλονίκης.**

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΟΥ

ΤΖΟΥΜΑ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Επιβλέπουσα :Γεωργία Μπόσκου
Λέκτορας, Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος

Εγκρίθηκε από την τριμελή εξεταστική επιτροπή στις ____ / ____ /2022

Θεσσαλονίκη, 2022

.....

Τζούμας Νικόλαος

© 2022– All rights reserved

Ευχαριστίες

Η παρούσα εργασία αφιερώνεται στην σύντροφο μου, που τόσα χρόνια με έχει ανεχθεί στις συνεχείς αναζητήσεις μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Την τελευταία δωδεκαετία η Ελλάδα διέρχεται μιας από τις σοβαρότερες οικονομικές κρίσεις της ιστορίας της. Οι πολιτικές επιλογές των κυβερνήσεων είχαν ως αποτέλεσμα η φοροδιαφυγή να αποκτήσει νομιμοποίηση στην συνείδηση μεγάλου μέρους των πολιτών. Αποτέλεσμα της διαδικασίας αυτής είναι να διογκωθεί το φαινόμενο της φοροδιαφυγής. Η εφαρμογή των κλασικών μεθόδων φορολογικού ελέγχου από τους ελεγκτικούς μηχανισμούς δεν μπόρεσαν να ανακόψουν το φαινόμενο αυτό σε ικανοποιητικό βαθμό. Η Ελληνική φορολογική Διοίκηση, προκειμένου να αναστρέψει την ανοδική πορεία του φαινομένου, προχώρησε σε αναδιοργάνωση των μηχανισμών της και κυρίως εισήγαγε νέα νοοτροπία στους φορολογικούς ελέγχους υιοθετώντας την ρήση *follow the money*. Για τον λόγο στους φορολογικούς ελέγχους οι οποίοι διενεργούνται από την ΑΑΔΕ εισήχθησαν οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου.

Παράλληλα με την αλλαγή νοοτροπίας στον φορολογικό έλεγχο έγινε αντιληπτό ότι η παγκοσμιοποίηση είχε σαν αποτέλεσμα την ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων τόσο νόμιμων όσο και παράνομων. Τα παράνομα αυτά κεφάλαια γίνεται προσπάθεια να εισαχθούν στην νόμιμη οικονομική ζωή και με τον τρόπο αυτό να «ξεπλυθούν». Για την αντιμετώπιση του φαινομένου του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας ενσωματώθηκε στην Ελληνική νομοθεσία η τελευταία οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι συστάσεις της FATF. Αποτέλεσμα της διαδικασίας αυτής είναι η εισαγωγή του ελέγχου της δέουσας επιμέλειας που διενεργείται από την ΑΑΔΕ σε ορισμένες κατηγορίες φορολογούμενων.

Σκοπός της διπλωματικής είναι η παρουσίαση των δύο νέων τεχνικών ελέγχου οι οποίες χρησιμοποιούνται από τους ελεγκτές της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ). Οι τεχνικές αυτές είναι οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου και ο έλεγχος δέουσας επιμέλειας. Επιπλέον, μέσω της διενεργηθείσας έρευνας με την χρήση ερωτηματολογίου στα ελεγκτικά κέντρα (ΕΛΚΕ) του νομού Θεσσαλονίκης, επιχειρήθηκε μια πρώτη αποτίμηση από τους φορολογικούς ελεγκτές των νέων αυτών τεχνικών ελέγχου.

Λέξεις κλειδιά: φορολογικός έλεγχος, έμμεσες τεχνικές ελέγχου, ξεπλύμα βρώμικου χρήματος, έλεγχος δέουσας επιμέλειας, νομός Θεσσαλονίκης.

ABSTRACT

In the last twelve years, Greece has been going through one of the most serious economic crises in its history. The political choices of the governments resulted in tax evasion gaining legitimacy in the consciousness of a large part of the citizens. The result of this process is to increase the phenomenon of tax evasion. The application of classical tax auditing methods by the tax authorities could not stop this phenomenon to a satisfactory extent. The Greek Tax Administration, in order to reverse the upward trend of the phenomenon, proceeded to reorganize its mechanisms and mainly introduced a new mentality in tax audits by adopting the saying "follow the money". For this reason, indirect control techniques were introduced in the tax audits carried out by the IAPR.

Along with the change of mentality in tax control, it was realized that globalization has resulted in the free movement of funds, both legal and illegal. An attempt is made to introduce these illegal funds into the legal economic life and in this way to "wash them out". To deal with the phenomenon of money laundering and the financing of terrorism, the latest directive of the European Union and the recommendations of the FATF were incorporated into Greek legislation. The result of this process is the introduction of the due diligence audit carried out by the AADE for certain categories of taxpayers.

The purpose of the thesis is the presentation of the two new audit techniques used by the auditors of the Independent Authority Public Revenue (IAPR). These techniques are the indirect audit techniques and the due diligence audit. In addition, through the research carried out using a questionnaire in the tax audit centers (ELKE) of the prefecture of Thessaloniki, a first assessment by the tax auditors of these new control techniques was attempted.

Keywords: tax auditing, indirect tax auditing techniques, money laundering, due diligence, Thessaloniki prefecture

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	i
ABSTRACT	iii
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	v
Ευρετήριο Πινάκων	vii
Ευρετήριο Διαγραμμάτων	viii
1. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	1
1.1. Εισαγωγή	1
1.2. Δομή της διπλωματικής	1
2. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	3
Θεωρητικό υπόβαθρο	3
2.1. Έννοιες φόρου και φοροδιαφυγής	3
2.2. Έννοια φορολογικού ελέγχου	5
2.2.1. Σκοποί φορολογικού ελέγχου	6
2.2.2. Είδη φορολογικού ελέγχου	7
2.2.3. Ελεγκτικές Υπηρεσίες	7
2.3. Έμμεσες τεχνικές	8
2.4. Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος	11
2.4.1. Εννοιολογική προσέγγιση	11
2.4.2. Στάδια νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες	17
2.4.3. Η κατάσταση στην Ελλάδα	18
3. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ	22
3.1. Διακρίσεις έμμεσων μεθόδων ελέγχου	22
3.1.1. Μέθοδοι έμμεσων τεχνικών ελέγχων που εφαρμόζονται σε φυσικά πρόσωπα επαγγελματίες ή όχι	22
3.1.2. Μέθοδοι έμμεσων τεχνικών ελέγχων που εφαρμόζονται σε φυσικά πρόσωπα ή σε κάθε νομική οντότητα που ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα	22
3.2. Έμμεσες τεχνικές και επιχειρηματική δραστηριότητα	22
3.2.1. Προϋποθέσεις εφαρμογής των έμμεσων τεχνικών ελέγχου για τον προσδιορισμό εισοδήματος από επιχειρηματική δραστηριότητα	22
3.2.2. Μέθοδος των αναλογιών (mark – up method)	26
3.2.3. Μικτό περιθώριο κέρδους επί του κόστους	27
3.2.4. Περιθώριο Μικτού Κέρδους επί των πωλήσεων	29
3.2.5. Μέθοδος της σχέσης τιμής πώλησης προς τον συνολικό όγκο πωλήσεων (unit and volume method)	30
3.3. Έμμεσες τεχνικές και φυσικά πρόσωπα	33

3.3.1. Τεχνική ανάλυση ρευστότητας του φορολογούμενου (source and application of funds /T – count method).....	33
3.3.2. Τεχνική της καθαρής θέσης του φορολογούμενου (net worth method).....	35
3.3.3. Τεχνική του ύψους των τραπεζικών καταθέσεων και δαπανών σε μετρητά (bank deposits and cash expenditures method).....	38
4. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ	42
4.1. Δέουσα επιμέλεια ως προς τον πελάτη	42
4.2. Έλεγχος Δέουσας επιμέλειας	48
4.2.1. Έλεγχος Εσωτερικών διαδικασιών.	48
4.2.2. Ανάλυση – Εκτίμηση Κινδύνου	49
4.2.3. Εφαρμογή Μέτρων Δέουσας Επιμέλειας	50
4.2.4. Αποστολή Αναφορών	50
4.3. Κυρώσεις μη συμμόρφωσης	51
4.4. Αδυναμίες ελέγχου δέουσας επιμέλειας	52
4.5. Έλεγχοι Δέουσας επιμέλειας ΑΑΔΕ.....	53
5. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ	54
5.1. Ερευνητική προσέγγιση και μεθοδολογία	54
5.1.1. Στοιχεία της έρευνας.....	54
5.1.2. Μεθοδολογία της έρευνας.....	54
5.2. Ερευνητικά αποτελέσματα και ανάλυση ευρημάτων.....	56
5.2.1. Δημογραφικά στοιχεία έρευνας.....	56
5.2.2. Έρευνα έμμεσες τεχνικές ελέγχου	59
5.2.3. Έρευνα ελέγχου δέουσας επιμέλειας.....	71
6. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ	78
Αξιολόγηση – συμπεράσματα – περιορισμοί.....	78
7. Παραρτήματα	82
7.1. Ερωτηματολόγιο έρευνας.....	82
7.2. Οδηγίες ελέγχου δέουσας επιμέλειας	88
8. Βιβλιογραφικές αναφορές	92
8.1. Νόμοι	92
8.2. Λοιπές βιβλιογραφικές αναφορές.....	93

Ευρετήριο Πινάκων

Πίνακας 1: Ορισμοί ξεπλύματος μαύρου χρήματος.....	14
Πίνακας 2: Βεβαιωθέντα ποσά από ελέγχους σε σχέση με τις αναφορές 2013 – 2016	18
Πίνακας 3: Επίπεδο εθνικού κινδύνου	19
Πίνακας 4: Εθνική απειλή ανά κλάδο	20
Πίνακας 5: Πίνακας καθαρής θέσης φορολογούμενου	37
Πίνακας 6: Πίνακας τεχνικής τραπεζικών καταθέσεων και δαπανών σε μετρητά.....	40
Πίνακας 7: Κατάλογος παραγόντων κινδύνου και αποδεικτικών εγγράφων ...	45
Πίνακας 8: Έλεγχος δέουσας επιμέλειας αν κατηγορία	53

Ευρετήριο Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1: Φύλλο συμμετεχόντων στην έρευνα	56
Διάγραμμα 2: Ηλικίες συμμετεχόντων στην έρευνα.....	57
Διάγραμμα 3: Επίπεδο εκπαίδευσης συμμετεχόντων στην έρευνα	58
Διάγραμμα 4: Χρόνια υπηρεσίας των συμμετεχόντων στον έλεγχο.....	58
Διάγραμμα 5: Γνώση έμμεσων τεχνικών ελέγχου	59
Διάγραμμα 6: Πηγές πληροφόρησης	59
Διάγραμμα 7: Ανάγκη εκπαίδευσης.....	60
Διάγραμμα 8: Εκπαίδευση στις έμμεσες τεχνικές ελέγχου.....	60
Διάγραμμα 9: Ποιότητα εκπαίδευσης	61
Διάγραμμα 10: Χρήση έμμεσων τεχνικών ελέγχου.....	62
Διάγραμμα 11: Κατηγορίες φορολογούμενων που εφαρμόστηκαν έμμεσες τεχνικές ελέγχου	62
Διάγραμμα 12: Κλάδοι εφαρμογής έμμεσων τεχνικών ελέγχου.	63
Διάγραμμα 13: Έκταση εφαρμογής έμμεσων τεχνικών	64
Διάγραμμα 14: Συχνότερα εφαρμοζόμενες έμμεσες τεχνικές ελέγχου	64
Διάγραμμα 15: Έκταση Διαπιστωθεισών διαφορών	65
Διάγραμμα 16: Αποτελεσματικότερη έμμεση τεχνική	66
Διάγραμμα 17: Ποσοστό ενδικοφανών προσφυγών επί ελέγχων με έμμεσες τεχνικές.....	67
Διάγραμμα 18: Έμμεσες τεχνικές ελέγχου & ασφαλή ελεγκτικά συμπεράσματα	67
Διάγραμμα 19: Έμμεσες τεχνικές ελέγχου ως εργαλείο περιορισμού της φοροδιαφυγής	68
Διάγραμμα 20: Προβλήματα έμμεσων τεχνικών. Μη επαρκής εκπαίδευση ...	69
Διάγραμμα 21: Προβλήματα έμμεσων τεχνικών. Μη ανταπόκριση πληροφοριακών συστημάτων	69
Διάγραμμα 22: Προβλήματα έμμεσων τεχνικών. Πολυπλοκότητα νομοθετικού πλαισίου	70
Διάγραμμα 23: Προβλήματα έμμεσων τεχνικών. Αδυναμία διασταύρωσης πληροφοριών.	70
Διάγραμμα 24: Γνώση ελέγχου δέουσας επιμέλειας	71
Διάγραμμα 25: Πηγές πληροφόρησης για δέουσα επιμέλεια.....	71

Διάγραμμα 26: Διενέργεια ελέγχων δέουσας επιμέλειας	72
Διάγραμμα 27: Κλάδοι διενέργειας ελέγχων δέουσας επιμέλειας	72
Διάγραμμα 28: Ποσοστά συμμόρφωσης στις απαιτήσεις δέουσας επιμέλειας	73
Διάγραμμα 29: Έλεγχος δέουσας επιμέλειας ως εργαλείο περιορισμού του ξεπλύματος μαύρου χρήματος.....	74
Διάγραμμα 30: Προβλήματα δέουσας επιμέλειας. Μη επαρκής εκπαίδευση .	74
Διάγραμμα 31: Προβλήματα δέουσας επιμέλειας. Εισαγόμενη νομοθεσία	75
Διάγραμμα 32: Προβλήματα δέουσας επιμέλειας. Μεγάλο κόστος.....	75
Διάγραμμα 33: Προβλήματα δέουσας επιμέλειας. Ανυπαρξία τμημάτων εσωτερικού ελέγχου.....	76
Διάγραμμα 34: Προβλήματα δέουσας επιμέλειας. Σύγκρουση συμφερόντων	77

1. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1.1. Εισαγωγή

Η Ελλάδα, όπως και το μεγαλύτερο μέρος των χωρών του κόσμου, δραστηριοποιείται σε ένα παγκόσμιο οικονομικό περιβάλλον το οποίο χαρακτηρίζεται από ρευστότητα, ταχύτητα και συνεχείς αλλαγές. Η Ελληνική και Ευρωπαϊκή οικονομία, ιδιαίτερα μετά την συνθήκη του Μάστριχτ το 1992, εισέρχονται σε μία περίοδο έντονου παγκόσμιου ανταγωνισμού σε όλα τα επίπεδα. Η απελευθέρωση στην διακίνηση κεφαλαίων και στον τρόπο με τον οποίο εκτελείται πλέον η οικονομική δραστηριότητα, λόγω και των τεχνολογικών αλλαγών, επηρέασε τις οικονομίες καθώς και τον τρόπο με τον οποίο τα κράτη χρηματοδοτούν τις παρεχόμενες προς τους πολίτες υπηρεσίες για παράδειγμα δημόσια παιδεία, δημόσια υγεία, στρατιωτικές δαπάνες και άλλα. Έχει γίνει αντιληπτό, εδώ και τουλάχιστον μία δεκαετία, ότι η σημαντικότερη πηγή για την συλλογή δημοσίων εσόδων προέρχεται μέσω της φορολογίας των πολιτών και των εταιρειών σε εθνικό επίπεδο (Gbadago and Awunyo-Vitor, 2015). Παγκόσμια εφαρμόζονται οικονομικές πολιτικές μικρών ελλειμμάτων και ταυτόχρονα πολιτικές οι οποίες θα αυξήσουν τα έσοδα των εθνικών προϋπολογισμών (Leahy, 2006). Συνεπώς κάθε κράτος έχει ως στόχο από την μία μεριά την καθιέρωση ευέλικτων φορολογικών συστημάτων τα οποία θα διευρύνουν την φορολογική βάση και από την άλλη να αλλάξουν την συμπεριφορά των πολιτών απέναντι στην φορολογία ενισχύοντας την εμπιστοσύνη τους προς τις κυβερνήσεις και πείθοντας τους ότι υπάρχει δικαιοσύνη στην επιβολή των φόρων. Λαμβάνοντας υπόψη τα προηγούμενα οι Colon και Swagerman (2015) διατυπώνουν την άποψη ότι ο τρόπος φορολογίας και η φορολογική συμμόρφωση αλλάζουν δραματικά παγκοσμίως και ταυτόχρονα αλλάζει ο φορολογικός έλεγχος ενώ οι ζήτηση για υπηρεσίες ελεγκτικού έργου αυξάνεται (Karagiorgos et al., 2006).

1.2. Δομή της διπλωματικής

Η παρούσα εργασία αποτελείται από έξι κεφάλαια. Το πρώτο κεφάλαιο περιλαμβάνει την εισαγωγή στην εργασία και παρουσιάζει την διάρθρωση της. Στο δεύτερο κεφάλαιο πραγματοποιήθηκε μια εκτεταμένη βιβλιογραφική

ανασκόπηση προκειμένου να αποδοθεί το θεωρητικό υπόβαθρο στο οποίο στηρίζονται οι φορολογικοί έλεγχοι. Στο τρίτο κεφάλαιο αναλύονται οι έννοιες του φορολογικού ελέγχου και παρατίθενται οι σκοποί του. Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζονται εκτεταμένα οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου, οι οποίες χρησιμοποιούνται από την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ.) Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζεται ο έλεγχος δέουσας επιμέλειας και αναλύεται η τεχνική διενέργειας τέτοιου είδους ελέγχου από την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ). Ακολουθεί το έκτο κεφάλαιο στο οποίο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της διενεργηθείσας έρευνας, η οποία διενεργήθηκε στα ελεγκτικά κέντρα (ΕΛ.ΚΕ) του νομού Θεσσαλονίκης, και με την οποία επιχειρήθηκε μια πρώτη αποτύπωση της γνώμης των φορολογικών ελεγκτών της ΑΑΔΕ για την εφαρμογή, την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα των συγκεκριμένων μεθόδων ελέγχου. Τέλος στο ίδιο κεφάλαιο αποτυπώνονται τα συμπεράσματα και οι περιορισμοί της διενεργηθείσας έρευνας καθώς και οι προοπτικές για περαιτέρω έρευνα.

2. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Θεωρητικό υπόβαθρο

Η ανάλυση ορισμένων εννοιών κρίνεται απαραίτητη προκειμένου να γίνει κατανοητό το περιεχόμενο των ελέγχων με την εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου καθώς και του ελέγχου δέουσας επιμέλειας

2.1. Έννοιες φόρου και φοροδιαφυγής

Η λειτουργία των φόρων είναι να καταλείμουν τα δημόσια βάρη μεταξύ των ατόμων σε μία οργανωμένη κοινωνία. Η φορολογία και συνεπώς οι φόροι μπορούν να ειδωθούν από πολλές σκοπιές όπως την οικονομία, την πολιτική, την νομική θεωρία καθώς και από δημοσιονομική πλευρά. Επομένως πρόκειται για μία έννοια σύνθετη η οποία επηρεάζει όλες τις πτυχές της οργάνωσης μιας οικονομίας και κατ' επέκταση της κοινωνίας.

Σύμφωνα με το σύνταγμα ως φόρος ορίζεται η συμμετοχή των πολιτών στα δημόσια βάρη. Από την συνταγματική αυτή έννοια προκύπτει ότι επιβολή και η είσπραξη οποιουδήποτε φόρου. Αν και η έννοια του φόρου διαφοροποιείται σε μεγάλο βαθμό, ανάλογα με σκοπιά που αντιμετωπίζεται, φαίνεται ότι ένας ορισμός αντικατοπτρίζει την σύνθετη λειτουργία του φόρου. Έτσι λοιπόν *«φόρος είναι η αναγκαστική και χωρίς αντάλλαγμα παροχή προς το κράτος ή άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου προς πορισμό εσόδων και εκπλήρωση σκοπών οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής»* (Αναστασόπουλος, 1992). Από τον ορισμό αυτό προκύπτουν και τα τέσσερα στοιχεία που συνθέτουν τους φόρους, τα οποία είναι:

1. μια παροχή σε χρήμα η οποία είναι οριστική
2. έχει υποχρεωτικό χαρακτήρα
3. δεν αντιστοιχεί σε ειδικό αντάλλαγμα από το κράτος
4. η επιβολή τους αποσκοπεί στην εκπλήρωση των δημόσιων σκοπών

Φοροδιαφυγή: Ένας ορισμός ο οποίος θεωρείται ότι καλύπτει αρκετά την έννοια της φοροδιαφυγής είναι αυτός του Department of the Treasury του 1983. σύμφωνα με τον ορισμό αυτό φοροδιαφυγή αποτελεί:

1. *«Το τμήμα του φόρου εισοδήματος, το οποίο αντιστοιχεί σε εισόδημα που θα έπρεπε, με βάση την κάθε φορά ισχύουσα νομοθεσία, να*

δηλώνεται οικειοθελώς από τους φορολογούμενους στις αρμόδιες φορολογικές αρχές, αλλά για οποιοδήποτε λόγο δεν δηλώνεται, και

2. *Το τμήμα εκείνο των έμμεσων φόρων και λοιπών άμεσων φόρων, το οποίο με βάση την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία θα έπρεπε να εισπράττεται και να αποδίδεται εθελοντικά στο κράτος αλλά για οποιοδήποτε λόγο αυτό δεν φθάνει ποτέ στο Δημόσιο ταμείο» (Danopoulos and Znidaric, 2007).*

Από διενεργηθείσα έρευνα του Panas (2011) η οποία εξέτασε την συμπεριφορά και τα κύρια χαρακτηριστικά των φορολογούμενων προέκυψε ότι οι φορολογούμενοι σε ποσοστό 25% ήταν διατεθειμένοι να αποκρύψουν ένα τμήμα του εισοδήματός τους ενώ την ίδια στιγμή το 70% των φορολογούμενων διατύπωσαν την άποψη ότι η μικρή πιθανότητα εντοπισμού της φοροδιαφυγής από τις φορολογικές αρχές οδηγεί στην μη φορολογική συμμόρφωση των πολιτών.

Σύμφωνα με τον Artavanis et al. (2012) βασική αίτια για την φοροδιαφυγή αποτελεί η έλλειψη πολιτικής βούλησης για εφαρμογή σαφών και αποτελεσματικών φορολογικών νόμων, ταυτόχρονα με την καθιέρωση διαφανών φορολογικών διαδικασιών. Ο μεγάλος βαθμός παραοικονομίας εντείνει περαιτέρω το πρόβλημα.

Σε μία χώρα όπως η Ελλάδα, η οποία μετρά πέντε πτωχεύσεις στην νεότερη ιστορία της, η συλλογή των φόρων με τρόπο ισομερή ο οποίος προάγει την φορολογική δικαιοσύνη έχει ιδιαίτερη σημασία.

Ο φορολογικός έλεγχος αποτελεί ένα από τα σημαντικά εργαλεία του κράτους στην διαδικασία συλλογής των φόρων. Ο φορολογικός έλεγχος είναι ένα είδος εξωτερικού ελέγχου. Όταν αναφερόμαστε στον εξωτερικό έλεγχο, στην ουσία αναφερόμαστε στον έλεγχο που διενεργούν στις επιχειρήσεις μετά από πρόσκληση ελεγκτές οι οποίοι δεν έχουν εξαρτημένη σχέση εργασίας με αυτή (Καβαθάς, 2018).

Σύμφωνα με τους Τσαγκλάγκανο & Σπαθή (2015), οι βασικοί σκοποί του εξωτερικού ελέγχου είναι:

- *«Ο εντοπισμός και η πρόληψη ηθελημένων ή αθέλητων λογιστικών λαθών.*

- Η διερεύνηση, η αποκάλυψη και η καταστολή, ακούσιων ή εκούσιων σφαλμάτων.
- Η έγκριση, η ανάλυση και ο σχολιασμός της ακρίβειας και πιστότητας των διαφόρων οικονομικών καταστάσεων στο σύνολό τους.
- Η αξιολόγηση της σύνταξης και της παράθεσης διαφόρων επιμέρους σημείων των οικονομικών καταστάσεων.
- Η πιστοποίηση της επάρκειας ή της ανεπάρκειας της διαχρονικής κατάρτισης του κάθε είδους αριθμοδεικτών για την εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων.
- Η υπογράμμιση των ατελειών και ο καθορισμός των αδυναμιών στο όλο κύκλωμα της επιχειρηματικής και διαχειριστικής απεικόνισης.
- Ο ορθός υπολογισμός των λογιστικών και φορολογικών επισφαλειών και ο σχηματισμός ρεαλιστικών προβλέψεων».

Όπως είναι αυταπόδεικτο από την έννοια του εξωτερικού ελέγχου αρκετοί σκοποί έχουν εφαρμογή στον εξωτερικό φορολογικό έλεγχο.

2.2. Έννοια φορολογικού ελέγχου

Ως έλεγχος των φορολογουμένων έχουν οριστεί «οι δραστηριότητες που διεξάγονται από τις φορολογικές αρχές για να εντοπιστεί εάν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στα δηλωθέντα εισοδήματα και την φορολογική βάση των φορολογουμένων» (Das-Gupta and Gang, 1996). Σύμφωνα με τον Pantelidis (2009) ο φορολογικός έλεγχος αποσκοπεί στην διακρίβωση της ορθής ανταπόκρισης των φορολογούμενων στις φορολογικές τους υποχρεώσεις μέσω της προετοιμασίας της φορολογικής τους δήλωσης λαμβάνοντας υπόψη την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία.

Συνεπώς κατά τον Κορομηλά (2013) ο φορολογικός έλεγχος εξετάζει την ακρίβεια της υποβαλλόμενης δήλωσης φόρου εισοδήματος, ώστε να επιβεβαιωθεί το ποσό φόρου που οφείλεται. Πρέπει στο σημείο αυτό να τονιστεί ότι ο φορολογικός έλεγχος αποτελεί ένα μέσο επιβολής της φορολογικής δικαιοσύνης μέσα στην κοινωνία. Όταν ο φορολογικός έλεγχος είναι αποτελεσματικός έχει ως συνέπεια τον προσδιορισμό του πραγματικού φορολογητέου εισοδήματος των πολιτών και με τον τρόπο αυτό συμβάλλει

στην ισοκατανομή των φόρων, και στην εμπέδωση από την κοινωνία αισθήματος φορολογικής δικαιοσύνης (Καζαντζής, 2006). Σύμφωνα με άλλους θεωρητικούς ο φορολογικός έλεγχος προσομοιάζει με τον κρατικό έλεγχο δηλαδή έλεγχο που διενεργείται από το κράτος μέσω διαφορετικών ελεγκτικών οργάνων όπως για παράδειγμα το ελεγκτικό συνέριο. Η διενέργεια αυτών των ελέγχων αποσκοπεί εύρυθμη λειτουργία των δημόσιων οικονομικών.

2.2.1. Σκοποί φορολογικού ελέγχου

Επιγραμματικά οι σκοποί του φορολογικού ελέγχου είναι:

- Η διαπίστωση της εφαρμογής της νομοθεσίας για τους φόρους,
- Η διαπίστωση της επάρκειας των φορολογικών αρχείων των επιχειρήσεων.
- Η διαπίστωση της υποβολής των απαιτούμενων από τον φορολογικό νόμο δηλώσεων για όλες τις φορολογίες.
- Η επαλήθευση του περιεχομένου των υποβληθεισών δηλώσεων.
- Ο προσδιορισμός των οικονομικών αποτελεσμάτων των επιχειρήσεων και ο καθορισμός του ύψους των φορολογικών επιβαρύνσεων.

Θα ήταν άδικο να πούμε ότι ο μοναδικός σκοπός του φορολογικού ελέγχου είναι η διαπίστωση της τήρησης της φορολογικής νομοθεσίας. Η σημαντικότερη ίσως πτυχή των φορολογικών ελέγχων είναι η καλλιέργεια φορολογικής συνείδησης. Ο φορολογικός έλεγχος προστατεύει τους συνεπείς φορολογούμενους από τον παράνομο ανταγωνισμό των φοροδιαφευγόντων. Συνοψίζοντας μπορεί να ειπωθεί ότι το φορολογικό σύστημα έχει αποτύπωμα σε κοινωνικό επίπεδο αφού προασπίζει τα δημόσια έσοδα, συμβάλλει στην εθνική οικονομία στηρίζοντας τον ρυθμό ανάπτυξης, εξασφαλίζει την συνέχεια των υγειών επιχειρήσεων και καθιστά δυνατή την προσφορά δημόσιων αγαθών στο κοινωνικό σύνολο.

2.2.2. Είδη φορολογικού ελέγχου

Οι θεσμοθετημένοι φορολογικοί έλεγχοι είναι οι μερικοί και οι πλήρεις. Μερικοί είναι οι έλεγχοι στους οποίους η φορολογική αρχή μπορεί να επανέλθει με νέο έλεγχο σε ελεγμένες περιόδους μέχρι το όριο της παραγραφής. Αντίθετα στους πλήρεις φορολογικούς ελέγχους η φορολογική διοίκηση δεν μπορεί να επανέλθει για κανένα λόγο. Όπως είναι εύκολα αντιληπτό η συντριπτική πλειοψηφία των διενεργούμενων φορολογικών ελέγχων είναι μερικοί.

Ανάλογα με το περιεχόμενο των ελέγχων, οι έλεγχοι μπορεί να είναι έλεγχοι επιστροφών φόρων για παράδειγμα ΦΠΑ ή εισοδήματος, πολυεθνικοί έλεγχοι, έλεγχοι οι οποίοι αφορούν την επαλήθευση της διενέργειας ενδοκοινοτικών συναλλαγών, πραγματογνωμοσύνες επί φορολογικών θεμάτων μετά από διαταγή δικαστηρίων, έλεγχοι για το ξέπλυμα μαύρου χρήματος.

2.2.3. Ελεγκτικές Υπηρεσίες

Η ίδρυση της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων συνοδεύτηκε με την εκχώρηση, από το Ελληνικό κράτος, της αρμοδιότητας συλλογής των δημοσίων εσόδων και επομένως και του δικαιώματος διενέργειας φορολογικών ελέγχων.

Οι υπηρεσίες οι οποίες διενεργούν φορολογικούς ελέγχους παρουσιάζονται παρακάτω:

- Στην ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλονίκης και Αττικής, φορολογικούς ελέγχους διενεργούν τα αντίστοιχα Ελεγκτικά Κέντρα (ΕΛ.ΚΕ.). Τα ελεγκτικά κέντρα έχουν συγκεντρώσει όλο το ελεγκτικό έργο, το οποίο πριν ασκούσαν από τις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.).
- Στην περιφέρεια το ελεγκτικό έργο διενεργείται από τις κατά τόπους Δ.Ο.Υ.
- Η διενέργεια ελέγχων μεγάλου πλούτου σε φυσικά πρόσωπα έχει ανατεθεί στο Κέντρο Ελέγχου Φορολογούμενων Μεγάλου Πλούτου (Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π).
- Με την διενέργεια φορολογικών ελέγχων σε ανώνυμες εταιρείες με μεγάλους τζίρους (άνω των 10.000.000,00 ευρώ) ασχολείται το Κέντρο Ελέγχου Μεγάλων Επιχειρήσεων (Κ.Ε.ΜΕ.ΕΠ)

- Με την διενέργεια προληπτικών ελέγχων, διακίνησης και έκδοσης αποδείξεων, έχει επιφορτιστεί Υπηρεσία Ερευνών και Διασφάλισης Δημοσίων Εσόδων (Υ.Ε.Δ.Δ.Ε). Πρόκειται για μία μικτή υπηρεσία στην οποία υπηρετούν τόσο εφοριακοί όσο και τελωνειακοί. Για τον λόγο αυτό διενεργούν και ελέγχους μεγάλης διακρατικής φοροδιαφυγής.

Από την παραπάνω ανάλυση προκύπτει ο φορολογικός έλεγχος είναι μια πολυσχιδής έννοια.

Με δεδομένη την ανάγκη των οικονομιών και των κοινωνιών να χρηματοδοτήσουν τις ανάγκες τους, και λαμβάνοντας υπόψη ότι χρησιμοποιούνται συνεχώς νέοι τρόποι φοροδιαφυγής οι οποίοι ενσωματώνουν τις νέες τεχνολογίες αλλά και το χρηματοπιστωτικό σύστημα, οι παραδοσιακές ελεγκτικές μέθοδοι (έλεγχος βιβλίων και στοιχείων) αποδεικνύονται εξαιρετικά χρονοβόρες και πιθανώς ανεπαρκείς, Σκοπός της διπλωματικής είναι η παρουσίαση δύο νέων τεχνικών ελέγχου οι οποίες χρησιμοποιούνται από τους ελεγκτές της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ). Οι τεχνικές αυτές είναι οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου και ο έλεγχος δέουσας επιμέλειας. Επιπλέον διενεργήθηκε έρευνα μέσω ερωτηματολογίου στα ελεγκτικά κέντρα (ΕΛΚΕ) του νομού Θεσσαλονίκης, προκειμένου να αποτυπωθεί το αποτέλεσμα από την εφαρμογή των δύο αυτών τεχνικών ελέγχου.

2.3. Έμμεσες τεχνικές

Στην δωδεκαετή οικονομική κρίση την οποία βιώνει η χώρα μας η φοροδιαφυγή και η παραοικονομία απέκτησαν ενός είδους νομιμοποίηση σε μεγάλη πλειοψηφία των πολιτών. Οποιαδήποτε προσπάθεια ελέγχου της φοροδιαφυγής και της παραοικονομίας, από τους κρατικούς ελεγκτικούς μηχανισμούς, με την χρήση των «παραδοσιακών» τεχνικών ελέγχου αποδείχθηκε ότι δεν απέδωσε ικανοποιητικούς καρπούς (Wiggins, 2009). Στην προσπάθεια περιορισμού της φοροδιαφυγής εισήχθησαν στην Ελλάδα οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου (indirect audit methods). Οι έμμεσες μέθοδοι ελέγχου έρχονται να αντικαταστήσουν, τον εξωλογιστικό προσδιορισμό

εισοδημάτων όπως αυτός προβλεπόταν από τις διατάξεις του ν. 2238/1994 και του ΠΔ 196/92 (ΚΒΣ), ο οποίος οδηγούσε σε εξωπραγματικά αποτελέσματα και τεράστια φορολογική επιβάρυνση των επιχειρήσεων με μοναδικό αποτέλεσμα οι υποθέσεις ελέγχου να λιμνάζουν χρόνια στα διοικητικά δικαστήρια.

Οι ελεγκτές σε πολλές περιπτώσεις διασταυρώνουν μόνο τα στοιχεία των βιβλίων και αρχεία που τηρούνται από τους φορολογούμενους σε σχέση με τις δηλώσεις του (Pavloroulos, 2002). Αν όμως βασιστούν οι εφοριακοί αποκλειστικά στις φορολογικές δηλώσεις, τις λογιστικές εγγραφές και τα λογιστικά βιβλία προκειμένου να καθοριστεί το φορολογητέο ποσό, οι φορολογούμενοι έχουν την δυνατότητα να αλλοιώσουν την φορολογική τους εικόνα και κατά συνέπεια την υποχρέωση τους σε φόρους με την δημιουργία φορολογικών αρχείων που δεν αντικατοπτρίζουν την πραγματική οικονομική τους κατάσταση. Ένας απλός τρόπος είναι η μη τήρηση λογιστικών βιβλίων ακόμα ίσως και η μη υποβολή φορολογικών δηλώσεων.

Οι άμεσες τεχνικές ελέγχου βασίζονται στα φορολογικά βιβλία που τηρεί ο φορολογούμενος και στα εκδιδόμενα φορολογικά στοιχεία στην επαλήθευση των δεδομένων τους και τον έλεγχο της μεταφοράς τους στις φορολογικές του δηλώσεις (Adler et al., 2018). Η φορολογική αναπροσαρμογή βασίζεται στις διαφορές που προκύπτουν, ως προς τα βιβλία αυτά και τον φόρο όπως αυτός προσδιορίζεται από τους ελεγκτές. Οι έμμεσες τεχνικές προσδιορίζουν τη φορολογική υποχρέωση μέσω ανάλυσης των χρηματοοικονομικών συναλλαγών, χρησιμοποιώντας πληροφορίες από πηγές διαφορετικές από τις φορολογικές δηλώσεις και τα επίσημα φορολογικά αρχεία του φορολογούμενου. Η εκτίμηση του φόρου βασίζεται συνήθως σε λεπτομερείς πληροφορίες οδηγώντας στον εύλογο προσδιορισμό της ορθής φορολογικής υποχρέωσης.

Συνεπώς οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου έρχονται να βοηθήσουν τους ελεγκτές ώστε να εξευρίσκουν εκείνα τα αντικειμενικά στοιχεία που οδηγούν στον εντοπισμό του πραγματικού φορολογητέου εισοδήματος ενός φορολογούμενου στην περίπτωση κατά την οποία τα φορολογικά του βιβλία δεν παρουσιάζουν την πραγματική του οικονομική κατάσταση είτε απλά δεν είναι διαθέσιμα (Gouscos et al., 2001). Οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου είναι διεθνώς αναγνωρισμένες ελεγκτικές τεχνικές που διενεργούνται προκειμένου

να προσδιοριστεί η φορολογική υποχρέωση έχοντας ως βάση τα αδήλωτα εισοδήματα. Επιπλέον μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως ένα πολύ καλό εργαλείο στην προσπάθεια εξακρίβωσης της αλήθειας σε ότι ισχυρίζεται ένας φορολογούμενος.

Ο σκοπός των τεχνικών έμμεσου ελέγχου είναι ο εντοπισμός του κρυφού φορολογητέου εισοδήματος μέσω μιας μεθοδολογίας που εκμεταλλεύεται δεδομένα, πληροφορίες και δεδομένα εισοδήματος από κάθε πηγή, καθώς επίσης τις δαπάνες πάσης φύσεως που πραγματοποιεί ο φορολογούμενος, ή ο/η σύζυγός του και τα προστατευόμενα μέλη, προκειμένου να εκδοθεί ο φορολογικός προσδιορισμός (Biber, 2010).

Το πια τεχνική έμμεσου ελέγχου θα επιλεγεί είναι μια πολύ σημαντική απόφαση έτσι ώστε από τον έλεγχο να προκύψει με σαφήνεια και αποτελεσματικότητα η υποχρέωση του φορολογούμενου έναντι της φορολογικής αρχής.

Για παράδειγμα, η τεχνική του ύψους των τραπεζικών καταθέσεων και δαπανών σε μετρητά και η τεχνική ανάλυση ρευστότητας του φορολογούμενου που χρησιμοποιούνται συνήθως, έχουν μικρό βαθμό αποτελεσματικότητας όταν δεν χρησιμοποιείται ο χρηματοπιστωτικός τομέας για την εξόφληση των συναλλαγών και/ή δεν γνωστοποιηθεί από τον ίδιο τον φορολογούμενο το ύψος των μετρητών που δαπανήθηκαν. Στην πραγματικότητα, είναι δύσκολο να εντοπιστούν σημαντικά προσωπικά αποκτήματα ή δαπάνες που ο φορολογούμενος έχει σκόπιμα αποκρύψει (Lu et al., 2011). Σύμφωνα με την IRS - International Revenue Service of USA, αυτές οι αδυναμίες μπορούν να αντιμετωπιστούν με την εφαρμογή μιας έμμεσης τεχνικής που βασίζεται στον έλεγχο της επιχείρησης του φορολογούμενου που θα οδηγήσει στον ακριβή προσδιορισμό της φορολογικής υποχρέωσης. Τέτοιες τεχνικές είναι, για παράδειγμα, η Αρχή Αναλογιών και η Μέθοδος της σχέσης τιμής πώλησης προς τον συνολικό όγκο πωλήσεων (Wiggins, 2009).

Για την επιλογή μιας έμμεσης τεχνικής ελέγχου πρέπει να συνυπολογίζεται μια πληθώρα παραγόντων, μερικοί από τους οποίους παρατίθενται ακολούθως (Slemrod, Yitzhaki, 2002)

1. Ο κλάδος στον οποίο δραστηριοποιείται ο φορολογούμενος

2. Εάν η απογραφή είναι μια κύρια δραστηριότητα για τη δημιουργία εισοδήματος
3. Οι προμηθευτές είναι γνωστοί ή/και το εμπόρευμα αγοράζεται από περιορισμένο αριθμό των προμηθευτών
4. Το εμπόρευμα ή/και η υπηρεσία τιμολογούνται σε σχετικά σταθερή τιμή
5. Η ποσότητα προϊόντων που παράγεται και η ποικιλία τους
6. Η ορθή και έγκαιρη τήρηση βιβλίων και λογιστικών αρχείων
7. Ο τρόπος χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού τομέα από τον φορολογούμενο
8. Χρήση μετρητών για την πληρωμή εξόδων
9. Η υπέρβαση του εισοδήματος από δαπάνες
10. Η σταθερή περιουσιακή κατάσταση του φορολογούμενου
11. Σταθερότητα της καθαρής θέσης σε πολλαπλές ελεγμένες χρήσεις.

Οι έμμεσες τεχνικές αποκτούν όλο και μεγαλύτερη σημασία ειδικά σε μια οικονομία όπως η Ελληνική στην οποία το μέγεθος των τραπεζικών καταθέσεων ανέρχεται σε 15 δις ευρώ ενώ τα μετρητά σε κυκλοφορία ανέρχονται σε περίπου 31 δις ευρώ (Στεργίου, 2022).

Μια καινοτομία των έμμεσων τεχνικών ελέγχου είναι ότι έχουν εφαρμογή τόσο στα φυσικά πρόσωπα όσο και στα νομικά πρόσωπα καθώς και στους διενεργούντες οικονομική δραστηριότητα όσο και στους μη επαγγελματίες. Η εφαρμογή τους ξεκινά από την χρήση 2014 και εντεύθεν.

2.4. Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος

2.4.1. Εννοιολογική προσέγγιση

Η παγκοσμιοποιημένη οικονομία, στην εποχή που ζούμε, μέσω της ενσωμάτωσης των τεχνολογικών καινοτομιών στην λειτουργία του παγκόσμιου χρηματοοικονομικού συστήματος έχει καταργήσει τα σύνορα μεταξύ των χωρών. Εμπορικές συναλλαγές εκτελούνται σε εικοσιτετράωρη βάση και το εμπόριο έχει καταστεί φθηνότερο και ταχύτερο.

Η παγκοσμιοποιημένη οικονομία έχει βοηθήσει τόσο τη νόμιμη οικονομία όσο και στην ανάπτυξη της παραοικονομίας (Buchanan, 2004). Το ξέπλυμα μαύρου χρήματος αποτελεί μια πτυχή της σκιώδους οικονομίας η οποία έχει

ιδιαίτερα ευνοηθεί από την παγκοσμιοποιημένη οικονομία και από την συνεχή ενσωμάτωση στην νέα αυτή οικονομική πραγματικότητα συνεχώς περισσότερων τομέων. Η παράνομη αυτή δραστηριότητα προσαρμόζεται και εξελίσσεται εύκολα στις όποιες αλλαγές προκύπτουν στο εμπόριο και τις παγκόσμιες οικονομικές εξελίξεις υποβοηθούμενη από την υψηλή τεχνολογία . Στην πραγματικότητα οι συνεχείς αλλαγές στο παγκόσμιο οικονομικό πεδίο είναι αυτές δίνουν χώρο και νέες διεξόδους στο ξέπλυμα μαύρου χρήματος. Την περίοδο αυτή η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είναι μία από τις μεγαλύτερες ηθικές προστριβές (Alldridge, 2008). Η μελέτη του ξεπλύματος μαύρου χρήματος είναι δύσκολο να μελετηθεί σαν μία διακεκριμένη κατηγορία επειδή είναι εννοιολογικά δυσνόητη. Η παράνομη δραστηριότητα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι ένα φαινόμενο το οποίο έχει κοινωνικές, οικονομικές, τεχνολογικές και νομικές προεκτάσεις. Δεν αποτελεί μια ξέχωρη δραστηριότητα. Μια τέτοια παραδοχή σύμφωνα με τον Levi et al *«θα ήταν σαν να περιφράσεις κλεμμένα αντικείμενα ή καλύτερα ένα στοιχείο από μερικές εγκληματικές δραστηριότητες»*. Στην αντιμετώπιση του εμπλέκονται πάρα πολλοί κλάδοι γεγονός που περιπλέκει τα πράγματα και δυσχεραίνει την αντιμετώπιση του. Παράλληλα στην σημερινή εποχή η οποία χαρακτηρίζεται από κρίση του κοινωνικοοικονομικού συστήματος οι εθνικές οικονομίες σε όλο τον πλανήτη βρίσκονται σε συνεχή αγώνα προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις απαιτήσεις των κοινωνιών για υπηρεσίες κοινής ωφέλειας και εσόδων των προϋπολογισμών τους. Οι κυβερνήσεις για να διασφαλίσουν το κοινό συμφέρον των πολιτών τους αλλά και να υλοποιήσουν τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, πρέπει να είναι σε θέση να αποτρέψουν αποτελεσματικά τα παθολογικά εκείνα τμήματα της οικονομικής ζωής στα οποία το ξέπλυμα χρήματος έχει δεσπόζουσα θέση. Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος έχει την ιδιότητα της στρέβλωσης της οικονομικής δραστηριότητας και αποτελεί καταλύτη για άλλους τύπους εγκληματικότητας, όπως η διαφθορά, η διακίνηση ναρκωτικών και η τρομοκρατία. Η διαφάνεια, η λογοδοσία και η ακεραιότητα ως πυλώνες της χρηστής διακυβέρνησης μειώνονται από το ξέπλυμα χρήματος, και δημιουργείται δυσπιστία που επηρεάζει αρνητικά τις αγορές και την ανάπτυξη της καινοτομίας και οικονομίας (Dobrowolski, 2017) (Woods, 1998). Σύμφωνα με διεθνείς

αναλύσεις το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος δεν μειώνεται μακροπρόθεσμα. Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος συνεχίζει να ακρωτηριάζει τις οικονομίες, να στρεβλώνει τα διεθνή οικονομικά και να βλάπτει τους πολίτες σε όλο τον κόσμο. Χωρίς να μπορεί κανείς να υπολογίσει με ακρίβεια, εκτιμάται ότι ο αντίκτυπος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ανέρχεται μεταξύ 2 και 5 τοις εκατό του παγκόσμιου ΑΕΠ (Camdessus, 1998). Για το έτος 2009 υπολογίζεται ότι εγκληματίες, όπως για παράδειγμα οι έμποροι ναρκωτικών, έχουν ξεπλύνει περίπου 1,6 τρισεκατομμύρια δολάρια, ή το 2,7 τοις εκατό του παγκόσμιου ΑΕΠ. Οι εκτιμήσεις για το έτος 2016 υπολογίζουν ότι το ποσό του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος παγκοσμίως κυμαίνονται από 500 δισεκατομμύρια δολάρια έως 1 τρισεκατομμύριο δολάρια. Ενδεικτική για το ύψος του ξεπλύματος χρήματος παγκοσμίως είναι η υπόθεση των Panama Papers.

Πριν προχωρήσουμε περαιτέρω πρέπει να αναφερθούμε στην έννοια του ξεπλύματος μαύρου χρήματος. Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, σύμφωνα με τον FATF, είναι *«η επεξεργασία αυτών των εγκληματικών προϊόντων για να συγκαλύψει την παράνομη προέλευσή τους. Αυτή η διαδικασία είναι κρίσιμης σημασίας, καθώς δίνει τη δυνατότητα στον εγκληματία να απολαμβάνει αυτά τα κέρδη χωρίς να θέτει σε κίνδυνο την πηγή τους»*, ενώ σύμφωνα με τα Ηνωμένα Έθνη είναι *«η μέθοδος με την οποία οι εγκληματίες συγκαλύπτουν την παράνομη προέλευση του πλούτου τους και προστατεύουν τις βάσεις των περιουσιακών τους στοιχείων, ώστε να αποφευχθεί η υποψία για τις υπηρεσίες επιβολής του νόμου και να αποτρέψει την αφαίρεση ενός ίχνους ενοχοποιητικών αποδεικτικών στοιχείων»*, ή σύμφωνα με την οδηγία 849/2015 της Ευρωπαϊκής Ένωσης *«Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες συνιστούν οι ακόλουθες πράξεις*

- *η Μετατροπή ή μεταβίβαση περιουσίας εν γνώσει ότι προέρχεται από εγκληματική δραστηριότητα (π.χ. τρομοκρατία, ναρκωτικά, δωροδοκία, απάτη, σωματεμπορία, λαθρεμπορία, φοροδιαφυγή)*
- *Απόκρυψη ή συγκαλύψη της αλήθειας αναφορικά με τη φύση, προέλευση και διάθεση περιουσίας εν γνώσει του γεγονότος ότι προέρχεται από εγκληματική δραστηριότητα*

- Απόκτηση, κατοχή ή χρήση περιουσίας εν γνώσει, κατά το χρόνο κτήσης, ότι προέρχεται από εγκληματική δραστηριότητα
- Χρησιμοποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα με την τοποθέτηση σε αυτόν ή τη διακίνηση μέσω αυτού εσόδων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες
- η σύσταση οργάνωσης ή ομάδας δύο τουλάχιστον ατόμων για τη διάπραξη μίας ή περισσότερων από τις πράξεις που προαναφέρθηκαν
- η απόπειρα διάπραξης, η υποβοήθηση, η υποκίνηση, η διευκόλυνση ή η παροχή συμβουλών σε τρίτο για τη διάπραξη μίας ή περισσότερων από τις πράξεις που αναφέρονται παραπάνω»

Στην διεθνή βιβλιογραφία έχουν προταθεί διάφοροι ορισμοί, ενδεικτικά αναφέρονται οι κυριότεροι στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 1: Ορισμοί ξεπλύματος μαύρου χρήματος

Συγγραφέας	Ορισμός	Πηγή
Alldrigde, P.	Η διαδικασία μεταφοράς των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και η μετατροπή τους σε νόμιμο κεφάλαιο	Alldrigde, P. Forfeiture, Confiscation, Civil Recovery, Criminal Laundering and Taxation of the Proceeds of Crime; Hart Publishing: Oxford and Portland, the United States, 2003; p. 2
Bartlett, B.L.	Το ξέπλυμα χρήματος είναι ένα πρόβλημα που αφορά το ξέπλυμα παράνομων κεφαλαίων ανεπτυγμένων χωρών στον αναπτυσσόμενο κόσμο	Bartlett, B.L. The Negative Effects of Money Laundering on Economic Development. For the Asian Development Bank Regional Technical Assistance Project No. 5967 Counteracting Money Laundering in The Asian and Pacific Region. 2018. Available online: https://waleolusi.files.wordpress.com/2013/05/the-negative-effects-of-money-laundering-on-econom.pdf/ (accessed on 12 June 2019).
Beare, M.E, Schneider, S.	Το ξέπλυμα χρήματος είναι επιτακτική ανάγκη τακτικής που χρησιμοποιείται από εγκληματίες επιχειρηματίες έντασης μετρητών για να μεγιστοποιήσουν την ικανότητά τους να χρησιμοποιούν και να απολαμβάνουν τους καρπούς της παράνομης δραστηριότητάς τους χωρίς να προκαλούν υποψίες ή/και κυβερνητικές απαγορεύσεις	Beare, M.E; Schneider, S. Money Laundering in Canada. Chasing Dirty and Dangerous Dollars; University of Toronto Press Incorporated: Toronto, Canada, 2007; p. 3.
Bongard, K.	Η διαδικασία συγκάλυψης της παράνομης προέλευσης των χρημάτων.	Bongard, K. Wirtschaftsfaktor Geldwäsche. Analyse und Bekämpfung; Deutscher Universitäts-Verlag: Wiesbaden, Germany, 2001; p. 12.
Booth, R, Farrell QC, S. Bastable, G. Yeo, N.	Η σκόπιμη πλύση βρώμικου χρήματος συμφωνεί πολύ με τη φύση του αδικήματος ξεπλύματος βρώμικου χρήματος	Booth, R.; Farrell QC, S.; Bastable, G.; Yeo, N. Money Laundering. Law and Regulation. A Practical Guide; Oxford University Press: New York, the United States, 2011; p. 3.

Chatain, P.L.		Chatain, P.L.; McDowell, J.; Mousset, C.; Schott, P.A.; Van Der Does De Willebois, E. Preventing Money Laundering and Terrorist Financing. A Practical Guide for Bank Supervisors; The International Bank for Reconstruction and Development, the World Bank: Washington D.C., the United States, 2009; p. xi.
McDowell, J.	Το ξέπλυμα χρήματος είναι ένα σοβαρό έγκλημα που επηρεάζει την οικονομία στο σύνολό της,	
Mousset, C.	εμποδίζοντας την κοινωνική, οικονομική, πολιτική και	
Schott, P.A.	πολιτιστική ανάπτυξη των κοινωνιών παγκοσμίως	
Van Der Does De Willebois, E.		
Cox, D.	Η διαδικασία, όπου το άτομο που έχει λάβει κάποιες μορφές παράνομα κέρδη θα επιδιώξει να διασφαλίσει ότι μπορεί να χρησιμοποιήσει αυτά τα κεφάλαια χωρίς οι άνθρωποι να συνειδητοποιήσουν ότι είναι αποτέλεσμα ανάρμοστης συμπεριφοράς	Cox, D. Handbook of Anti Money Laundering; John Wiley & Sons, Ltd.: The Atrium, Southern Gate, Chichester, West Sussex, the United Kingdom, 2014; pp. 6–7.
Hopton, D.	Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος είναι η διαδικασία με την οποία οι εγκληματίες προσπαθούν να κρύψουν την προέλευση και την ιδιοκτησία των εσόδων από τις εγκληματικές τους δραστηριότητες. Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος συμβαίνει κάθε φορά που λαμβάνει χώρα οποιαδήποτε συναλλαγή ή σχηματίζεται σχέση που περιλαμβάνει οποιαδήποτε μορφή περιουσίας ή όφελος, είτε είναι απτή είτε άυλη, η οποία προέρχεται από εγκληματική δραστηριότητα.	Hopton, D. Money Laundering. A Concise Guide for All Business. Second Ed.; Routledge. Taylor & Francis Group: New York, the United States, 2016; pp. 1–3.
Madinger, J.	Το ξέπλυμα χρήματος έχει οριστεί ως η χρήση των χρημάτων που προέρχονται από παράνομη δραστηριότητα με την απόκρυψη της ταυτότητας των ατόμων που απέκτησαν τα χρήματα και τη μετατροπή τους σε περιουσιακά στοιχεία που φαίνεται να προέρχονται από νόμιμη πηγή	Madinger, J. Money Laundering. A Guide for Criminal Investigators. Second Ed.; CRS Press Taylor & Francis Group: Boca Raton, the United States, 2006; p. 6.
Richards, J.R.	Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος είναι η διαδικασία λήψης των εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και η νομιμοποίηση αυτών των εσόδων. Το ξέπλυμα χρήματος είναι η πράξη μετατροπής κεφαλαίων που προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες σε αναλώσιμα ή αναλώσιμη μορφή	Richards, J.R. Transnational Criminal Organizations, Cybercrime, and Money Laundering. A Handbook for Law Enforcement Officers, Auditors, and Financial Investigators; CRS Press Taylor & Francis Group: Boca Raton, the United States, 1999; p. 43.
Schaap, C.D.	Η διαδικασία με την οποία οι εγκληματίες βγάζουν τα παράνομα έσοδα από το έγκλημα και μετατρέπουν τέτοια έσοδα με τέτοιο τρόπο ώστε να μοιάζουν με νομίμως αποκτημένα χρήματα	Schaap, C.D. Fighting Money Laundering with Comments on the Legislation of the Netherlands Antilles and Aruba; Kluwer Law International, Amsterdam, the Netherlands, 1998; p. 9.
Stessens, G.	Η διαδικασία που έχει ως αποτέλεσμα την διάχυση «βρώμικου χρήματος» στη νόμιμη οικονομία.	Stessens, G. Money Laundering. A New International Law Enforcement Model; the University Press: Cambridge, the United Kingdom, 2000; p. 6.
Sullivan, K.	Το ξέπλυμα χρήματος είναι η πρακτική της ενσωμάτωσης των εσόδων από εγκληματικές επιχειρήσεις στο νόμιμο κορμό της χρηματοπιστωτικής κοινότητας.	Sullivan, K. Anti-Money Laundering in a Nutshell. Awareness and Compliance for Financial Personnel and Business Managers; Apress, Springer Science and Business Media: New York, the United States, 2015; pp. 1–14

Πηγή: *Dobrowolski, Z. & Sułkowski, L. (2019)*

Όπως γίνεται εύκολα κατανοητό όλοι οι ορισμοί εμπεριέχουν πολλά κοινά χαρακτηριστικά. Οποιοσδήποτε ορισμός και αν χρησιμοποιείται πρέπει να επικεντρωθούμε στον σκοπό του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος που δεν

είναι άλλος από την μείωση ή την εξάλειψη της πιθανότητας κατάσχεσης των παράνομων κεφαλαίων που αποκτήθηκαν από εγκληματικές πράξεις. Συνεπώς όπως επισημαίνουν τα Ηνωμένα Έθνη, οι λόγοι οι οποίοι υφίστανται και για τους οποίους οι εγκληματίες – είτε πρόκειται για διακινητές ναρκωτικών, είτε πρόκειται για κεφάλαια από υπεξαίρεση εταιρειών είτε για διεφθαρμένους δημόσιους υπάλληλους και αξιωματούχους – πρέπει να ξεπλένουν χρήματα, είναι ότι τα χρήματα που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια παράνομων δραστηριοτήτων αποτελούν απόδειξη του εγκλήματός τους και τα ίδια τα χρήματα είναι ευάλωτα στην κατάσχεση και επομένως πρέπει να προστατεύονται.

Το ξέπλυμα χρήματος είναι ένας από τους κύριους παράγοντες αποσταθεροποίησης των κοινωνιών που πρέπει να ειδωθεί μέσα από το πρίσμα των επιπτώσεών του στο κράτος, το τραπεζικό σύστημα, τις μεμονωμένες επιχειρήσεις και τα άτομα. Οι βασικές επιπτώσεις του ξεπλύματος χρήματος είναι:

- Πρώτον, μπορεί να διαταράξει το τραπεζικό σύστημα μιας χώρας που βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στην εμπιστοσύνη.
- Δεύτερον, μπορεί να έχει αρνητικό αντίκτυπο στη νομισματική πολιτική μιας χώρας, συμπεριλαμβανομένου του δημοσιονομικού ισοζυγίου.
- Τρίτον, μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την προβλεψιμότητα των χρηματοπιστωτικών αγορών μιας χώρας διαβρώνοντας την εμπιστοσύνη του κοινού.

Επομένως όλες οι δράσεις οι οποίες διενεργούνται για την αντιμετώπιση του φαινομένου αυτού πρέπει στοχεύουν στην αύξηση του κινδύνου για αποκάλυψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αυξάνοντας το κόστος αυτής της διαδικασίας και καθιστώντας την ασύμφορη για το οργανωμένο έγκλημα.

Με ένα τόσο σοβαρό ζήτημα έχουν ασχοληθεί και ασχολούνται εντατικά διεθνείς και περιφερειακοί οργανισμοί, όπως:

- Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ),
- Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,
- Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ),
- Η Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης, γνωστή ως FATF,

- Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ),
- Η Παγκόσμια Τράπεζα,
- Η Interpole,
- Η Eurojust

καθώς όλες οι εγχώριες έννομες τάξεις παγκοσμίως. Είναι σαφές λόγω της πολυπλοκότητας του προβλήματος απαιτείται συνεργασία μεταξύ όλων των οργανισμών, των κρατών και των υπερεθνικών σχηματισμών.

2.4.2. Στάδια νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες

Τα στάδια τα οποία ακολουθούνται, συνήθως, προκειμένου να νομιμοποιηθούν τα προϊόντα εγκληματικών πράξεων είναι τα παρακάτω:

1. Το στάδιο της τοποθέτησης
2. Το στάδιο της διαστρωμάτωσης
3. Το στάδιο της ενσωμάτωσης

Αναλυτικά,

Στάδιο τοποθέτησης: στο στάδιο αυτό τα μετρητά είτε απλά κατατίθενται στην τράπεζα είτε εισρέουν σε νόμιμες επιχειρήσεις ώστε να αναμιχθεί με νόμιμα κεφάλαια. Στο τέλος του σταδίου αυτού τα μετρητά έχουν την μορφή γενικότερων αξιών και όχι ρευστού.

Στάδιο διαστρωμάτωσης: στην φάση αυτή επιχειρείται η αποσυσχέτιση του ρευστού από την εγκληματική του προέλευση. Τα χρήματα τμηματοποιούνται και τοποθετούνται σε διάφορες χώρες, σε διάφορα τραπεζικά ιδρύματα αλλά και σε διάφορα άτομα.

Στάδιο ενσωμάτωσης: το στάδιο αυτό περιλαμβάνει δύο υποκατηγορίες

A) Δικαιολόγηση: στο στάδιο αυτό δημιουργείται μια φαινομενικά νόμιμη προέλευση των παράνομων ρευστών διαθεσίμων. Στην διαδικασία αυτή εμπλέκονται αγοραπωλησίες ακινήτων, κέρδη από τυχερά παιχνίδια, ανύπαρκτες κληρονομίες, εικονικές συναλλαγές μεταξύ εταιρειών και άλλα

B) Επένδυση: το στάδιο αυτό είναι το τελικό και πρόκειται για την χρήση των «ξεπλυμένων» πλέον ρευστών ή αξιών για ίδιο όφελος (για παράδειγμα χρηματοδότηση ακριβού τρόπου ζωής, ακριβά αμάξια, κοσμήματα) και για περαιτέρω επενδύσεις (για παράδειγμα αγορά αξιογράφων, απόκτηση μεγάλης ακίνητης περιουσίας)

2.4.3. Η κατάσταση στην Ελλάδα

Η Ελλάδα, ακολουθώντας τις οδηγίες των διεθνών οργανισμών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προέβη στην σύνταξη Έκθεση Εκτίμησης Εθνικού Κινδύνου για τη Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας (National Risk Assessment – NRA) για πρώτη φορά το 2018. Για την σύνταξη της έκθεσης αυτής ακολουθήθηκε η μεθοδολογία της Παγκόσμιας Τράπεζας. Σύμφωνα με την μεθοδολογία αυτή εκτιμήθηκε η εθνική απειλή, η εθνική τρωτότητα και ο εθνικός κίνδυνος.

Εθνική Απειλή

Η ανάλυση αυτή έχει ως στόχο να προσδιορίσει τις εγκληματικές δραστηριότητες από τις οποίες προκύπτουν τα μεγαλύτερα έσοδα και την μέγιστη απειλή για το ξέπλυμα μαύρου χρήματος. Οι δραστηριότητες που ενέχουν το υψηλότερο επίπεδο απειλής, σύμφωνα με την έκθεση, παρουσιάζονται ακολούθως:

- Διακίνηση ναρκωτικών
- Διαφθορά
- Εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας
- Οικονομικά εγκλήματα
- Παράνομη διακίνηση μεταναστών και προσφύγων
- Φορολογικά αδικήματα

Το εθνικό επίπεδο απειλής αξιολογείται «Μέσο – Υψηλό». Ειδικά ως προς το φαινόμενο της φοροδιαφυγής το επίπεδο απειλής εκτιμήθηκε ως «Υψηλό».

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται τα συνολικά ποσά από αναφορές για φοροδιαφυγή στην ΑΑΔΕ από το 2013 έως και το 2016 καθώς και οι βεβαιωθέντες φόροι κατόπιν ελέγχων.

Πίνακας 2: Βεβαιωθέντα ποσά από ελέγχους σε σχέση με τις αναφορές 2013 – 2016

	2013	2014	2015	2016
Ποσά φοροδιαφυγής που αναλογούν στο πλήθος των αναφορών για βεβαιωμένη φοροδιαφυγή άνω των 50.000 € προς Αρχή βάσει του Ν. 3691/2008 (€ εκ.)	112,40	137,90	896,91	631,75
Σύνολο βεβαιωθέντων φόρων και προστίμων από ελέγχουςπλήρεις και μερικούς (€ εκ.)	1.615,30	3.635,36	5.028,24	3.014,95

Πηγή: National Risk Assessment. ΑΑΔΕ 2018

Εθνική Τρωτότητα

Η αξιολόγηση της εθνικής ικανότητας καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (μηχανισμοί άμυνας και αντίδρασης στο Ξέπλυμα Χρήματος) καθώς και τυχόν αδυναμίες ή τρωτότητες των διαφόρων σχετικών κλάδων της οικονομίας (National Sectorial Vulnerability) καθορίζουν την εκτίμηση της εθνικής τρωτότητας.

Αφού συσχετίστηκαν η συνολική εθνική κλαδική τρωτότητα και η ικανότητα των εθνικών μηχανισμών άμυνας και αντίδρασης στο Ξέπλυμα Χρήματος, το επίπεδο την εθνικής τρωτότητας στο Ξέπλυμα Χρήματος χαρακτηρίστηκε «Μέσο».

Εθνικός Κίνδυνος

Αφού εκτιμήθηκε το επίπεδο «εθνικής απειλής» και το επίπεδο «εθνικής τρωτότητας» το συνολικό επίπεδο εθνικού κινδύνου προσδιορίστηκε σε «Μέσο – Υψηλό». Παραστατικά αποτυπώνεται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 3: Επίπεδο εθνικού κινδύνου

ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ						
ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΠΕΙΛΗΣ	HIGHT (H)	M	M	MH	H	H
	MEDIUM HIGHT (MH)	M	M	MH	MH	H
	MEDIUM (M)	ML	M	M	MH	MH
	MEDIUM LOW (ML)	ML	ML	M	M	M
	LOW (L)	L	ML	ML	M	M
		L	ML	M	MH	H
ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΩΤΟΤΗΤΑΣ						

Πηγή: National Risk Assessment. ΑΑΔΕ 2018

Ανά κλάδο η απειλή προσδιορίστηκε όπως εμφανίζεται στον ακόλουθο πίνακα

Πίνακας 4: Εθνική απειλή ανά κλάδο

ΚΛΑΔΟΙ	ΤΡΩΤΟΤΗΤΑ	ΑΠΕΙΛΗ	ΚΙΝΔΥΝΟΣ
ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΚΛΑΔΟΣ	ΜΕΣΗ	ΥΨΗΛΗ	ΜΕΣΟΣ-ΥΨΗΛΟΣ
ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ ΖΩΗΣ	ΜΕΣΗ-ΧΑΜΗΛΗ	ΜΕΣΗ-ΧΑΜΗΛΗ	ΜΕΣΟΣ-ΧΑΜΗΛΟΣ
ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗΣ ΜΙΣΘΩΣΗΣ	ΧΑΜΗΛΗ	ΧΑΜΗΛΗ	ΧΑΜΗΛΟΣ
ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ	ΜΕΣΗ-ΧΑΜΗΛΗ	ΧΑΜΗΛΗ	ΜΕΣΟΣ-ΧΑΜΗΛΟΣ
ΠΑΡΟΧΟΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΜΒΑΣΜΑΤΩΝ	ΜΕΣΗ-ΥΨΗΛΗ	ΥΨΗΛΗ	ΥΨΗΛΟΣ
ΕΚΔΟΤΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ	ΜΕΣΗ	ΜΕΣΗ-ΧΑΜΗΛΗ	ΜΕΣΟΣ
ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΗΡΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ	ΜΕΣΗ	ΜΕΣΗ-ΧΑΜΗΛΗ	ΜΕΣΟΣ
ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	ΜΕΣΗ	ΜΕΣΗ-ΧΑΜΗΛΗ	ΜΕΣΟΣ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	ΜΕΣΗ-ΧΑΜΗΛΗ	ΜΕΣΗ-ΧΑΜΗΛΗ	ΜΕΣΟΣ-ΧΑΜΗΛΟΣ
ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ	ΧΑΜΗΛΗ	ΧΑΜΗΛΗ	ΧΑΜΗΛΟΣ
ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΒΙΒΑΣΗΣ ΕΝΤΟΛΩΝ	ΧΑΜΗΛΗ	ΧΑΜΗΛΗ	ΧΑΜΗΛΟΣ
ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΙΓΝΙΑ ΠΟΥ ΔΙΕΞΑΓΟΝΤΑΙ ΕΠΙΓΕΙΑ	ΜΕΣΗ-ΥΨΗΛΗ	ΜΕΣΗ	ΜΕΣΟΣ-ΥΨΗΛΟΣ
ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΙΓΝΙΑ ΠΟΥ ΔΙΕΞΑΓΟΝΤΑΙ ΜΕΣΩ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ	ΜΕΣΗ	ΜΕΣΗ-ΧΑΜΗΛΗ	ΜΕΣΟΣ
ΛΟΓΙΣΤΕΣ	ΥΨΗΛΗ	ΥΨΗΛΗ	ΥΨΗΛΟΣ
ΟΡΚΩΤΟΙ ΕΛΕΓΚΤΕΣ - ΛΟΓΙΣΤΕΣ	ΜΕΣΗ	ΜΕΣΗ	ΜΕΣΟΣ
ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΙ	ΥΨΗΛΗ	ΜΕΣΗ-ΥΨΗΛΗ	ΥΨΗΛΟΣ
ΜΕΣΙΤΕΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ	ΜΕΣΗ-ΥΨΗΛΗ	ΥΨΗΛΗ	ΥΨΗΛΟΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ	ΥΨΗΛΗ	ΥΨΗΛΗ	ΥΨΗΛΟΣ
ΕΜΠΟΡΟΙ ΑΓΑΘΩΝ ΜΕΓΑΛΗΣ ΑΞΙΑΣ	ΜΕΣΗ-ΥΨΗΛΗ	ΜΕΣΗ	ΜΕΣΟΣ-ΥΨΗΛΟΣ
ΕΝΕΧΥΡΟΔΑΝΕΙΣΤΕΣ	ΜΕΣΗ-ΥΨΗΛΗ	ΜΕΣΗ	ΜΕΣΟΣ-ΥΨΗΛΟΣ

Πηγή: National Risk Assessment. ΑΑΔΕ 2018

Όπως προκύπτει, το μεγαλύτερο επίπεδο κίνδυνου (Υψηλό) ανακύπτει από τους κλάδους του μη χρηματοπιστωτικού τομέα (δικηγόροι, συμβολαιογράφοι, λογιστές και μεσίτες ακινήτων). Υψηλό επίπεδο κινδύνου Ξεπλύματος Χρήματος αντιμετωπίζει και ο κλάδος των παρόχων υπηρεσιών εμβασμάτων, με τον τραπεζικό κλάδο να έπεται με επίπεδο κινδύνου «Μέσο - Υψηλό».

Στο ίδιο μήκος κύματος κυμαίνεται και η Έκθεση Αμοιβαίας Αξιολόγησης (Mutual Evaluation Report – MER) η οποία συντάχθηκε από την Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης – FAFT το έτος 2019. Η έκθεση συνοψίζει τα μέτρα για την καταπολέμηση του Ξεπλύματος Χρήματος – Χρηματοδότηση Τρομοκρατίας που ισχύουν στην Ελλάδα κατά την ημερομηνία της επιτόπιας επίσκεψης (30 Οκτωβρίου έως 16 Νοεμβρίου 2018). Η έκθεση αναλύει το επίπεδο συμμόρφωσης με τις συστάσεις της FATF 40 και το επίπεδο αποτελεσματικότητας του ελληνικού συστήματος καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες τέλος παρέχει

συστάσεις. Σύμφωνα με την έκθεση της FAFT Οι κύριοι κίνδυνοι ξεπλύματος χρήματος περιλαμβάνουν το ξέπλυμα εσόδων από τη διακίνηση ναρκωτικών, τη διαφθορά, το φορολογικό αδίκημα, το έγκλημα κατά της ιδιοκτησίας, τα οικονομικά εγκλήματα και το λαθρεμπόριο μεταναστών και προσφύγων.

Τέλος η έκθεση αναγνωρίζει ότι η Ελλάδα έχει υιοθετήσει ένα εθνικό σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος με βάση τα πορίσματα της NRA.

Προκειμένου η Ελλάδα να συμμορφωθεί με τις υποδείξεις της FAFT και ταυτόχρονα να ενσωματώσει την υπ' αριθμ. 849/2015/ΕΕ οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες εισήγαγε στο Ελληνικό δίκαιο τον νόμο 4557/2018. Στην εργασία αυτή δεν θα ασχοληθούμε με το σύνολο του νομοθετήματος αλλά μόνο ότι αφορά την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) και τον έλεγχο Δέουσας Επιμέλειας.

3. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Στο κεφάλαιο αυτό αναλύονται οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου κατά την εφαρμογή τους σε επιχειρηματική δραστηριότητα όσο και στα φυσικά πρόσωπα εν γένει.

3.1. Διακρίσεις έμμεσων μεθόδων ελέγχου

Οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου διαθέτουν το τεράστιο πλεονέκτημα ότι είναι εφαρμόσιμες σε φυσικά πρόσωπα με επαγγελματική δραστηριότητα ή χωρίς, καθώς και σε νομικές οντότητες. Επομένως η πρώτη τους διάκριση αφορά το που εφαρμόζονται:

3.1.1. Μέθοδοι έμμεσων τεχνικών ελέγχων που εφαρμόζονται σε φυσικά πρόσωπα επαγγελματίες ή όχι

1. Τεχνική ανάλυση ρευστότητας του φορολογούμενου (source and application of funds / T-count method)
2. Τεχνική της καθαρής θέσης του φορολογούμενου (net worth method)
3. Τεχνική του ύψους των τραπεζικών καταθέσεων και δαπανών σε μετρητά (bank deposits and cash expenditures method)

3.1.2. Μέθοδοι έμμεσων τεχνικών ελέγχων που εφαρμόζονται σε φυσικά πρόσωπα ή σε κάθε νομική οντότητα που ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα

1. Μέθοδος των αναλογιών (mark – up method)
2. Μέθοδος της σχέσης της τιμής πώλησης προς τον συνολικό όγκο του κύκλου εργασιών (unit and volume method)

3.2. Έμμεσες τεχνικές και επιχειρηματική δραστηριότητα

3.2.1. Προϋποθέσεις εφαρμογής των έμμεσων τεχνικών ελέγχου για τον προσδιορισμό εισοδήματος από επιχειρηματική δραστηριότητα

Οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου δεν έχουν υποχρεωτικότητα στην εφαρμογή τους με την έννοια ότι μπορεί να μην επιλεγούν από τον φορολογικό ελεγκτή στην

προσπάθεια του να προσδιορίσει το εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα. Όμως προκειμένου να διενεργηθεί έλεγχος βάσει των έμμεσων τεχνικών ελέγχου έχουν θεσπιστεί αυστηρές προϋποθέσεις οι οποίες καταγράφονται στο άρθρο 28 του ν. 4172/2013 (Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος). Σκοπός των προϋποθέσεων αυτών, δεδομένου ότι στις μεθόδους αυτές υπάρχει ένας βαθμός «ελευθεριότητας», είναι να μην γίνεται κατάχρηση του δικαιώματος του ελεγκτή να προσδιορίζει τα έσοδα από επιχειρηματική δραστηριότητα βάσει των έμμεσων τεχνικών.

Στο άρθρο 28 παρ. 2 του ν. 4172/2013 αναφέρει *«Το εισόδημα φυσικών προσώπων, ανεξαρτήτως αν προέρχεται από άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, μπορεί επίσης να προσδιορίζεται με βάση κάθε διαθέσιμο στοιχείο ή έμμεσες μεθόδους ελέγχου σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, όταν το ποσό του δηλούμενου εισοδήματος δεν επαρκεί για την κάλυψη των προσωπικών δαπανών διαβίωσης ή σε περίπτωση που υπάρχει προσαύξηση περιουσίας η οποία δεν καλύπτεται από το δηλούμενο εισόδημα».*

Από την ανωτέρω διατύπωση είναι σαφής η δυνητικότητα της εφαρμογής των έμμεσων τεχνικών ελέγχου καθώς επίσης και το γεγονός ότι ο προσδιορισμός του εισοδήματος βάσει των έμμεσων μεθόδων ελέγχου είναι ένας έμμεσος τρόπος προσδιορισμού και διενεργείται όταν και μόνο όταν συντρέχει τουλάχιστον μία από τις ειδικότερες προϋποθέσεις του ίδιου άρθρου.

Οι ειδικότερες προϋποθέσεις αναφέρονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 28 του ν. 4172/2013 ήτοι *«Το εισόδημα των φυσικών και νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων που ασκούν ή προκύπτει ότι ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα μπορεί να προσδιορίζεται με βάση κάθε διαθέσιμο στοιχείο ή με έμμεσες μεθόδους ελέγχου κατά τις ειδικότερες προβλέψεις του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας στις ακόλουθες περιπτώσεις:*

- α) όταν τα λογιστικά αρχεία δεν τηρούνται ή οι οικονομικές καταστάσεις δεν συντάσσονται σύμφωνα με τον νόμο για τα λογιστικά πρότυπα, ή*
- β) όταν τα φορολογικά στοιχεία ή τα λοιπά προβλεπόμενα σχετικά δικαιολογητικά δεν συντάσσονται σύμφωνα με τον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, ή*
- γ) όταν τα λογιστικά αρχεία ή φορολογικά στοιχεία δεν προσκομίζονται στη Φορολογική Διοίκηση μετά από σχετική πρόσκληση».*

Ανάλυση των προϋποθέσεων:

α) η αδυναμία διενέργειας ελεγκτικών επαληθεύσεων υφίσταται στην περίπτωση μη τήρησης λογιστικών αρχείων από τον φορολογούμενο ή όταν η σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων παραβαίνει την φορολογική νομοθεσία. Η αδυναμία διενέργειας ελεγκτικών επαληθεύσεων δεν αποτελεί μία ασαφή έννοια. Ο ελεγκτής οφείλει να τεκμηριώσει στην έκθεση του ποιες ελεγκτικές επαληθεύσεις δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν και γιατί. Επιπλέον πρέπει να τεκμηριωθεί από τον έλεγχο πως οι αδυναμίες αυτές επηρεάζουν τα οικονομικά μεγέθη. Συνεπώς πρέπει να είναι κατανοητό ότι η διαπίστωση απλών παρατυπιών ή πλημμελειών δεν συνεπάγεται αυτόματα και αδυναμία διενέργειας ελεγκτικών επαληθεύσεων.

Όταν το λογιστικό σύστημα κρίνεται μη αξιόπιστο. Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 13 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας *«Κάθε πρόσωπο με εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα υποχρεούται να τηρεί αξιόπιστο λογιστικό σύστημα και κατάλληλα λογιστικά αρχεία σύμφωνα με τα λογιστικά πρότυπα που προβλέπονται στην ελληνική νομοθεσία, για τη σύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και άλλων πληροφοριών σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία. Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου, το λογιστικό σύστημα και τα λογιστικά αρχεία εξετάζονται ως ενιαίο σύνολο και όχι αποσπασματικά τα επιμέρους συστατικά τους, σε ότι αφορά την αξιοπιστία και την καταλληλότητά τους»*. Συνεπώς οι οικονομικές συναλλαγές της επιχείρησης πρέπει να απεικονίζονται με τρόπο σύννομο, σαφή και πλήρη στα φορολογικά της αρχεία και να είναι δυνατή η παροχή στοιχείων τέτοιων ώστε άτομα με εμπειρία να μπορούν να εκφέρουν εμπειριστατωμένη άποψη για την φορολογική εικόνα του φορολογούμενου.

Ενδεικτικές περιπτώσεις αδυναμίας διενέργειας ελεγκτικών επαληθεύσεων ή τήρησης μη αξιόπιστου λογιστικού συστήματος παρατίθενται κάτωθι:

- Η παραβίαση, παραποίηση ή επέμβαση καθ' οιονδήποτε τρόπο στην λειτουργία των φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών (ΦΗΜ) από την επιχείρηση.
- Η μη τήρηση από τον φορολογούμενο (φυσικό πρόσωπο ή επιχείρηση) των προβλεπομένων φορολογικών βιβλίων ή η τήρηση μικρότερης

κατηγορίας βιβλίων, για παράδειγμα τήρηση απλογραφικών βιβλίων αντί διπλογραφικών.

- Η μη διαφύλαξη από την οντότητα των λογιστικών αρχείων, των φορολογικών μνημών των ΦΗΜ και γενικά οποιοδήποτε λογιστικό αρχείο το οποίο είναι απαραίτητο για την απόδειξη της διενέργειας των συναλλαγών.
- Τα δεδομένα τα οποία απαιτούνται για την διενέργεια ελεγκτικών επαληθεύσεων να μην παρέχονται με τρόπο ευχερή και αναλυτικά από το λογιστικό σύστημα το οποίο ακολουθεί ο φορολογούμενος.

β) όταν τα φορολογικά στοιχεία ή τα λοιπά προβλεπόμενα σχετικά δικαιολογητικά δεν συντάσσονται σύμφωνα με τον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας. Η προϋπόθεση αυτή αφορά τα φορολογικά στοιχεία τα οποία εκδίδει ή λαμβάνει η οντότητα, και αναφέρεται σε παραβάσεις ή παρατυπίες σχετικές με τα φορολογικά στοιχεία. Ενδεικτικά αναφέρονται οι παρακάτω περιπτώσεις:

- Μη έκδοση φορολογικών στοιχείων
- Ανακριβής έκδοση φορολογικών στοιχείων
- Έκδοση πλαστών ή εικονικών φορολογικών στοιχείων
- Λήψη ανακριβών φορολογικών στοιχείων
- Λήψη εικονικών φορολογικών στοιχείων
- Νόθευση φορολογικών στοιχείων

γ) όταν κατόπιν προσκλήσεως από την φορολογική αρχή ο φορολογούμενος δεν προσκομίζει τα λογιστικά του αρχεία. Ο φορολογικός ελεγκτής πριν προχωρήσει σε οποιαδήποτε ελεγκτική επαλήθευση είναι υποχρεωμένος να γνωστοποιήσει στον ελεγχόμενο την έκδοση της εντολής φορολογικού ελέγχου καθώς και αίτημα προσκόμισης των φορολογικών βιβλίων και στοιχείων.

Όταν από τον φορολογούμενο δεν προσκομιστούν τα λογιστικά βιβλία δεν μπορεί να διενεργηθεί καμία ελεγκτική επαλήθευση και συνεπώς τα έσοδα του φορολογούμενου μπορεί να προσδιοριστούν με την χρήση έμμεσων τεχνικών ελέγχου.

3.2.2. Μέθοδος των αναλογιών (mark – up method)

Η μέθοδος των αναλογιών προβλέπεται από τις διατάξεις της περ. Α' παρ. 1 του άρθρ. 27 του ΚΦΔ σε συνδυασμό με τα οριζόμενα στην Α 1008/2020 απόφαση του Διοικητή της ΑΑΔΕ και της υπ' αριθμ. Ε 2016/2020 εγκυκλίου.

Με βάση την μέθοδο αυτή προσδιορίζονται μέσω της χρήσης αξιόπιστων αναλογιών, που θεωρούνται αξιόπιστές βάσει των γενικά παραδεκτών αρχών και τεχνικών της ελεγκτικής και προέρχονται είτε από την ίδια την επιχείρηση είτε από τρίτες πηγές, και ιδίως του περιθωρίου μικτού κέρδους τα έσοδα από επιχειρηματική δραστηριότητα, οι εκροές και τέλος τα φορολογητέα κέρδη.

Προκειμένου να εφαρμοστεί η μέθοδος αυτή ακολουθούνται ορισμένα βήματα, τα βήματα αυτά παρουσιάζονται ακολούθως:

Βήμα 1^ο: από τον έλεγχο διενεργείται επαλήθευση του κόστους πωληθέντων ή παρεχόμενων υπηρεσιών. Η επαλήθευση αυτή διενεργείται μέσω των κλασικών μεθόδων ελέγχου δηλαδή με εξέταση των λογιστικών αρχείων (βιβλίων και στοιχείων) της φορολογικής εικόνας του ελεγχόμενου προσώπου καθώς και διάφορα συνεκτιμώμενα στοιχεία όπως υφιστάμενες παραβάσεις, τεχνικές προδιαγραφές, διαφορές στις ΜΥΦ και οτιδήποτε άλλο στοιχείο έχει στην διάθεση του ο ελεγκτής.

Βήμα 2^ο: μέσω της εξέτασης των λογιστικών αρχείων και πληροφοριών που θα παρασχεθούν από τον ελεγχόμενο καθώς και πληροφοριών από τρίτες πηγές διενεργείται ανάλυση αγορών και πωλήσεων (ενδεικτικά αναφέρονται μέσω της εξέτασης και σύγκρισης των τιμολογίων αγοράς και πώλησης, των τιμοκαταλόγων, των τιμών στα ράφια, των αρχείων της αποθήκης, βιβλίων παραγγελιών, στοιχεία από αντισυμβαλλόμενους κ.α) με τελικό σκοπό τον προσδιορισμό μιας αξιόπιστης αναλογίας του πραγματικού περιθωρίου μικτού κέρδους.

Βήμα 3^ο: από τον έλεγχο εφαρμόζεται το πραγματικό περιθώριο μικτού κέρδους στο κόστος πωληθέντων ή παρεχόμενων υπηρεσιών και με τον τρόπο αυτό πραγματοποιείται ο προσδιορισμός των εσόδων από επιχειρηματική δραστηριότητα.

Οι πιο διαδεδομένες περιπτώσεις αναλογιών είναι αυτή της εύρεσης του μικτού περιθωρίου κέρδους είτε επί κόστους είτε επί των πωλήσεων. Οι δύο τρόποι αναλύονται παρακάτω

3.2.3. Μικτό περιθώριο κέρδους επί του κόστους

Το μικτό περιθώριο κέρδους επί του κόστους υπολογίζεται από τον παρακάτω τύπο

Περιθώριο Μικτού Κέρδους (επί κόστους)	=	$\frac{\text{Τιμή Πώλησης} - \text{Τιμή Αγοράς}}{\text{Τιμή Αγοράς}}$
---	----------	---

Όλες οι τιμές του τύπου υπολογισμού δεν συμπεριλαμβάνουν τον αναλογούντα ΦΠΑ ώστε να μην δημιουργούνται στρεβλώσεις από την φύση του ΦΠΑ. Ακολούθως το περιθώριο μικτού κέρδους επί κόστους εφαρμόζεται επί του κόστους πωληθέντων και με τον τρόπο αυτό προκύπτει το μικτό κέρδος.

Περιθώριο Μικτού Κέρδους επί κόστους	×	Κόστος Πωληθέντων	=	Μικτό Κέρδος
---	----------	--------------------------	----------	---------------------

Το κόστος πωληθέντων προσαυξάνεται με το υπολογισθέν μικτό κέρδος και έτσι προσδιορίζονται τα έσοδα από επιχειρηματική δραστηριότητα

Κόστος Πωληθέντων	+	Μικτό Κέρδος	=	Έσοδα από Επιχειρηματική Δραστηριότητα βάσει ελέγχου
--------------------------	----------	---------------------	----------	---

Τέλος συγκρίνονται τα δηλωθέντα έσοδα με τα προσδιορισθέντα έσοδα του ελέγχου και λαμβάνονται υπόψη τα προσδιορισθέντα έσοδα από τον έλεγχο μόνο όταν είναι μεγαλύτερα από τα δηλωθέντα. Για τον υπολογισμό των καθαρών κερδών ακολουθείται η κλασική μέθοδος προσδιορισμού. Για να γίνει πιο κατανοητή η μέθοδος αυτή παρατίθεται ένα απλό παράδειγμα.

Έστω ελεγχόμενη επιχείρηση εμπορίας μόνο δύο εμπορευμάτων των Α και Β από την επεξεργασία των λογιστικών αρχείων της, προκύπτουν τα παρακάτω δεδομένα:

Συνολικά δηλωθέντα έσοδα	140.000,00
Κόστος πωληθέντων (προϊόν Α)	50.000,00
Κόστος πωληθέντων (προϊόν Β)	80.000,00
Σύνολο κόστους πωληθέντων	130.000,00
Μικτό Κέρδος	10.000,00

Μετά από την ανάλυση των λογιστικών αρχείων της επιχείρησης (π.χ. παραστατικά αγοράς και πώλησης, τιμοκατάλογο) και την παροχή πληροφοριών από τον ελεγχόμενο ο έλεγχος καταλήγει στα ακόλουθα ποσοστιαία περιθώρια μικτού κέρδους επί του κόστους για τα προϊόντα Α και Β:

Καθαρή Μέση Τιμή Αγοράς (Προϊόν Α)	100,00 €
Καθαρή Μέση Τιμή Πώλησης (Προϊόν Α)	130,00 €
Καθαρή Μέση Τιμή Αγοράς (Προϊόν Β)	120,00 €
Καθαρή Μέση Τιμή Πώλησης (Προϊόν Β)	150,00 €

Βάσει των τύπων υπολογίζουμε το ποσοστό μικτού κέρδους επί κόστους για τα προϊόντα Α και Β

Περιθώριο Μικτού Κέρδους επί Κόστους (Προϊόν Α): $(130 - 100)/100 = 0,30$

Περιθώριο Μικτού Κέρδους επί Κόστους (Προϊόν Β): $(150 - 120)/120 = 0,25$

Εν συνεχεία υπολογίζεται το μικτό Κέρδος ανά προϊόν και έχουμε:

Μικτό Κέρδος (Προϊόν Α): $50.000,00 \times 0,30$ (ή 30%) = 15.000,00

Μικτό Κέρδος (Προϊόν Β): $80.000,00 \times 0,25$ (ή 25%) = 20.000,00

Σύνολο Μικτού Κέρδους Ελέγχου : 35.000,00

Τα έσοδα από επιχειρηματική δραστηριότητα παρουσιάζονται παρακάτω:

Έσοδα από Επιχειρηματική Δραστηριότητα	130.000,00 + 35.000,00 =
Ελέγχου:	165.000,00

Στη συνέχεια συγκρίνονται τα δηλωθέντα ακαθάριστα έσοδα με τα προσδιορισθέντα από τον έλεγχο έσοδα

Προσδιορισθέντα Έσοδα βάσει Ελέγχου 165.000,00

μείον: Δηλωθέντα Έσοδα 140.000,00

Διαφορά Εσόδων 25.000,00

Συνεπώς ως ακαθάριστα έσοδα του ελέγχου θα ληφθούν τα 165.000,00 ευρώ.

3.2.4. Περιθώριο Μικτού Κέρδους επί των πωλήσεων

Κατ' αρχάς υπολογίζεται το περιθώριο μικτού κέρδους (επί των πωλήσεων).

Ο υπολογισμός αυτός πραγματοποιείται με τον παρακάτω τύπο:

$$\text{Περιθώριο Μικτού κέρδους επί πωλήσεων} = \frac{\text{Τιμή Πώλησης} - \text{Τιμή αγοράς}}{\text{Τιμή Πώλησης}} \times 100$$

Στη συνέχεια υπολογίζεται η αναλογία κόστους πωληθέντων επί των πωλήσεων:

$$\text{Αναλογία Κόστους Πωληθέντων επί των πωλήσεων} = 1 - \frac{\text{Αναλογία Περιθωρίου Μικτού Κέρδους επί των πωλήσεων}}{\text{Αναλογία Περιθωρίου Μικτού Κέρδους επί των πωλήσεων}}$$

Τέλος προσδιορίζονται, από τον έλεγχο, τα συνολικά έσοδα από επιχειρηματική δραστηριότητα ως παρακάτω:

$$\text{Έσοδα από επιχειρηματική δραστηριότητα} = \frac{\text{Κόστος πωληθέντων}}{\text{αναλογία κόστους πωληθέντων επί των πωλήσεων}}$$

Για την καλύτερη κατανόηση της μεθόδου παρουσιάζεται παρακάτω μια απλή εκδοχή της χρησιμοποιώντας τα αριθμητικά δεδομένα του προηγούμενου παραδείγματος.

Βάσει των τύπων υπολογίζουμε το ποσοστό μικτού κέρδους επί των πωλήσεων για τα προϊόντα Α και Β

$$\text{Περιθώριο Μικτού Κέρδους επί Πωλήσεων (Προϊόν Α):} \quad (130 - 100)/130 = 0,2308$$

$$\text{Περιθώριο Μικτού Κέρδους επί Πωλήσεων (Προϊόν Β):} \quad (150 - 120)/150 = 0,20$$

Εν συνεχεία υπολογίζεται η αναλογία κόστους πωληθέντων επί των πωλήσεων για κάθε προϊόν

$$\text{Αναλογία κόστους πωληθέντων επί πωλήσεων προϊόν Α: } 1 - 0,2308 = 0,7669$$

$$\text{Αναλογία κόστους πωληθέντων επί πωλήσεων προϊόν Β: } 1 - 0,2000 = 0,8000$$

Τέλος προσδιορίζονται τα συνολικά ακαθάριστα έσοδα για κάθε προϊόν

Έσοδα προϊόν A: $50.0000 \div 0,7692 = 65.000$

Έσοδα προϊόν B: $80.0000 \div 0,8000 = 100.000$

Συνεπώς καταλήγουμε στο ακόλουθο συμπέρασμα

Προσδιορισθέντα Έσοδα βάσει Ελέγχου	165.000,00
μείον: Δηλωθέντα Έσοδα	140.000,00
Διαφορά Εσόδων	25.000,00

Όπως κάθε μέθοδος η αρχή των αναλογιών έχει ορισμένους περιορισμούς, ενδεικτικά αναφέρονται:

- Η μέθοδος αυτή μπορεί να εφαρμοστεί σε επιχειρήσεις με περιορισμένο αριθμό δραστηριοτήτων
- Πρέπει να υπάρχει ομοιομορφία στην τιμή πώλησης
- Το κόστος πωληθέντων να διαμορφώνεται από μικρό εύρος παραμέτρων
- Το απόθεμα της επιχείρησης να είναι ελεγχόμενο ή να μπορεί να προσδιοριστεί με αξιόπιστο τρόπο

Συνεπώς οι μέθοδοι αυτοί ενδείκνυνται για μικρές και μεσαίες εμπορικές επιχειρήσεις και πάντως όχι για μεταποιητικές βιομηχανίες.

3.2.5. Μέθοδος της σχέσης τιμής πώλησης προς τον συνολικό όγκο πωλήσεων (unit and volume method)

Προκειμένου να εφαρμοστεί η μέθοδος αυτή ακολουθούνται ορισμένα βήματα, τα βήματα αυτά παρουσιάζονται ακολούθως:

ΒΗΜΑ 1^ο: προσδιορίζεται ο συνολικός όγκος του κύκλου εργασιών (αριθμός πωλούμενων μονάδων). Ο προσδιορισμός αυτός διενεργείται μέσω της εξεύρεσης σχέσεων μεταξύ των εισροών – συντελεστών παραγωγής (εργασία, Α' και βοηθητικές ύλες κλπ) ανά μονάδα παραγόμενου προϊόντος ή υπηρεσίας. Επομένως η εργασία στο στάδιο αυτό έχει να κάνει με την εύρεση μίας συνάρτησης παραγωγής που απεικονίζει τον μετασχηματισμό συγκεκριμένων εισροών (πρώτη ύλη για παράδειγμα) σε συγκεκριμένη εκροή (προϊόν ή υπηρεσία) καθώς και την ποσότητα της εισροής η οποία απαιτείται

για την παραγωγή μιας μονάδας προϊόντος ή την παροχή μιας μονάδας υπηρεσίας.

Ενδεικτικά παραδείγματα σχέσεων εισροών – εκροών είναι:

- Σχέση υφάσματος με τα παραγόμενα πουκάμισα
- Παραγγελίες εξαρτημάτων που απαιτούνται για την κατασκευή εμπορεύσιμων προϊόντων
- Σχέση υλικών συσκευασίας με μερίδες διανεμόμενου φαγητού
- Σχέση δαπανών προμήθειας ηλεκτρικού ρεύματος και νερού με παρεχόμενη υπηρεσία

ΒΗΜΑ 2^ο: στο βήμα αυτό διενεργείται ο προσδιορισμός των εσόδων από επιχειρηματική δραστηριότητα. Αφού προσδιοριστεί, σύμφωνα με το βήμα 1^ο, ο συνολικός όγκος πωλήσεων εφαρμόζεται επί αυτού η τιμή πώλησης του προϊόντος ή της υπηρεσίας και έτσι προσδιορίζονται τα έσοδα από επιχειρηματική δραστηριότητα.

Προκειμένου να γίνει εύκολα κατανοητή η μέθοδος παρατίθεται το ακόλουθο παράδειγμα.

Έστω ότι ο ελεγχόμενος είναι επιχείρηση παραγωγής ενός προϊόντος. Ο έλεγχος αντλώντας πληροφορίες από τον ίδιο τον ελεγχόμενο ή από τρίτους και κατανοώντας τις πραγματικές συνθήκες και τα δεδομένα της επιχείρησης, διαπιστώνει με βάση τις τεχνικές προδιαγραφές παραγωγής ότι η σχέση πρώτης ύλης παραγόμενου προϊόντος είναι η εξής

50 μονάδες παραγόμενου προϊόντος απαιτούν 1 μονάδα Α' ύλης

Από τα λογιστικά αρχεία (βιβλία & στοιχεία) του ελεγχόμενου προκύπτει ότι η Τιμή πώλησης είναι 10 ευρώ ανά μονάδα, και η Α' ύλη που αναλώθηκε ανέρχεται στις 500 μονάδες (απόθεμα αρχής μηδέν, απόθεμα τέλους μηδέν).

Ο έλεγχος, λαμβάνοντας υπόψη ειδικότερους παράγοντες που υπεισέρχονται στη παραγωγική διαδικασία αναγνώρισε ποσοστό φύρας 5% αναφορικά με το παραγόμενο προϊόν και προσδιόρισε τις μονάδες παραγόμενου προϊόντος ως εξής:

A' ύλη	500 μονάδες
Φύρα παραγωγής ($500 \times 5\% = 25$)	25 μονάδες
Αναλωθείσα στην παραγωγή Α' ύλη	475 μονάδες

Τεχνική προδιαγραφή (50 για 1)	50 μονάδες
Μονάδες παραχθέντος προϊόντος (475 × 50)	23.750 μονάδες

Αφού κάθε μονάδα πωλούμενου προϊόντος πωλείται 10 ευρώ έχω συνολικό κύκλο εργασιών ως παρακάτω:

$$23.750 \times 10 = 237.500 \text{ ευρώ}$$

Η μέθοδος αυτή ενδείκνυται όταν:

- Ο ελεγχόμενος έχει περιορισμένα είδη προϊόντων ή ορισμένου είδους παρεχόμενες υπηρεσίες και οι τιμές των πωλούμενων αγαθών ή οι αμοιβές των παρεχόμενων υπηρεσιών είναι σχετικά σταθερές σε όλη την διάρκεια της φορολογικής περιόδου
- Ο έλεγχος δύναται να προσδιορίσει την τιμή πώλησης ανά μονάδα και τον αριθμό των μονάδων ή τον όγκο των συναλλαγών με βάση το κόστος αγαθών που πωλούνται ή τις δαπάνες και τα έξοδα.

Γενικά για τις μεθόδους αυτές:

- Οι έμμεσες αυτές τεχνικές προσδιορισμού μπορούν να εφαρμοστούν σε οποιοδήποτε στάδιο και να βρίσκεται ο φορολογικός έλεγχος, κατόπιν έγκρισης του Προϊσταμένου της Ελεγκτικής Υπηρεσίας ή Ελεγκτικού Κέντρου.
- Τα έσοδα από επιχειρηματική δραστηριότητα που προκύπτουν από τις μεθόδους αυτές λαμβάνονται υπόψη στον έλεγχο μόνο όταν είναι μεγαλύτερα από τα δηλωθέντα.
- Αφού προσδιοριστούν τα έσοδα από επιχειρηματική δραστηριότητα, με βάση τις μεθόδους αυτές, ακολουθείται ο κλασσικός τρόπος καθορισμού του φορολογικού αποτελέσματος ήτοι:

Έσοδα από επιχειρηματική δραστηριότητα	
(μείον)	Επιχειρηματικές δαπάνες
(μείον)	Αποσβέσεις
(μείον)	Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις
Φορολογικό αποτέλεσμα (κέρδος ή ζημία)	

Είναι αυτονόητο ότι εφαρμόζονται οι κλασσικές μέθοδοι ελέγχου των δαπανών, αποσβέσεων κλπ.

- Η χρήση της μεθόδου της αρχής των αναλογιών δεν αποκλείει και την ταυτόχρονη εφαρμογή της σχέσης τιμής πώλησης προς τον συνολικό όγκο πωλήσεων σε διαφορετικούς κλάδους της ίδιας επιχείρησης επιλέγοντας την καταλληλότερη μέθοδο για κάθε κλάδο .
- Με βάση τα προσδιορισθέντα έσοδα με την χρήση έμμεσων τεχνικών διενεργείται έλεγχος προκειμένου να προσδιοριστούν και οι λοιπές φορολογίες

3.3. Έμμεσες τεχνικές και φυσικά πρόσωπα

Οι μέθοδοι έμμεσων τεχνικών ελέγχων που εφαρμόζονται σε φυσικά πρόσωπα επαγγελματίες ή όχι αφορούν περισσότερο τον καθορισμό του εισοδήματος τους μέσω της ανάλυσης των χρηματοοικονομικών τους στοιχείων.

3.3.1. Τεχνική ανάλυση ρευστότητας του φορολογούμενου (source and application of funds / T – count method)

Η τεχνική αξιολογεί πληθώρα δεδομένων όπως τις δαπάνες που πραγματοποιεί ο φορολογούμενος, τις αγορές του, τις όποιες αυξομειώσεις των υποχρεώσεων αλλά και των απαιτήσεων του. τα δεδομένα που συλλέγονται αφορούν όχι μόνο την επαγγελματική του ενασχόληση, αλλά και τον ίδιο, σαν ιδιώτη, και την οικογένεια του. με τον τρόπο αυτό προσδιορίζεται το πραγματικό εισόδημα του το οποίο αποτελεί και το φορολογητέο.

Κατά την εφαρμογή της τεχνικής αυτής δημιουργείται ισοζύγιο με δύο κύριες στήλες,

1. Η πρώτη στήλη αφορά τα έσοδα και τις πηγές των κεφαλαίων
2. Η δεύτερη στήλη αφορά τις αναλώσεις των εσόδων και κεφαλαίων

Η δεύτερη στήλη αφαιρείται από την πρώτη και σε περίπτωση κατά την οποία προκύπτει αρνητική διαφορά, η διαφορά αυτή ελέγχεται ως αποκρυφθέν εισόδημα και υπόκειται σε φορολόγηση.

Ως Πηγές κεφαλαίου / Εσόδων θεωρούνται:

1. Τα υπόλοιπα των τραπεζικών λογαριασμών του φορολογούμενου, κατά την έναρξη της ελεγχόμενης χρήσης, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Πέραν των προσωπικών λογαριασμών λαμβάνονται υπόψη και οι οικογενειακοί λογαριασμοί.
2. Τα μετρητά τα οποία διαθέτει ο ελεγχόμενος κατά την έναρξη της ελεγχόμενης περιόδου καθώς και το υπόλοιπο του ταμείου (όταν πρόκειται για ατομικής επιχείρηση η οποία τηρεί διπλογραφικά φορολογικά βιβλία).
3. Οι κάθε είδους αναλήψεις του φορολογούμενου ή των μελών της οικογένειας του από επιχειρήσεις όπου συμμετέχουν.
4. Τα ακαθάριστα έσοδα που προκύπτουν από επαγγελματική δραστηριότητα του ίδιου του φορολογούμενου ή της συντρόφου του.
5. Εισοδήματα τα οποία προέρχονται εκτός επιχειρηματικών δραστηριοτήτων όπως ενοίκια, κέρδη χρηματιστηριακών προϊόντων, εισοδήματα αλλοδαπής προέλευσης.
6. Εισροές χρημάτων από δωρεές, αποζημιώσεις κέρδη τυχερών παιγνίων, μερίσματα.
7. Εισροές χρηματικών ποσών από εκποίηση περιουσιακών στοιχείων τόσο προσωπικών όσο και επαγγελματικών (σε περίπτωση ατομικής επιχείρησης).
8. Δάνεια που προέρχονται από τραπεζικά ιδρύματα ή από τρίτους.
9. Οι αυξήσεις πληρωτέων λογαριασμών.
10. Οι μειώσεις λογαριασμών εισπρακτέων.
11. Αυξήσεις των προκαταβολών που αφορούν έσοδα επομένων χρήσεων.
12. Οποιαδήποτε άλλη περίπτωση εσόδων.

Ως Αναλώσεις Κεφαλαίων – Εσόδων θεωρούνται:

1. Τα υπόλοιπα των τραπεζικών λογαριασμών του φορολογούμενου, κατά την λήξη της ελεγχόμενης χρήσης, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Πέραν των προσωπικών λογαριασμών λαμβάνονται υπόψη και οι οικογενειακοί λογαριασμοί.
2. Τα μετρητά τα οποία διαθέτει ο ελεγχόμενος κατά την λήξη της ελεγχόμενης περιόδου καθώς και το υπόλοιπο του ταμείου (όταν πρόκειται για ατομικής επιχείρηση η οποία τηρεί διπλογραφικά φορολογικά βιβλία).

3. Οι εισφορές σε λογαριασμούς επιχειρήσεων.
4. Η συμμετοχή, με καταβολή μετρητών, σε κεφάλαιο επιχειρήσεων.
5. Οι αγορές περιουσιακών στοιχείων, επενδυτικών αγαθών, οχημάτων καθώς και πλωτών μέσων τόσο σε προσωπικό όσο και σε οικογενειακό επίπεδο.
6. Οι αγορές των εμπορευμάτων, Α' και Β' υλών αναγκαίων για την επαγγελματική πρακτική
7. Δαπάνες οποιουδήποτε είδους που αφορούν την επαγγελματική δραστηριότητα.
8. Τα χρηματικά ποσά που έχουν δαπανηθεί για την αποπληρωμή κάθε είδους δανείου.
9. Τα ποσά δωρεών, αποζημιώσεων, ασφαλίσεων τα οποία καταβάλει ο φορολογούμενος.
10. Τα ποσά φόρων, τελών και προστίμων.
11. Οι δαπάνες διαβίωσης τόσο οι προσωπικές όσο και οι οικογενειακές όπως επίσης και οι δαπάνες που πραγματοποιούνται για επισκευές και συντηρήσεις περιουσιακών στοιχείων (προσωπικών και οικογενειακών).
12. Οι μειώσεις των Πληρωτέων λογαριασμών.
13. Οι αυξήσεις Εισπρακτέων λογαριασμών.
14. Τα ποσά δανείων που παρέχονται σε τρίτα πρόσωπα.
15. Η μείωση προκαταβολών που αφορούν έσοδα της επόμενης χρήσης.
16. Κάθε άλλη περίπτωση δαπάνης.

Πρέπει να επισημανθεί ότι τόσο στα έσοδα, όσο και στις αγορές, δαπάνες, λαμβάνονται υπόψη τα πραγματικά και όχι τα τεκμαρτά. Κατά την εφαρμογή της μεθόδου αυτής απαιτείται μεγάλη προσοχή ώστε να μην υπάρχουν διπλοκαταχωρήσεις εσόδων ή δαπανών.

3.3.2. Τεχνική της καθαρής θέσης του φορολογούμενου (net worth method)

Με την τεχνική αυτή αναπλάθεται η οικονομική κατάσταση ενός φορολογούμενου στην πορεία του χρόνου. Εάν ένας φορολογούμενος, σε μια συγκεκριμένη περίοδο, έχει αυξημένα έσοδα τότε έχει δύο επιλογές ή να προβεί σε επενδύσεις είτε να αποθησαυρίσει τον συσσωρευμένο πλούτο. Η

μέθοδος αυτή δημιουργεί δύο πίνακες, τον πίνακα ενεργητικού – παθητικού και τον πίνακα καθαρής θέσης. Αναλυτικά:

α) ο Πίνακας Ενεργητικού παθητικού έχει σαν βάση την αμέσως προηγούμενη περίοδο. Αυτό ισχύει για όλες τις ελεγχόμενες περιόδους. Το ενεργητικό συμπεριλαμβάνει όλες τις απαιτήσεις, τα κεφάλαια και τα περιουσιακά στοιχεία του φορολογούμενου. Το παθητικό συμπεριλαμβάνει όλες τις υποχρεώσεις.

Η προκύπτουσα διαφορά ανάμεσα στο ενεργητικό και το παθητικό είναι η καθαρή θέση κάθε φορολογικής περιόδου.

β) στον Πίνακα Καθαρής Θέσης αφαιρείται από την καθαρή θέση έναρξης η καθαρή θέση λήξης. Η προκύπτουσα καθαρή θέση αναπροσαρμόζεται κατάλληλα με προσθαφαίρεση διαφόρων κατηγοριών δαπανών και εισοδημάτων (απόκτηση περιουσιακών στοιχείων άνευ ανταλλάγματος, κέρδη από τυχερά παίγνια, μη εκπιπτόμενες δαπάνες). Με τον τρόπο αυτό προκύπτει το φορολογητέο εισόδημα βάσει ελέγχου το οποίο και συγκρίνεται με το εισόδημα το οποίο έχει δηλώσει ο φορολογούμενος στις φορολογικές του δηλώσεις. Η διαφορά που προκύπτει ελέγχεται ως μη δηλωθέν εισόδημα και έλλειψη αιτιολογίας φορολογείται.

Το ενεργητικό περιλαμβάνει:

1. Τα περιουσιακά στοιχεία του ελεγχόμενου και της οικογενείας του (συζύγου, παιδιών), τις καταθέσεις μετρητών σε τράπεζες, υλικά αντικείμενα μεγάλης αξίας (για παράδειγμα αντίκες ή έργα τέχνης) καθώς και οτιδήποτε άλλο έχει μεγάλη αξία όπως για παράδειγμα κοσμήματα.
2. Όλες τις απαιτήσεις του φορολογούμενου.
3. Όλα τα οχήματα, πλωτά σκάφη, αεροπλάνα.
4. Τα χρήματα σε μετρητά εκτός τραπεζικών ιδρυμάτων.
5. Καταθέσει μετρητών σε τράπεζες.
6. Τίτλους κινητών αξιών όπως μετοχές
7. Η συνολική αξία της απογραφής εμπορευμάτων Α' και Β υλών στο τέλος κάθε χρήσης εφόσον η επαγγελματική δραστηριότητα έχει την μορφή ατομικής επιχείρησης.
8. Λοιπά περιουσιακά στοιχεία.

Στο παθητικό περιλαμβάνονται:

Στο Παθητικό περιλαμβάνονται όλες οι υποχρεώσεις του φορολογούμενου καθώς και της συζύγου και των παιδιών τους. Επίσης στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται και οι επαγγελματικές υποχρεώσεις του φορολογούμενου εφόσον προκύπτουν από την άσκηση ατομικού επαγγέλματος ή επιχείρησης.

1. Κάθε είδους δάνειο (προσωπικό ή οικογενειακό).
2. Κάθε είδους επαγγελματικό δάνειο σε περίπτωση ατομικής επιχείρησης.
3. Κάθε είδους γραμμάτιο προσωπικό ή οικογενειακό ή της ατομικής του επιχείρησης
4. Οι πληρωτέοι λογαριασμοί

Το υπόλοιπο που προκύπτει στο τέλος κάθε ελεγχόμενης χρήσης περιλαμβάνεται στο παθητικό

Πρέπει να τονιστούν τα παρακάτω:

- Οι αυξήσεις ή μειώσεις της καθαρής θέσης αναπροσαρμόζονται με τις περιπτώσεις απόκτησης περιουσιακών στοιχείων άνευ ανταλλάγματος.

Ο πίνακας καθαρής θέσης όπου προσδιορίζονται τελικά τα εισοδήματα παρουσιάζεται παρακάτω:

Πίνακας 5: Πίνακας καθαρής θέσης φορολογούμενου

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΑΘΑΡΗΣ ΘΕΣΗΣ		Ελεγχόμενο έτος
ΚΑΘΑΡΗ ΘΕΣΗ ΛΗΞΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ		
Μείον (-)	ΚΑΘΑΡΗ ΘΕΣΗ ΕΝΑΡΞΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ	
ΑΥΞΗΣΗ ΚΑΘΑΡΗΣ ΘΕΣΗΣ ΕΤΟΥΣ		
Μείον (-)	ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΚΑΘΑΡΗΣ ΘΕΣΗΣ ΜΕ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΕΥ ΑΝΤΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ	
ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΚΑΘΑΡΗ ΘΕΣΗ		
Συν (+)	ΜΗ ΕΚΠΙΠΤΟΜΕΝΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ (επιταγές, μετρητά)	
Μείον (-)	ΜΗ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ	
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΟΜΕΝΟ ΒΑΣΕΙ ΜΕΘΟΔΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑ		

Πηγή: Σεμινάρια Φορολογικής και Τελωνειακής Ακαδημίας

3.3.3. Τεχνική του ύψους των τραπεζικών καταθέσεων και δαπανών σε μετρητά (bank deposits and cash expenditures method)

Η φορολογητέα ύλη, βάσει της τεχνικής αυτής, προσδιορίζεται από τον συνεχή έλεγχο των κεφαλαίων τα οποία διαθέτουν ο φορολογούμενος ή συμβία αλλά και τα υπόλοιπα εξαρτώμενα/προστατευόμενα μέλη της οικογένειάς τους.

Βάση της τεχνικής αποτελεί η παραδοχή ότι όταν ο φορολογούμενος έχει στην διάθεση του κεφάλαια έχει μόνο δύο επιλογές:

- Ή τα κεφάλαια θα κατατεθούν σε τραπεζικά ιδρύματα και θα αποτελέσουν μέρος του χρηματοπιστωτικού συστήματος
- Ή τα χρήματα θα ξοδευτούν σε διενεργούμενες συναλλαγές αποκλειστικά με χρήση μετρητών

Κατά την εφαρμογή της μεθόδου αυτής αναλύονται οι τραπεζικές καταθέσεις και τα μετρητά του φορολογούμενου σε σχέση με τις πραγματοποιούμενες δαπάνες, προσωπικές, επαγγελματικές ή οικογενειακές, με την χρήση μετρητών σε σύγκριση με τα εισοδήματα τα οποία έχουν δηλωθεί.

Αποκρυφθέν φορολογητέο εισόδημα προκύπτει στην περίπτωση κατά την οποία υπάρχει θετική διαφορά μεταξύ των προσδιορισθέντων από τον έλεγχο και των δηλωθέντων εισοδημάτων, και χωρίς την παροχή επαρκών εξηγήσεων φορολογούνται.

Απαραίτητο για την μέθοδο αυτή είναι ο έλεγχος να μπορεί να προσδιορίσει τις δαπάνες οι οποίες πραγματοποιήθηκαν με την χρήση μετρητών και επιπλέον να μπορούν να προσδιοριστούν οι πρωτογενείς καταθέσεις σε τραπεζικούς λογαριασμούς που είναι εν δυνάμει αποδεικτικά της ύπαρξης φορολογητέων εσόδων.

«Πρωτογενείς» καταθέσεις θεωρούνται, ενδεικτικά και όχι περιοριστικά:

- Τα μετρητά σε όλες τους τις μορφές και για οποιονδήποτε σκοπό, για παράδειγμα καταθέσεις σε τραπεζικούς λογαριασμούς, εξόφληση χρεών από πιστωτικές κάρτες, κατάθεση δόσης για δάνειο
- Η κατάθεση επιταγών τόσο ιδιωτικών όσο και τραπεζικών
- Τα ποσά τα οποία εμβάζονται είτε από τον φορολογούμενο είτε από τρίτους.

- Μεταφορές χρημάτων από λογαριασμούς που τηρούν τρίτοι.
- Οποιοσδήποτε καταθέσεις, για παράδειγμα κατάθεση μισθοδοσίας, κατάθεση ενοικίων, εισπράξεις που αφορούν την επαγγελματική ιδιότητα του φορολογούμενου
- Η πίστωση τόκων
- Τα ποσά που αποδίδονται στον φορολογούμενο λόγω των επενδύσεων που πραγματοποιεί (μερίσματα, τοκομερίδια)

«Πρωτογενείς» καταθέσεις δεν θεωρούνται τα παρακάτω:

- Οι κινήσεις εκείνες που έχουν ως σκοπό την ανανέωση τραπεζικών και χρηματιστηριακών προϊόντων.
- Οι συμψηφιστικές κινήσεις
- Λογιστικοί αντιλογισμοί.
- Γενικά οι κινήσεις εκείνες που δεν αποτελούν νέες εισροές χρημάτων στους τραπεζικούς λογαριασμούς όπως για παράδειγμα οι μεταφορές χρημάτων μεταξύ των τραπεζικών λογαριασμών.

Το σημαντικό πρόβλημα το οποίο ανακύπτει κατά την ανάλυση των κινήσεων των τραπεζικών λογαριασμών είναι να βρεθεί ο πραγματικός δικαιούχος των όποιων εισοδημάτων. Για να πραγματοποιηθεί αυτός ο προσδιορισμός ο έλεγχος οφείλει να λάβει υπόψη του, τους παράγοντες που παρατίθενται παρακάτω:

- Ποια είναι η σειρά των συνδικαιούχων
- Από ποιόν δηλώνονται οι τόκοι στις φορολογικές δηλώσεις.
- Τόπος τήρησης («ανοίγματος») του τραπεζικού λογαριασμού.
- Τι είδους σχέση έχουν οι λοιποί συνδικαιούχοι με το ελεγχόμενο πρόσωπο
- Εάν οι συναλλαγές που διενεργούνται στον λογαριασμό συνάδουν με την φορολογική τους εικόνα.
- Ποια πρόσωπα καταθέτουν χρήματα και τι σχέση έχουν με τον φορολογούμενο.
- Σε ποιο τραπεζικό κατάστημα διενεργούνται οι συναλλαγές (πλησίον της επαγγελματικής διεύθυνσης ή της οικίας του ελεγχόμενου προσώπου)
- Η περιοδικότητα, η συχνότητα και το ύψος εκάστης κατάθεσης

- Από ποιόν πραγματοποιούνται αναλήψεις και πως τα χρήματα αυτά δαπανώνται.

Ο έλεγχος με βάση την τεχνική αυτή δημιουργεί έναν πίνακα στον οποίο καταχωρούνται συγκεντρωτικά όλες οι πληροφορίες που προέκυψαν από την ανάλυση των τραπεζικών λογαριασμών σε σύγκριση με τα εισοδήματα που έχουν δηλωθεί. Μια μορφή αυτού του πίνακα ακολουθεί:

Πίνακας 6: Πίνακας τεχνικής τραπεζικών καταθέσεων και δαπανών σε μετρητά

ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΑΠΑΝΩΝ ΣΕ ΜΕΤΡΗΤΑ		
ΣΥΝΟΛΟ ΠΟΣΩΝ ΠΟΥ ΚΑΤΑΤΕΘΗΚΑΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΜΟΡΦΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥΣ (ελεγχόμενης περιόδου)		ΧΡΗΣΗ 20__
Μείον	ΜΗ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑ ΣΕ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΣΟΔΑ ΠΟΥ ΚΑΤΑΤΕΘΗΚΑΝ ΣΕ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥΣ	
Μείον	ΠΟΣΑ ΕΚΤΑΜΙΕΥΣΗΣ ΔΑΝΕΙΩΝ	
Μείον	ΣΥΜΨΗΦΙΣΤΙΚΕΣ ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ	
Μείον	ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ, ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΚΛΠ ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ ΚΑΘΑΡΕΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ	
ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΚΑΘΑΡΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ		
ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΚΑΘΑΡΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ ΠΟΥ ΑΝΑΛΟΓΟΥΝ ΣΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟ		
Πλέον	ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ (μετρητοίς)	
Πλέον	ΑΓΟΡΕΣ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΡΩΤΩΝ Ή ΒΟΗΘ. ΥΛΩΝ Κ.ΛΠ. ΕΙΔΩΝ (μετρητοίς)	
Πλέον	ΑΓΟΡΕΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ (μετρητοίς)	
Πλέον	ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ/ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ (μετρητοίς)	
Πλέον	ΚΑΤΑΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΦΟΡΟΙ, ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΙΜΑ ΚΑΘΕ ΜΟΡΦΗΣ (μετρητοίς)	
Πλέον	ΑΠΟΠΛΗΡΩΜΗ/ΜΕΙΩΣΗ ΧΡΕΩΝ με μετρητά	
Πλέον	ΑΥΞΗΣΗ/ΜΕΙΩΣΗ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ ΜΕΤΡΗΤΩΝ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (μετρητοίς)	
Πλέον	ΛΟΙΠΕΣ ΚΑΤΑΒΟΛΕΣ σε μετρητά	
ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΚΑΤΑΤΕΘΕΙΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΛΩΘΕΝΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ		
Μείον	ΜΗ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑ ΣΕ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΣΟΔΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΚΑΤΑΤΕΘΗΚΑΝ ΣΕ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥΣ (π.χ. δάνεια, δωρεές επιστροφές φόρων κ.λπ.)	
Μείον	ΑΥΞΗΣΗ ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΩΝ ΠΟΥ ΕΙΣΠΡΑΧΘΗΚΑΝ ΕΝΑΝΤΙ ΕΣΟΔΩΝ ΕΠΟΜΕΝΟΥ/ΝΩΝ ΕΤΟΥΣ/ΩΝ	
Πλέον	ΜΕΙΩΣΗ ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΩΝ ΠΟΥ ΕΙΣΠΡΑΧΘΗΚΑΝ ΕΝΑΝΤΙ ΕΣΟΔΩΝ ΕΠΟΜΕΝΟΥ/ΝΩΝ ΕΤΟΥΣ/ΩΝ	
Πλέον	ΑΥΞΗΣΕΙΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΩΝ (π.χ. πωλήσεις με πίστωση)	
Μείον	ΜΕΙΩΣΕΙΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΩΝ (π.χ. πωλήσεις με πίστωση)	
ΣΥΝΟΛΟ ΕΤΗΣΙΩΝ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΒΑΣΕΙ ΤΕΧΝΙΚΗΣ (Α)		
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΛΩΘΕΝΤΩΝ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΔΗΛΩΣΗ (Β1)		
ΣΥΝΟΛΟ ΛΟΙΠΩΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΩΝ ΣΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΔΗΛΩΣΗ (πλην της ελεγχόμενης δραστηριότητας) (Β2)		
ΔΙΑΦΟΡΑ (Α) - (Β1) - (Β2)		

Πηγή: Σεμινάρια Φορολογικής και Τελωνειακής Ακαδημίας

Ο έλεγχος με την μέθοδο αυτή είναι πολύ αποτελεσματικός στην περίπτωση κατά την οποία το τραπεζικό σύστημα χρησιμοποιείται κατά κόρον από τον φορολογούμενο για την διενέργεια των συναλλαγών του.

Τα πλεονεκτήματα της μεθόδου αυτής συμπυκνώνονται στα παρακάτω:

1. Ο έλεγχος μπορεί σχετικά εύκολα να προσδιορίσει όχι μόνο το οικονομικό προφίλ του φορολογούμενου αλλά και την οικονομική και συναλλακτική του δραστηριότητα.
2. Οι κινήσει του χρήματος (ροή) εντοπίζεται στο τραπεζικό σύστημα.
3. Ο τρόπος με τον οποίο κινούνται τα κεφάλαια δηλαδή η διασπορά ή η συσσώρευση τους μπορεί να οδηγήσει σε πηγές εισοδήματος που δεν έχουν δηλωθεί.

Υπάρχουν όμως και μειονεκτήματα που παρατίθενται κάτωθι:

1. Ο έλεγχος αυτός είναι ανεπαρκής όταν τα τραπεζικά ιδρύματα δεν θέτουν στην διάθεση των ελέγχων τις αναλυτικές κινήσεις των τραπεζικών λογαριασμών αλλά μόνο τα υπόλοιπα τους. Ακόμα όταν τα τραπεζικά ιδρύματα παρέχουν στοιχεία αναλυτικών κινήσεων σε έγχαρτη μορφή γεγονός το οποίο καθιστά εξαιρετικά δύσκολη την επεξεργασία τους. Το πρόβλημα αυτό εν πολλοίς έχει λυθεί με την δημιουργία και λειτουργία του Συστήματος Μητρώου Τραπεζικών Λογαριασμών.
2. Όταν η πληρωμή των δαπανών πραγματοποιείται με μετρητά ή όταν τα έσοδα του ο φορολογούμενος δεν τα καταθέτει σε τραπεζικό λογαριασμό. Η λειτουργία του φορολογούμενου με μετρητά αποτελεί το μεγαλύτερο πρόβλημα της μεθόδου αυτής. Όταν οι φορολογούμενοι επιλέξουν να μην χρησιμοποιήσουν το χρηματοπιστωτικό σύστημα για την κατάθεση των χρημάτων και συναλλάσσονται σε μετρητά είναι σχεδόν αδύνατος ο εντοπισμός τους μέσω της μεθόδου αυτής. Στο πλαίσιο αυτό αναλαμβάνονται από την φορολογική διοίκηση πλήθος νομοθετικών πρωτοβουλιών για την σχεδόν εξάλειψη των μετρητών από τις συναλλαγές (χτίσιμο αφορολόγητου, υποχρεωτικότητα πληρωμής μέσω τραπεζικού συστήματος πάνω από ένα ύψος συναλλαγής, χρήση χρεωστικών και πιστωτικών καρτών κ.α.).

4. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Στο κεφάλαιο αυτό θα αναλυθούν εκτενώς ο έλεγχος δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη και ειδικότερα ο τρόπος διενέργειας αυτού του είδους των ελέγχων από την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων.

4.1. Δέουσα επιμέλεια ως προς τον πελάτη

Πριν επεκταθούμε στα αμιγώς ελεγκτικά ζητήματα πρέπει να αποσαφηνιστεί η έννοια της δέουσας επιμέλειας.

Ο όρος «δέουσα επιμέλεια» (Due Diligence) σημαίνει «απαιτούμενη προσοχή» ή «εύλογη φροντίδα» και γενικά χρησιμοποιείται με την κυριολεκτική έννοια της «απαραίτητης προσπάθειας» τουλάχιστον από τα μέσα του δέκατου πέμπτου αιώνα. Σαν νομικός όρος η Δέουσα Επιμέλεια χρησιμοποιήθηκε από τις αρχές του εικοστού αιώνα. Έγινε ένας εξειδικευμένος νομικός όρος και αργότερα ένας κοινός επιχειρηματικός όρος εξαιτίας του νόμου περί κινητών αξιών των Ηνωμένων Πολιτειών του 1933 (Foreign Corrupt Practices Act), όπου η διαδικασία ονομάζεται «εύλογη έρευνα».

Η δέουσα επιμέλεια είναι η διερεύνηση ή η προσοχή που κανονικά αναμένεται να λάβει μια εύλογη επιχείρηση ή άτομο πριν συνάψει συμφωνία ή σύμβαση με άλλο μέρος ή πράξη. Η δέουσα επιμέλεια είναι η διαδικασία μέσω της οποίας ένας δυνητικός αγοραστής αξιολογεί μια εταιρεία-στόχο ή τα περιουσιακά της στοιχεία για μια εξαγορά (Hoskisson, et al., 2004). Η θεωρία πίσω από τη δέουσα επιμέλεια υποστηρίζει ότι η διεξαγωγή αυτού του τύπου έρευνας συμβάλλει σημαντικά στη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων, βελτιώνοντας την ποσότητα και την ποιότητα των πληροφοριών που είναι διαθέσιμες στους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων και διασφαλίζοντας ότι αυτές οι πληροφορίες χρησιμοποιούνται συστηματικά για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με την υπό εξέταση απόφαση και όλα τα κόστη, τα οφέλη και τους κινδύνους του (Charman, 2006). Επιπλέον, η δέουσα επιμέλεια είναι ένας τρόπος για να διαβεβαιωθεί ο πελάτης ότι οι πιθανοί συνεργάτες του/της είναι νόμιμοι.

Στην περίπτωση των ελέγχων από την ΑΑΔΕ η έννοια της δέουσας επιμέλειας καθορίζει τον πραγματικό δικαιούχο των συναλλαγών. Πραγματικός δικαιούχος είναι: *«το ή τα φυσικά πρόσωπα, στα οποία τελικά ανήκει ο πελάτης, νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, ή τα οποία ελέγχουν αυτόν, καθώς και το ή τα φυσικά πρόσωπα για λογαριασμό των οποίων διεξάγεται συναλλαγή ή δραστηριότητα»*. Πρόκειται δηλαδή για την υποχρέωση μιας νομικής οντότητας ή ενός φυσικού προσώπου επιτηδευματία να διενεργήσει όλες εκείνες τις ενέργειες Δέουσας Επιμέλειας ως προς τον πελάτη που θα εξασφαλίσουν ότι η συναλλαγή με τον αυτόν δεν έχει ως στόχο την νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Για τον σκοπό αυτό έχει δημιουργηθεί το Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων. Στο μητρώο αυτό τα νομικά πρόσωπα και οι νομικές οντότητες (των οποίων η καταστατική έδρα βρίσκεται στην Ελλάδα) είναι υποχρεωμένες να έχουν καταχωρημένους τους πραγματικούς δικαιούχους. Το μητρώο αυτό τηρείται στην έδρα των επιχειρήσεων και κάθε φορά που λαμβάνουν μέτρα δέουσας επιμέλειας τα νομικά πρόσωπα είναι υποχρεωμένα να παρέχουν τα στοιχεία αυτά.

Επίσης έχει δημιουργηθεί το Κεντρικό Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων στην Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων (ΓΓΠΣ) όπου οι υπόχρεοι είναι αναγκασμένοι να καταχωρούν επίσης τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στα ειδικά τους μητρώα. Η πρόσβαση στο Κεντρικό Μητρώο Πραγματικών δικαιούχων είναι διαβαθμισμένη αλλά τα πρόσωπα που είναι υπόχρεα σε εφαρμογή μέτρων δέουσας επιμέλειας έχουν πρόσβαση αποκλειστικά και μόνο στο πλαίσιο της εφαρμογής των μέτρων δέουσας επιμέλειας.

Σύμφωνα με το κεφαλαίο Β, άρθρο 6 παράγραφος 1 περίπτωση ε' του ν. 4557/2018 η ΑΑΔΕ είναι αρμόδια για την εποπτεία της εφαρμογής των κανόνων αποφυγής νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες στις παρακάτω κατηγορίες επιτηδευμάτων και επιτηδευματιών:

- Στους ιδιώτες ελεγκτές, σε λογιστές – φοροτέχνες καθώς και σε εταιρείες παροχής λογιστικών εργασιών
- Σε άτομα ή εταιρείες παροχής μεσιτικών υπηρεσιών
- Σε άτομα ή εταιρείες που ασχολούνται με το εμπόριο ειδών μεγάλης αξίας

Κλάδους, οι οποίοι σύμφωνα με την έκθεση NRA, έχουν βαθμό κινδύνου υψηλό.

Περιπτώσεις κατά τις οποίες έχουν εφαρμογή τα μέτρα Δέουσας Επιμέλειας ως προς τον πελάτη είναι:

- Όταν συνάπτεται επιχειρηματική συναλλαγή,
- Όταν το ύψος των συναλλαγών είναι μεγαλύτερο των δέκα πέντε χιλιάδων ευρώ (15.000,00 ευρώ) και ο χαρακτήρας της συναλλαγής είναι περιστασιακός. Το όριο των δέκα πέντε χιλιάδων ευρώ ενεργοποιείται, άσχετα με το αν η συναλλαγή πραγματοποιείται με μία κίνηση ή με περισσότερες που φαίνεται να μην έχουν σύνδεση μεταξύ τους. Το ίδιο ισχύει και για τα πρόσωπα τα οποία εμπορεύονται αγαθά.
- Σε κάθε περίπτωση που γεννάται υποψία για την νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Σε αυτές τις περιπτώσεις δεν υπάρχει κατώτατο όριο ποσού.
- Σε κάθε περίπτωση κατά την οποία η επαλήθευση του πραγματικού δικαιούχου της συναλλαγής στηρίζεται σε στοιχεία που γεννούν υποψίες και αμφιβολίες για την ακρίβεια τους.

Τα μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη που οφείλει να λάβει μία νομική οντότητα ή ένα φυσικό πρόσωπο είναι τα ακόλουθα:

1. Να εξακριβώνει την ταυτότητα του δυνητικού του πελάτη πριν την διενέργεια της συναλλαγής
2. Να εξακριβώνει τα στοιχεία του πραγματικού δικαιούχου
3. Να αξιολογεί και να συλλέγει περαιτέρω πληροφορίες για το αντικείμενο της σκοπούμενης επιχειρηματικής συναλλαγής
4. Κατά την εξέλιξη της συναλλαγής οφείλει να εποπτεύει την επιχειρηματική σχέση. Ο πιο εύκολος τρόπος για αυτό είναι η εποπτεία κάθε μιας συναλλαγής.
5. Να τηρεί αρχείο με δεδομένα και πληροφορίες για τον συναλλασσόμενο
6. Στην περίπτωση κατά την οποία ο πελάτη αρνηθεί να παρέχει όλα τα απαιτούμενα έγγραφα και δεδομένα να αρνηθεί την συναλλαγή.

Ο χρόνος εφαρμογής των μέτρων δέουσας επιμέλειας είναι πριν από την διενέργεια οποιασδήποτε συναλλαγής.

Στον νόμο 4775/2018 προβλέπονται δύο είδη δέουσας επιμέλειας, ή απλουστευμένη ή συνήθης δέουσα επιμέλεια και η αυξημένη δέουσα επιμέλεια. Σημαντικό στοιχείο για την επιλογή του είδους της δέουσας επιμέλειας που θα εφαρμοστεί παίζει ο βαθμός κινδύνου του αντισυμβαλλόμενου. Προκειμένου να εκτιμηθεί ο κίνδυνος πρέπει ο υπόχρεος να λάβει υπόψη του, τουλάχιστον τους παρακάτω παράγοντες

Πίνακας 7: Κατάλογος παραγόντων κινδύνου και αποδεικτικών εγγράφων

Ενδεικτικός κατάλογος των παραγόντων και των τύπων αποδεικτικών στοιχείων ως προς την ύπαρξη δυνητικά χαμηλότερου κινδύνου.	Ενδεικτικός κατάλογος των παραγόντων και των τύπων αποδεικτικών στοιχείων ως προς την ύπαρξη δυνητικά υψηλότερου κινδύνου.
1. Παράγοντες κινδύνου ως προς τον πελάτη:	
<p>α) εταιρεία, της οποίας οι μετοχές είναι εισηγμένες σε χρηματιστήριο που λειτουργεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ή σε άλλο κράτος με νομοθεσία συμβατή προς τις διατάξεις της ΕΕ, που διασφαλίζει επαρκή διαφάνεια ως προς τον πραγματικό δικαιούχο,</p> <p>β) δημόσια αρχή ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή επιχείρηση που ανήκει κατά πλειοψηφία σε κρατικό φορέα, ή όργανο ή οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή δημόσιος διεθνής οργανισμός,</p> <p>γ) πελάτες που είναι κάτοικοι ή εδρεύουν σε γεωγραφικές περιοχές χαμηλότερου κινδύνου</p>	<p>α) επιχειρηματική σχέση που αναπτύσσεται σε ασυνήθιστες περιστάσεις,</p> <p>β) πελάτες που είναι κάτοικοι γεωγραφικών περιοχών υψηλότερου κινδύνου</p> <p>γ) νομικά πρόσωπα ή οντότητες που είναι φορείς κατοχής προσωπικών περιουσιακών στοιχείων,</p> <p>δ) εταιρείες που έχουν μετόχους ασκούντες καθήκοντα εξ ονόματος άλλου προσώπου ή μετοχές στον κομιστή (ανώνυμες),</p> <p>ε) επιχειρήσεις έντασης μετρητών,</p> <p>στ) ιδιοκτησιακή δομή εταιρείας που φαίνεται ασυνήθιστη ή υπερβολικά πολύπλοκη, δεδομένης της φύσης των δραστηριοτήτων της εταιρείας</p> <p>ζ) ο πελάτης που είναι υπήκοος τρίτης χώρας και υποβάλλει αίτηση για χορήγηση δικαιώματος διαμονής ή ιθαγένειας στο κράτος – μέλος με αντάλλαγμα μεταφορές κεφαλαίων, αγορά ιδιοκτησίας ή κρατικών ομολόγων ή επενδύσεις σε εταιρείες στο εν λόγω κράτος - μέλος.</p>
2. Παράγοντες κινδύνου ως προς προϊόντα, υπηρεσίες συναλλαγές ή διαύλους παροχής προϊόντων ή υπηρεσιών:	
<p>α) ασφαλιστικές συμβάσεις ζωής, όταν το ποσό των ασφαλίσεων που πρόκειται να καταβληθούν κατά τη διάρκεια ενός έτους είναι χαμηλό,</p> <p>β) συμβάσεις συνταξιοδοτικής ασφάλισης, με τον όρο ότι οι συμβάσεις αυτές δεν περιλαμβάνουν ρήτρα εξαγοράς, ούτε μπορεί να χρησιμοποιηθούν ως εγγύηση,</p> <p>γ) προγράμματα συνταξιοδοτικής ασφάλισης, σύμφωνα με τα οποία οι εισφορές των εργαζομένων καταβάλλονται από τις αποδοχές</p>	<p>α) ιδιωτική τραπεζική,</p> <p>β) προϊόντα ή συναλλαγές που ευνοούν την ανωνυμία,</p> <p>γ) επιχειρηματικές σχέσεις ή συναλλαγές χωρίς φυσική παρουσία των μερών, χωρίς ορισμένες διασφαλίσεις, όπως μέσα ηλεκτρονικής ταυτοποίησης, σχετικές υπηρεσίες εμπιστοσύνης, όπως ορίζονται στον Κανονισμό (ΕΕ) αριθμ. 910/2014, ή οποιαδήποτε άλλη ασφαλής εξ αποστάσεως ή ηλεκτρονική διαδικασία</p>

<p>τους και των οποίων οι όροι δεν επιτρέπουν την εκχώρηση των δικαιωμάτων των ασφαλισμένων,</p> <p>δ) χρηματοοικονομικά προϊόντα ή υπηρεσίες που έχουν σχεδιαστεί για να διευκολύνουν την πρόσβαση ορισμένων κατηγοριών πελατών σε περιορισμένες, κατάλληλα καθορισμένες υπηρεσίες του χρηματοπιστωτικού τομέα,</p> <p>ε) προϊόντα όπου οι κίνδυνοι νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας περιορίζονται από άλλους παράγοντες, όπως τα χαμηλά όρια των διακινούμενων χρηματικών ποσών ή η διαφάνεια ως προς την ταυτότητα του πελάτη</p>	<p>ταυτοποίησης που ρυθμίζεται, αναγνωρίζεται, εγκρίνεται ή γίνεται δεκτή από τις σχετικές εθνικές αρχές,</p> <p>δ) πληρωμές που λαμβάνονται από τρίτους με τους οποίους δεν προκύπτει η ύπαρξη οποιασδήποτε σχέσης,</p> <p>ε) νέα προϊόντα και νέες επιχειρηματικές πρακτικές, συμπεριλαμβανομένων νέων διαύλων παροχής προϊόντων ή υπηρεσιών, καθώς και της χρήσης νέων ή αναπτυσσόμενων τεχνολογιών,</p> <p>στ) συναλλαγές που συνδέονται με πετρέλαιο, πολύτιμα μέταλλα, προϊόντα καπνού, πολιτιστικά τεχνουργήματα και άλλα αντικείμενα αρχαιολογικής, ιστορικής, πολιτιστικής και θρησκευτικής σημασίας ή σπάνιας επιστημονικής αξίας, καθώς και ελεφαντοστό και προστατευόμενα είδη.</p>
<p>3. Γεωγραφικοί παράγοντες κινδύνου</p>	
<p>καταχώριση, έδρα, διαμονή σε:</p> <p>α) κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης,</p> <p>β) τρίτες χώρες που έχουν αναγνωρισθεί με βάση λεπτομερείς εκθέσεις αξιολόγησης δημόσιων διεθνών οργανισμών ως χαμηλού επιπέδου διαφθοράς, οργανωμένου εγκλήματος ή άλλων εγκληματικών δραστηριοτήτων,</p> <p>γ) τρίτες χώρες οι οποίες, σύμφωνα με αξιόπιστες πηγές όπως, λεπτομερείς εκθέσεις αξιολόγησης δημόσιων διεθνών οργανισμών, έχουν θεσπίσει και εφαρμόζουν αποτελεσματικά ρυθμίσεις για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας που συνάδουν προς τις αναθεωρημένες συστάσεις της FATF.</p>	<p>α) χώρες στις οποίες έχει διαπιστωθεί σύμφωνα με αξιόπιστες πηγές, πέραν των σχετικών πράξεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όπως λεπτομερείς εκθέσεις αξιολόγησης δημόσιων διεθνών οργανισμών, η έλλειψη αποτελεσματικών συστημάτων καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας,</p> <p>β) χώρες στις οποίες έχουν διαπιστωθεί, σύμφωνα με αξιόπιστες πηγές, όπως λεπτομερείς εκθέσεις αξιολόγησης δημόσιων διεθνών οργανισμών, υψηλά επίπεδα διαφθοράς, οργανωμένου εγκλήματος ή άλλων εγκληματικών δραστηριοτήτων,</p> <p>γ) χώρες που υπόκεινται σε κυρώσεις, εμπορικό αποκλεισμό ή παρεμφερή περιοριστικά μέτρα που έχουν επιβληθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών</p> <p>δ) χώρες που παρέχουν χρηματοδότηση ή υποστήριξη σε τρομοκρατικές δραστηριότητες ή που στο έδαφος τους δρουν οργανώσεις χαρακτηρισμένες ως τρομοκρατικές.</p>

Πηγή: Ν. 4557/2018

Ενδεικτικά αναφέρονται ακολούθως τύποι ασυνήθιστων ή ύποπτων συναλλαγών.

1. Όταν ο πελάτης αρνείται ή είναι απρόθυμος να παράσχει όλα τα έγγραφα που επαληθεύουν την ταυτότητα του.
2. Όταν πρόσωπο το οποίο εμφανίζεται ως εκπρόσωπος τρίτου προσώπου νομικού ή φυσικού αρνείται να παράσχει έγγραφα για την ταυτοποίηση του πραγματικού δικαιούχου.
3. Όταν κατά την διενέργεια της συναλλαγής διαπιστώνεται εμμονή του πελάτη για εξόφληση του τιμήματος μεγάλου ύψους συναλλαγών σε μετρητά.
4. Όταν για την διενέργεια συναλλαγών χρησιμοποιείται τραπεζικός λογαριασμός τρίτου προσώπου.
5. Όταν φυσικά πρόσωπα με χαμηλό δηλωμένο εισόδημα και εγκατάσταση σε χώρες με χαμηλό ποσοστό φορολογίας ή σε εξωχώριες περιοχές, πραγματοποιούν συναλλαγές μεγάλης αξίας
6. Όταν οι συναλλαγές με φυσικά ή νομικά πρόσωπα εξοφλούνται από τραπεζικούς λογαριασμούς δικηγόρων.
7. Όταν κατά την διενέργεια των συναλλαγών τα αντισυμβαλλόμενα μέρη δείχνουν ιδιαίτερα σημάδια νευρικότητας.
8. Όταν διενεργούνται συναλλαγές λίγο κάτω από το όριο εφαρμογής των μέτρων δέουσας επιμέλειας επαναλαμβανόμενα.
9. Όταν ο πελάτης αλλάζει συνεχώς διεύθυνση γεγονός το οποίο δεν εξηγείται από το επάγγελμα του.
10. Όταν η συμπεριφορά και η εμφάνιση του πελάτη αλλάζει διαρκώς και υποδηλώνει αλλαγή του επιπέδου διαβίωσης του.
11. Όταν κατά την επικοινωνία με τον πελάτη διαπιστωθεί τα τηλέφωνα του έχουν απενεργοποιηθεί.
12. Όταν γεννάται η υποψία ότι ο πελάτης έχει προχωρήσει σε ίδρυση εικονικών επιχειρήσεων.
13. Όταν σε αγοραπωλησίες μεγάλου ύψους οι οποίες απαιτούν τύπο π.χ. σπίτια, ο τύπος αυτός δεν έχει τηρηθεί για παράδειγμα αγορά κτηρίου με ιδιωτικό συμφωνητικό και όχι με συμβολαιογραφική πράξη.

Σε περίπτωση κατά την οποία εφαρμόζονται μέτρα δέουσας επιμέλειας διαπιστωθεί ότι επιχειρείται ξέπλυμα βρώμικου χρήματος ο υπόχρεος οφείλει:

α) να ενημερώσει άμεσα την αρμόδια αρχή.

β) να παράσχει στην αρμόδια αρχή όλες εκείνες τις σχετικές πληροφορίες και δεδομένα.

Όπως είναι αυτονόητο στην περίπτωση αυτή, ο υπόχρεος έχει καθήκον εχεμύθειας δηλαδή απαγορεύεται να γνωστοποιήσει στον πελάτη ότι παρέιχε στοιχεία στην αρχή ξέπλυματος μαύρου χρήματος προκειμένου να διενεργηθεί έλεγχος.

4.2. Έλεγχος Δέουσας επιμέλειας

Όπως έχει ήδη ειπωθεί στο παραπάνω κεφάλαιο η ΑΑΔΕ ελέγχει τις συναλλαγές ορισμένων κατηγοριών επιτηδευματιών για ξέπλυμα βρώμικου χρήματος.

Ο έλεγχος Δέουσας Επιμέλειας από την ΑΑΔΕ προσπαθεί να διαπιστώσει αν οι νομικές οντότητες ή οι επιτηδευματίες εφαρμόζουν μέτρα δέουσας επιμέλειας κατά τις συναλλαγές τους με τους πελάτες τους. Για τον σκοπό αυτό έχει δημιουργηθεί ένα πρόγραμμα ελέγχου βασισμένο σε όλες τις ενέργειες που οφείλει να έχει πράξει ένας υπόχρεος.

Το πρόγραμμα ελέγχου (το οποίο παρατίθεται στο Παράρτημα Ι) προσπαθεί να διαπιστώσει την επάρκεια συστήματος που εφαρμόζει η υπόχρεη νομική οντότητα ή ο υπόχρεος επιτηδευματίας και κινείται στα παρακάτω βασικά επίπεδα:

1. Εσωτερικές διαδικασίες/πολιτικές
2. Ανάλυση Κινδύνου
3. Μέτρα δέουσας επιμέλειας
4. Αποστολή Αναφορών

Το πρόγραμμα ελέγχου της ΑΑΔΕ προβλέπεται από την Ο ΔΕΛ Ι 1013293ΕΞ2022/15-02-2022 οδηγία και παρατίθεται στο παράρτημα Ι.

4.2.1. Έλεγχος Εσωτερικών διαδικασιών.

Το τμήμα αυτό του ελέγχου έχει να κάνει με τις εσωτερικές διαδικασίες τις οποίες έχει εγκαθιδρύσει ή είναι υποχρεωμένη να εφαρμόζει η υπόχρεη

οντότητα ή ο υπόχρεος επιτηδευματίας προκειμένου να αποφευχθεί το ξέπλυμα χρήματος.

Ο ελεγκτής οφείλει να διαπιστώσει

- Εάν υπάρχει συστηματική ενημέρωση και εκπαίδευση του προσωπικού για θέματα ξεπλύματος).
- Αν υπάρχει γραπτή επικαιροποιημένη πολιτική για θέματα ξεπλύματος για παράδειγμα εγχειρίδιο πολιτικών και διαδικασιών.
- Αν έχει οριστεί υπεύθυνος συμμόρφωσης με υποχρεώσεις ξεπλύματος
- Αν δίνεται η δυνατότητα στους εργαζομένους μέσω ασφαλών και ανώνυμων διαδικασιών να καταγγείλουν παραβάσεις σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων δέουσας επιμέλειας.
- Αν σε επίπεδο ομίλου επιχειρήσεων εφαρμόζονται διαδικασίες οι οποίες εξασφαλίζουν την εφαρμογή των οριζόμενων στον ν. 4557/2018.

Σε αυτό το στάδιο μπορούν να περιληφθούν και οι διαδικασίες που αφορούν τον ίδιο τον υπόχρεο, δηλαδή: αν έχουν καταχωρηθεί στο Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων τα στοιχεία του Πραγματικού Δικαιούχου της εταιρείας. Αν έχει συμπληρωθεί ο πίνακας Ι' του εντύπου Ε3. Η συχνότητα επικαιροποίησης των πληροφοριών που έχουν συλλεχθεί για την επιχειρηματική σχέση (ενδελεχή εξέταση των συναλλαγών, επαγγελματικές δραστηριότητες, το προφίλ κινδύνου του, την προέλευση των κεφαλαίων). Και τέλος από ποιες πηγές συλλέγονται πληροφορίες για το αντικείμενο και τον σκοπό της επιχειρηματικής σχέσης.

4.2.2. Ανάλυση – Εκτίμηση Κινδύνου

Ο έλεγχος στο στάδιο αυτό εστιάζει εάν γίνεται και με ποιο τρόπο εκτίμηση κινδύνου του πελάτη (υφιστάμενου και μη) – (client risk assesment), και πως τεκμηριώνεται ώστε να προσδιοριστεί ο τύπος των μέτρων της δέουσας επιμέλειας που πρέπει να εφαρμοστούν. Η έκθεση εκτίμησης κινδύνου, η οποία συντάσσεται από τον υπόχρεο, πρέπει να περιλαμβάνει θέματα όπως τον τύπο του πελάτη, γεωγραφικές περιοχές, τρόπους πληρωμής, προϊόντα και υπηρεσίες καθώς και τους παράγοντες κινδύνου οι οποίοι αναφέρονται αναλυτικά στον νόμο 4557/2018.

4.2.3. Εφαρμογή Μέτρων Δέουσας Επιμέλειας

Από τον έλεγχο πρέπει να διαπιστωθεί εάν:

- Υπάρχει διαδικασία επαλήθευσης και ελέγχου των εγγράφων ταυτοποίησης (αναζήτηση ΓΕΜΗ, ΦΕΚ σύστασης κ.α.)
- Υπάρχει διαδικασία για την εξακρίβωση της ταυτότητας των πραγματικών δικαιούχων
- Τηρείται αρχείο με τα στοιχεία ταυτοποίησης των πελατών
- Έχει πραγματοποιηθεί συναλλαγή με πελάτη πριν την ολοκλήρωση της διαδικασίας ταυτοποίησης
- Υπάρχει διαδικασία ώστε να διαπιστωθεί αν κάποιος από τους πελάτες εμπίπτουν στον ορισμό των πολιτικώς εκτεθειμένων προσώπων» ή «στενών συγγενών» ή «στενών συνεργατών»
- Έχει απορριφθεί συνεργασία με πιθανό πελάτη λόγω υποψίας σύνδεσης αυτού με Ξέπλυμα Χρήματος – Χρηματοδότηση Τρομοκρατίας
- Υπάρχει πολιτική και διαδικασία από την οποία να προκύπτει ότι πραγματοποιείται επικαιροποίηση των διαδικασιών δέουσας επιμέλειας για τους υφιστάμενους πελάτες
- Υπάρχει διαδικασία ελέγχου για τον εντοπισμό τυχόν ασυνήθιστων συναλλαγών
- Τηρείται αρχείο εγγράφων και πληροφοριών για πέντε έτη μετά την ολοκλήρωση των συναλλαγών με τους πελάτες

4.2.4. Αποστολή Αναφορών

Ο έλεγχος οφείλει να διακριβώσει αν σε περίπτωση ύπαρξης υπόνοιας για Ξέπλυμα Χρήματος ή Χρηματοδότηση Τρομοκρατίας

- Έχει οριστεί πολιτική για την υποβολή αναφορών προς την Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες.
- Τηρείται η απαιτούμενη από το Νόμο απαγόρευση γνωστοποίησης στο αντισυμβαλλόμενο μέρος ή σε τρίτους ότι διαβιβάσθηκαν πληροφορίες στην αρμόδια αρχή για το ξέπλυμα μαύρου χρήματος.

Όπως συνάγεται από τα προαναφερθέντα αυτό το είδος του ελέγχου έχει πολύ λίγες ομοιότητες με φορολογικό έλεγχο. Περισσότερο προσομοιάζει με εσωτερικό και διαχειριστικό έλεγχο.

4.3. Κυρώσεις μη συμμόρφωσης

Οι κυρώσεις για όσες νομικές οντότητες ή φυσικά πρόσωπα δεν τηρούν τις διαδικασίες δέουσας επιμέλειας είναι τόσο ποινικές όσο και διοικητικές.

Ποινικές κυρώσεις

Σε περίπτωση παράλειψης αναφοράς ύποπτης ή ασυνήθους συναλλαγής ή παρουσίασης ψευδών ή παραπλανητικών στοιχείων από υπόχρεο προβλέπεται φυλάκιση μέχρι δύο (2) έτη.

Διοικητικές κυρώσεις

Οι διοικητικές κυρώσεις διαφέρουν αν επιβάλλονται σε νομικά πρόσωπα ή σε φυσικά

Διοικητικές κυρώσεις σε βάρος νομικών προσώπων ή οντοτήτων

- Πρόστιμο σε βάρος του νομικού προσώπου ή της οντότητας μέχρι ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ
- Πρόστιμο σε βάρος των μελών Δ.Σ., του Διευθύνοντος Συμβούλου, των διευθυντικών στελεχών ή άλλων υπαλλήλων του νομικού προσώπου ή της οντότητας, μέχρι ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ
- Απομάκρυνση των ανωτέρω προσώπων από τη θέση τους
- Δημόσια ανακοίνωση που αναφέρει το νομικό πρόσωπο ή την οντότητα και την φύση της παράβασης
- Οριστική απαγόρευση άσκησης ορισμένων δραστηριοτήτων του νομικού προσώπου ή της οντότητας
- Οριστική ή προσωρινή ανάκληση ή αναστολή για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα της άδειας λειτουργίας του νομικού προσώπου ή της οντότητας ή απαγόρευση της άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Διοικητικές κυρώσεις σε βάρος φυσικών προσώπων

- Πρόστιμο μέχρι ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ
- Δημόσια ανακοίνωση που αναφέρει το φυσικό πρόσωπο και την φύση της παράβασης

- Οριστική ή προσωρινή απαγόρευση της άσκησης της επιχειρηματικής ή επαγγελματικής τους δραστηριότητας
- Οι αποφάσεις επιβολής των κυρώσεων δημοσιεύονται, όταν γίνουν αμετάκλητες, με ανάρτησή τους για χρονικό διάστημα πέντε ετών στον επίσημο διαδικτυακό τόπο της αρμόδιας εποπτικής αρχής

4.4. Αδυναμίες ελέγχου δέουσας επιμέλειας

Η εισαγωγή αυτού του τύπου του ελέγχου από την ΑΑΔΕ δεν είναι χωρίς προβλήματα με τα κυριότερα να συνοψίζονται στα εξής:

1. Όπως συμβαίνει με τις περισσότερες «εισαγόμενες» νομοθετικές ρυθμίσεις (εφαρμογή κοινοτικών οδηγιών, προτάσεις του FAFT κ.α.) δεν έχει ληφθεί καθόλου υπόψη η Ελληνική οικονομική πραγματικότητα και το μέγεθος των υποχρεω onτοτήτων ή φυσικών προσώπων.
2. Η εφαρμογή όλων των προαπαιτούμενων από την νομοθεσία δικλίδων για την αποφυγή του ξεπλύματος χρήματος απαιτεί την δημιουργία ειδικού τμήματος μέσα στις onτότητες που να ασχολούνται αποκλειστικά με αυτή την χρονοβόρα διαδικασία, αυξάνοντας έτσι το κόστος διοικητικής λειτουργίας σε μία περίοδο οικονομικής, υγειονομικής και ενεργειακής κρίσης. Τα μέτρα κατά του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος συνήθως επιβαρύνουν νομικά πρόσωπα που δεν εμπλέκονται σε τέτοιες δραστηριότητες και πρέπει να «πληρώσουν για τα μέτρα πρόληψης» (Geiger, Wuensch, 2007).
3. Ο έλεγχος αυτού του είδους απαιτεί μεγάλη εμπειρία, γεγονός το οποίο δεν συνάδει με την ποιότητα του ελεγκτικού προσωπικού της ΑΑΔΕ, διότι εκτός από τις λογιστικές δεξιότητες και οι δικανικές – δικαστικές δεξιότητες είναι επίσης απαραίτητες για την αποκάλυψη αυτού του τύπου εγκλήματος (Mulig και Murphy Smith, 2008).
4. Οι onτότητες δεν έχουν οργανωμένα τμήματα εσωτερικού ελέγχου τα οποία θα μπορούσαν να παίξουν καθοριστικό ρόλο σε αυτή την διαδικασία.
5. Οι περισσότεροι υπόχρεοι είναι μικρές εταιρείες ή ατομικές επιχειρήσεις που δεν έχουν υποχρέωση ελέγχου των οικονομικών τους καταστάσεων. Ακόμα όμως και στην περίπτωση ελέγχου από τους νόμιμους ελεγκτές

«αυτοί δεν είναι πολύ πιθανό να αναφέρουν την εμπλοκή των πελατών τους σε ξέπλυμα χρήματος στην κυβέρνηση επειδή φοβούνται ότι θα καταστραφούν οι σχέσεις τους με τους πελάτες τους» όπως υποδεικνύει ο Melnik.

6. Η ευελιξία των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, επιτρέπει τη δημιουργική λογιστική και την προσαρμογή των πληροφοριών στις οικονομικές καταστάσεις που μπορεί να παραπλανήσουν τους χρήστες τους (Filiproniό, Bartuloniό, Filiproniό, 2018).

Παρόλα τα προβλήματα είναι μια καλή αρχή.

4.5. Έλεγχοι Δέουσας επιμέλειας ΑΑΔΕ

Από την ΑΑΔΕ έχουν διαταχθεί 54 Έλεγχοι δέουσας επιμέλειας για το φορολογικό έτος 2021. Από την Διεύθυνση Ελέγχου της ΑΑΔΕ μας χορηγήθηκαν στοιχεία από τα οποία προκύπτουν τα παρακάτω:

Μέχρι την 06/06/2022 οι έλεγχοι δέουσας επιμέλειας είχαν ολοκληρωθεί σε ποσοστό 82% ενώ ένα ποσοστό 18% δεν είχε ολοκληρωθεί. Από τους ολοκληρωμένους ελέγχους το ποσοστό πλήρους συμμόρφωσης ανέρχεται σε 43,90% ενώ σε ποσοστό 56,10% υπήρχε μη συμμόρφωση.

Πίνακας 8: Έλεγχοι δέουσας επιμέλειας αν κατηγορία

Κατηγορία υπόχρεου	Πλήρης Συμμόρφωση	Μη Συμμόρφωση
Λογιστές	38,46%	61,54%
Μεσίτες	44,44%	55,56%
Έμποροι αγαθών μεγάλης αξίας	50,00%	50,00%

Πηγή: Διεύθυνση Ελέγχων. ΑΑΔΕ

5. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζεται η έρευνα η οποία διενεργήθηκε στο πεδίο.

5.1. Ερευνητική προσέγγιση και μεθοδολογία

5.1.1. Στοιχεία της έρευνας

Τόσο οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου όσο και ο έλεγχος δέουσας επιμέλειας αποτελούν τις πιο πρόσφατες προσθήκες στην φαρέτρα των φορολογικών αρχών της χώρας μας προκειμένου να αντιμετωπισθεί αποτελεσματικότερα το φαινόμενο της φοροδιαφυγής.

Οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου εφαρμόζονται από τους ελεγκτές της ΑΑΔΕ την τελευταία πενταετία, συνεπώς βρίσκονται σε ένα σχετικά ώριμο στάδιο προκειμένου να εξαχθούν συμπεράσματα για την έκταση της εφαρμογής τους και την αποτελεσματικότητά τους. Από την άλλη μεριά, οι ελεγκτές της ΑΑΔΕ, διενεργούν ελέγχους δέουσας επιμέλειας το τελευταίο έτος και επομένως βρίσκονται στο στάδιο της «εισαγωγής» των τεχνικών αυτών σε επιχειρησιακό επίπεδο. Ο αντίκτυπος της εφαρμογής των νέων αυτών τεχνικών δεν έχει μελετηθεί ακόμη. Με την παρούσα εργασία επιχειρείται μια πρώτη αποτίμηση των νέων αυτών τεχνικών ελέγχου. Η έρευνα με την χρήση ερωτηματολογίου πραγματοποιήθηκε στον νομό Θεσσαλονίκης.

Στην περιφέρεια του νομού Θεσσαλονίκης το ελεγκτικό έργο διενεργείται από τα δύο Ελεγκτικά Κέντρα (1^ο και 2^ο ΕΛ.ΚΕ. Θεσσαλονίκης). Στα δύο αυτά ελεγκτικά κέντρα έχει συγχωνευτεί το ελεγκτικό έργο όλων των Δ.Ο.Υ. του νομού Θεσσαλονίκης. Το γεγονός αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να διενεργούνται φορολογικοί έλεγχοι σε όλη την γκάμα των φορολογούμενων δηλαδή φυσικά πρόσωπα, ελεύθερους επαγγελματίες, νομικές οντότητες με απλογραφικά και διπλογραφικά φορολογικά αρχεία (βιβλία).

Στόχος της έρευνας είναι η αποτύπωση των πρακτικών και των εμπειριών των φορολογικών ελεγκτών σχετικά με τα δύο ήδη φορολογικών ελέγχων που αναλύονται στην παρούσα εργασία.

5.1.2. Μεθοδολογία της έρευνας

Για την επίτευξη του στόχου που αναλύθηκε ανωτέρω, πραγματοποιήθηκε έρευνα για την συλλογή πρωτογενών δεδομένων μέσω δομημένου

ερωτηματολογίου. Η έρευνα συνίσταται στον σχεδιασμό του ερωτηματολογίου, την συλλογή συμπληρωμένων ερωτηματολογίων την καταγραφή τους και τελικά την επεξεργασία των δεδομένων αυτών και την εξαγωγή συμπερασμάτων.

Το ερωτηματολόγιο το οποίο χρησιμοποιήθηκε αποτελείται από τρία μέρη. Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει τα δημογραφικά στοιχεία των ερωτώμενων, το δεύτερο μέρος αφορά τις έμμεσες τεχνικές ελέγχου και το τελευταίο τρίτο μέρος αναφέρεται στον έλεγχο δέουσας επιμέλειας.

Το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου προσπαθεί να αποτυπώσει το προφίλ των φορολογικών ελεγκτών στον νομό Θεσσαλονίκης

Το δεύτερο μέρος που αφορά τις έμμεσες τεχνικές ελέγχου έχει σαν σκοπό να προσδιορίσει

1. εάν οι ελεγκτές γνωρίζουν τις έμμεσες τεχνικές και αν έχουν εκπαιδευτεί σε αυτές και αν η εκπαίδευση τους κρίνεται επαρκής.
2. την έκταση της εφαρμογής των τεχνικών ελέγχου και την αποτελεσματικότητά τους
3. τυχόν προβλήματα που προκύπτουν από την εφαρμογή αυτών των τεχνικών ελέγχου

το τρίτο μέρος αφορά τον έλεγχο δέουσας επιμέλειας και είναι δομημένο με παρόμοιο τρόπο. Έτσι λοιπόν εστιάζει:

1. εάν οι ελεγκτές γνωρίζουν τον έλεγχο δέουσας επιμέλειας και αν έχουν εκπαιδευτεί σε αυτόν
2. την έκταση της εφαρμογής του ελέγχου αυτού και της αποτελεσματικότητά του
3. τυχόν προβλήματα που προκύπτουν από την εφαρμογή αυτού του είδους του ελέγχου

το ερωτηματολόγιο αποτελείται από τριάντα ερωτήσεις κλειστού τύπου, στις οποίες ο συμμετέχων μπορεί να επιλέξει από συγκεκριμένες τιμές. Το πλεονέκτημα αυτού του είδους του ερωτηματολογίου είναι η ευκολία στην ποσοτική ανάλυση των δεδομένων.

Το δείγμα της έρευνας ήταν οι ελεγκτές της ΑΑΔΕ οι οποίοι υπηρετούν στα δύο ελεγκτικά κέντρα του νομού Θεσσαλονίκης οι οποίοι είναι στο σύνολο τους 135. Η έρευνα διενεργήθηκε τον Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο του 2022

σε συνεργασία με την Διοίκηση των ΕΛΚΕ. Τα ερωτηματολόγια διανεμήθηκαν στον χώρο εργασίας των ελεγκτών και συμπληρώθηκαν δια ζώσης. Επιλέχθηκε η δια ζώσης επίσκεψη για την συμπλήρωση των ερωτηματολογίων για δύο λόγους: πρώτος λόγος αφορά την φύση της εργασίας των φορολογικών ελεγκτών, ο οποίος υπαγορεύει την επίσκεψη τους σε φορολογούμενους για την διενέργεια επιτόπιων ελέγχων και συνεπώς υπάρχει μεγάλη απουσία τους από τα ελεγκτικά κέντρα. Ο δεύτερος λόγος είναι πιο πρακτικός και αφορά το intranet της ΑΑΔΕ, συγκεκριμένα δεν επιτρέπει link εκτός δικτύου γεγονός το οποίο καθιστά αδύνατη την οποιαδήποτε συμπλήρωση ηλεκτρονικής φόρμας. Πρέπει να επισημανθεί ότι ο τρόπος αυτός συλλογής των ερωτηματολογίων είναι εξαιρετικά χρονοβόρος. Κατά την διάρκεια των επισκέψεων στα ΕΛΚΕ διανεμήθηκαν 135 ερωτηματολόγια και συλλέχθηκαν συμπληρωμένα 104. Δηλαδή ποσοστό ολοκληρωμένων ερωτηματολογίων 77%.

5.2. Ερευνητικά αποτελέσματα και ανάλυση ευρημάτων

Στην συνέχεια θα αναλυθούν οι απαντήσεις στα ερωτήματα του ερωτηματολογίου.

5.2.1. Δημογραφικά στοιχεία έρευνας

Από το σύνολο των 104 ερωτώμενων που συμμετείχαν στην έρευνα 28 είναι άνδρες (ποσοστό 27%) και 76 γυναίκες (ποσοστό 73%). Από το δείγμα είναι σαφές ότι οι γυναίκες ελέγκτριες είναι αισθητά περισσότερες.

Διάγραμμα 1: Φύλλο συμμετεχόντων στην έρευνα

Αναφορικά με την ηλικία των ερωτώμενων ελεγκτών που συμμετείχαν στην έρευνα, 25 άτομα ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα των 36 – 45 ετών, 32 άτομα στην ομάδα των 46 – 50 ετών, 31 άτομα στην ομάδα των 51 – 60 ετών και τέλος 16 άτομα είναι πάνω από 61 έτη. Συμπερασματικά ποσοστό 45,2% των ελεγκτών είναι άνω των 51 ετών ενώ δεν υπάρχει κανένας ελεγκτής κάτω των 35 ετών.

Διάγραμμα 2: Ηλικίες συμμετεχόντων στην έρευνα

Αναφορικά με το επίπεδο εκπαίδευσης των ελεγκτών 7 άτομα είναι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, 39 άτομα είναι απόφοιτοι ΑΕΙ, 11 άτομα είναι απόφοιτοι ΤΕΙ, 44 άτομα κατέχουν μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών ενώ υπάρχουν και 3 ελεγκτές κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος. Συνεπώς πρόκειται για προσωπικό υψηλού επιπέδου εκπαίδευσης.

Διάγραμμα 3: Επίπεδο εκπαίδευσης συμμετεχόντων στην έρευνα

Από τους ερωτώμενους ελεγκτές 10 έχουν λιγότερο από 3 χρόνια στον έλεγχο, 46 ελεγκτές υπηρετούν στον έλεγχο από 4 μέχρι δέκα έτη ενώ 48 ελεγκτές υπηρετούν στον έλεγχο για πάνω από 11 έτη. Όπως προκύπτει από τα δεδομένα οι φορολογικοί ελεγκτές μπορούν να χαρακτηριστούν αρκετά και πολύ έμπειροι.

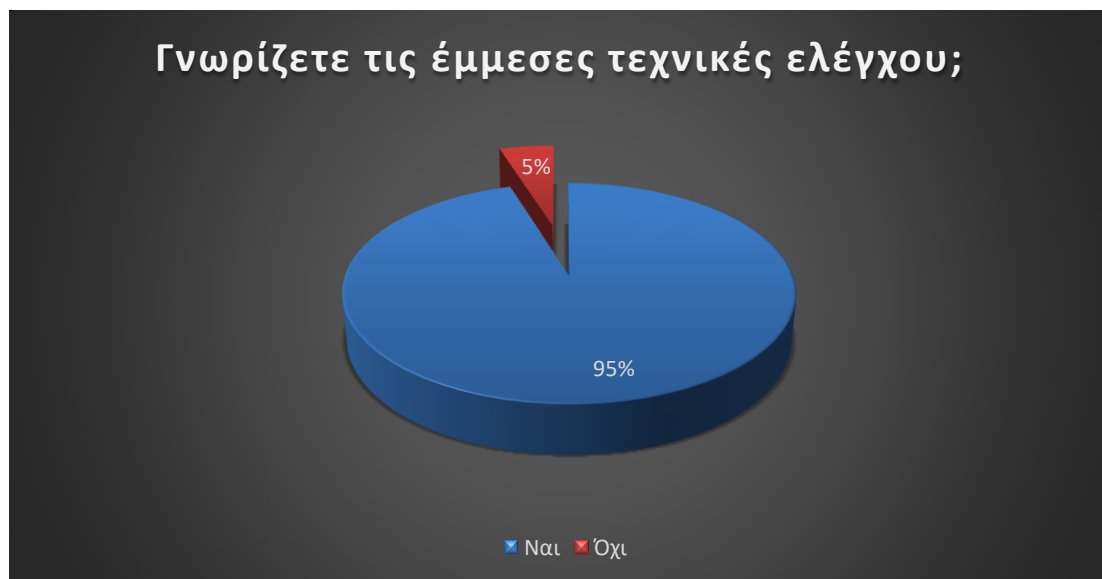

Διάγραμμα 4: Χρόνια υπηρεσίας των συμμετεχόντων στον έλεγχο

5.2.2. Έρευνα έμμεσες τεχνικές ελέγχου

Ερώτηση 5. Γνωρίζετε τι είναι οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου:

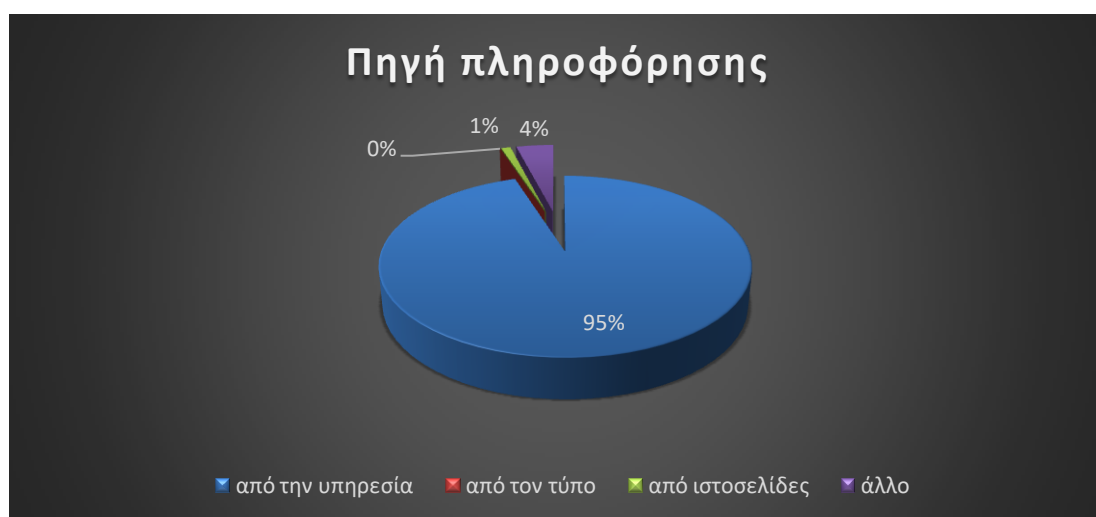
Η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτώμενων γνωρίζει τις έμμεσες τεχνικές ελέγχου, 99 ελεγκτές έναντι 5.

Διάγραμμα 5: Γνώση έμμεσων τεχνικών ελέγχου

Ερώτηση 6. Αν γνωρίζετε για τις έμμεσες τεχνικές ελέγχου, από πού

πληροφορηθήκατε για αυτές; Η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτώμενων έμαθε για τις έμμεσες τεχνικές ελέγχου από την Υπηρεσία του (ποσοστό 95%), 4 ελεγκτές ενημερώθηκαν από άλλες πηγές που δεν κατονόμασαν (ποσοστό 4%) ενώ ένας ελεγκτής ενημερώθηκε από ιστοσελίδες (ποσοστό 1%). Επομένως η κύρια πηγή πληροφόρησης για την νέα μορφή ελέγχου είναι η ΑΑΔΕ στην οποία και υπηρετούν οι ελεγκτές

Διάγραμμα 6: Πηγές πληροφόρησης

Ερώτηση 7. Νομίζετε ότι η εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου απαιτεί προηγούμενη εκπαίδευση;

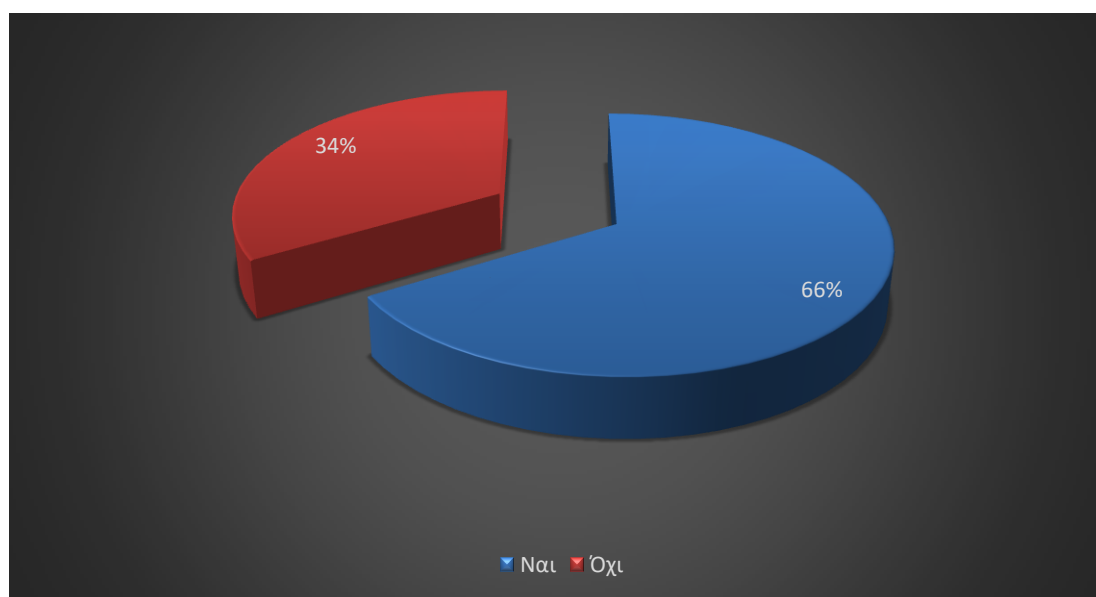
Από το σύνολο των ερωτώμενων 96 ελεγκτές θεωρούν απαραίτητη την εκπαίδευση στην εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου ενώ 8 ελεγκτές κρίνουν την εκπαίδευση ως μη απαραίτητη.

Διάγραμμα 7: Ανάγκη εκπαίδευσης

Ερώτηση 8: Έχετε εκπαιδευτεί στις έμμεσες τεχνικές ελέγχου;

Από τους ερωτώμενους 69 ελεγκτές έχουν εκπαιδευτεί στην εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου ενώ 35 ελεγκτές όχι.

Διάγραμμα 8: Εκπαίδευση στις έμμεσες τεχνικές ελέγχου

Ερώτηση 9. Εάν έχετε εκπαιδευτεί στις έμμεσες τεχνικές ελέγχου. Ποιος ήταν ο φορέας εκπαίδευσης;

Το 100% των ελεγκτών που έχουν εκπαιδευτεί στην εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου, έχουν εκπαιδευτεί από την Φορολογικά & Τελωνειακή Ακαδημία (ΦΟΤΑ) και όχι από άλλων φορέα όπως είναι το πανεπιστήμιο ή το Οικονομικό Επιμελητήριο.

Ερώτηση 10. Αν έχετε εκπαιδευτεί στις έμμεσες τεχνικές ελέγχου πως αξιολογείται το εκπαιδευτικό πρόγραμμα;

Από τους εκπαιδευθέντες ελεγκτές στις έμμεσες τεχνικές στην ΦΟΤΑ, 10 κρίνουν την παρεχόμενη εκπαίδευση ως πολύ καλή, 27 ελεγκτές καλή, 21 μετρία ενώ 1 κρίνει την εκπαίδευση στις έμμεσες τεχνικές ως κακή.

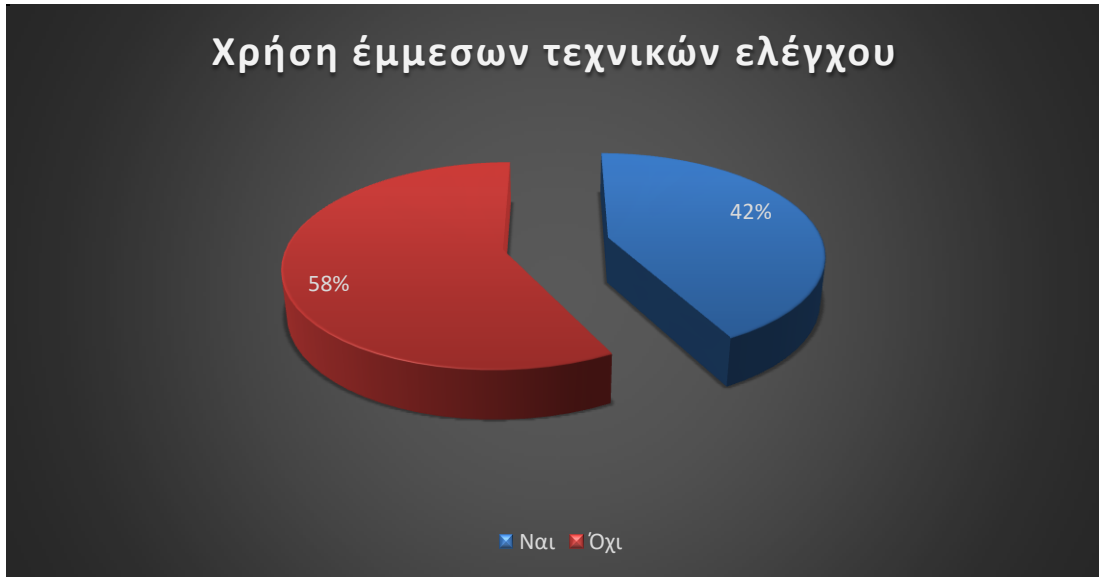
Συνεπώς οι ελεγκτές σε ποσοστό 68% κρίνουν την εκπαίδευση τους επαρκή ή πολύ καλή.

Διάγραμμα 9: Ποιότητα εκπαίδευσης

Ερώτηση 11: Έχετε χρησιμοποιήσει έμμεσες τεχνικές ελέγχου;

Στην ερώτηση αυτή αποτυπώνεται μία αντίθεση. Συγκεκριμένα ενώ όλοι σχεδόν οι ελεγκτές γνωρίζουν τις έμμεσες τεχνικές ελέγχου, μεγάλο μέρος των ελεγκτών έχει εκπαιδευτεί στην εφαρμογή τους μόνο το 42% των ερωτώμενων τις έχει εφαρμόσει.

Διάγραμμα 10: Χρήση έμμεσων τεχνικών ελέγχου

Ερώτηση 12: Σε ποια κατηγορία φορολογούμενων έχετε εφαρμόσει κυρίως έμμεσες τεχνικές ελέγχου;

Όπως είναι εμφανές παρουσιάζεται από την έρευνα, η εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου αφορά κυρίως τα φυσικά πρόσωπα και δευτερευόντως τις προσωπικές εταιρείες δηλαδή ελεύθερους επαγγελματίες έμπορους, εστίαση.

Διάγραμμα 11: Κατηγορίες φορολογούμενων που εφαρμόστηκαν έμμεσες τεχνικές ελέγχου

Ερώτηση 13. Σε ποιόν κλάδο δραστηριότητας έχετε εφαρμόσει έμμεσες τεχνικές ελέγχου;

Τα αποτελέσματα σε αυτήν την ερώτηση συνάδουν με το αποτέλεσμα της προηγούμενης ερώτησης. Ο κλάδος στον οποίο έχουν εφαρμοστεί επί το πλείστον οι έμμεσες τεχνικές είναι αυτός της εστίασης και ακολουθεί ο κλάδος του εμπορίου οι υπηρεσίες και η ψυχαγωγία. Στους λοιπούς κλάδους η εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών είναι μηδαμινή.

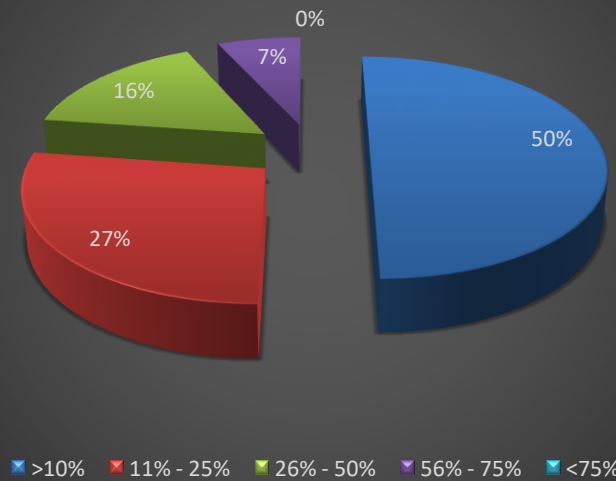

Διάγραμμα 12: Κλάδοι εφαρμογής έμμεσων τεχνικών ελέγχου.

Ερώτηση 14. Σε τι ποσοστό των υποθέσεων εφαρμόζετε έμμεσες τεχνικές ελέγχου;

Η μεγάλη πλειοψηφία των ελεγκτών εφαρμόζει έμμεσες τεχνικές ελέγχου σε ποσοστό μικρότερο του 10% των υποθέσεων που χειρίζεται. Το 27% των ελεγκτών τις εφαρμόζει το πολύ στο ¼ των υποθέσεων του, ενώ έως στο ½ των υποθέσεων τις εφαρμόζει το 16% των ελεγκτών. Παρατηρούμε λοιπόν ότι οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου δεν είναι τόσο διαδεδομένες όσο θα περίμενε κανείς.

Έκταση εφαρμογής έμμεσων τεχνικών

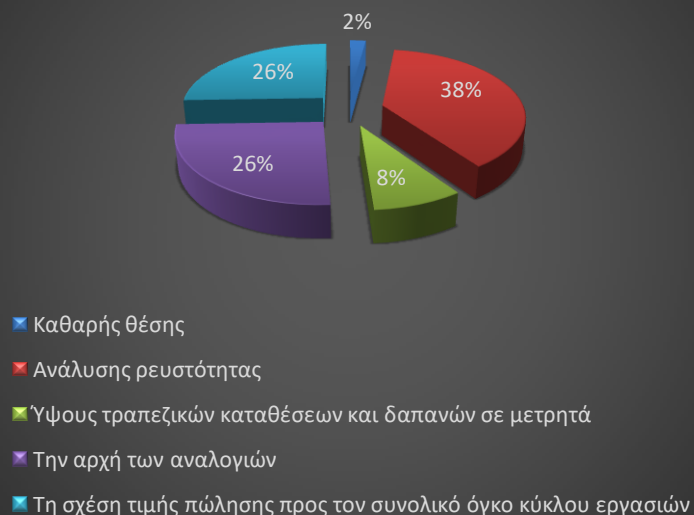

Διάγραμμα 13: Έκταση εφαρμογής έμμεσων τεχνικών

Ερώτηση 15. Ποια από τις παρακάτω έμμεσες τεχνικές χρησιμοποιείτε συνήθως;

Από την ανάλυση των απαντήσεων των συμμετεχόντων προκύπτει ότι η πιο συχνά χρησιμοποιούμενη έμμεση τεχνική είναι αυτή της ανάλυσης ρευστότητας και ακολουθούν ισόποσα η αρχή των αναλογιών και η σχέση τιμής πώλησης προς τον συνολικό όγκο κύκλου εργασιών. Η τεχνική του ύψους των τραπεζικών καταθέσεων εφαρμόζεται μόνο στο 8% των περιπτώσεων ενώ η τεχνική της καθαρής θέσης μόνο στο 2%.

Συχνότερες τεχνικές

Διάγραμμα 14: Συχνότερα εφαρμοζόμενες έμμεσες τεχνικές ελέγχου

Ερώτηση 16. Κατά την εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου διαπιστώσατε διαφορές μεταξύ δηλωθέντων εισοδημάτων και αποτελέσματος ελέγχου;

Η απαντήσεις όλων των ελεγκτών, σε ποσοστό 100%, συντείνουν στο γεγονός ότι κατά την εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου προκύπτουν πάντα διαφορές μεταξύ του δηλωθέντος φορολογητέου εισοδήματος και του προσδιορισθέντος με τις έμμεσες τεχνικές ελέγχου.

Ερώτηση 17. Εάν κατά την εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου διαπιστώσατε διαφορές μεταξύ δηλωθέντων εισοδημάτων και αποτελέσματος ελέγχου, αυτή ήταν:

το 64% των ελεγκτών δήλωσε ότι η διαφορά του δηλωθέντος και του προσδιορισθέντος με τις έμμεσες τεχνικές ελέγχου εισοδήματος ξεπερνάει το 35%. Το 27% των ελεγκτών προσδιορίζει την διαφορά ανάμεσα στο 15% και 35%. Τέλος ένα 9% των ελεγκτών δηλώνει ότι η προκύπτουσα διαφορά δεν ξεπερνά το 10%. Από τα παραπάνω αποτελέσματα προκύπτει ότι οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου είναι αρκετά αποδοτικές όσον αφορά την αποκρυφθείσα φορολογητέα ύλη.

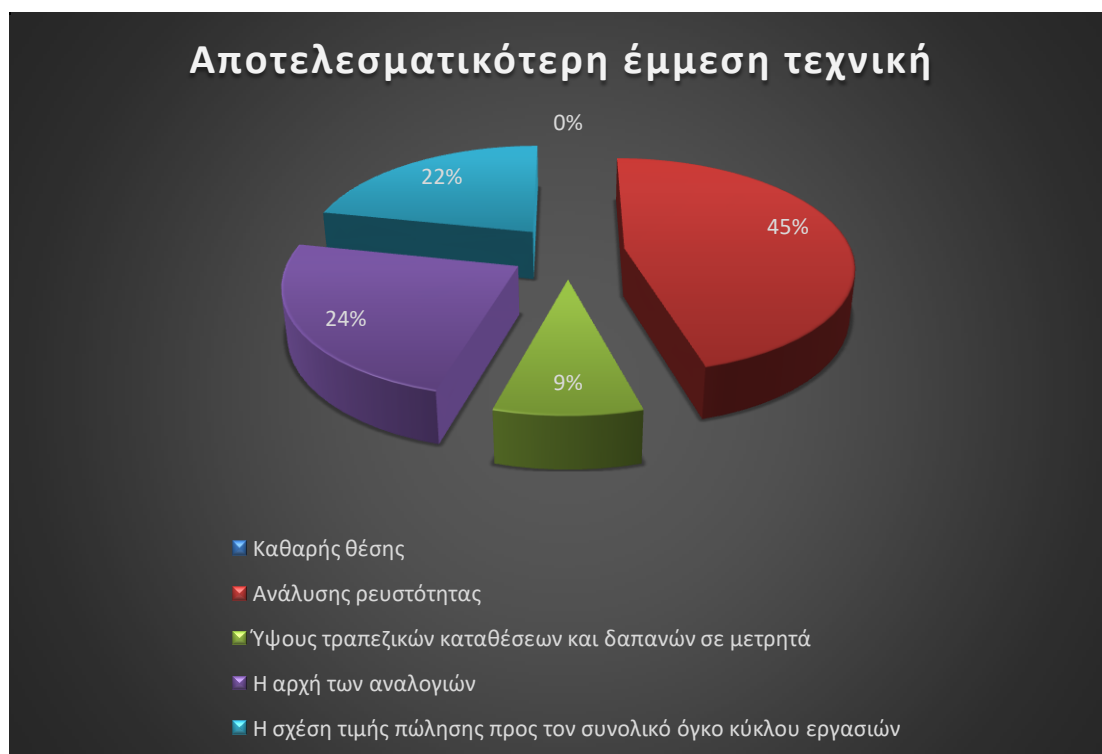

Διάγραμμα 15: Έκταση Διαπιστωθεισών διαφορών

Ερώτηση 18. Κατά την άποψη σας ποια έμμεση τεχνική ελέγχου είναι πιο αποτελεσματική;

Σε ποσοστό 45% οι ελεγκτές θεωρούν πιο αποτελεσματική την μέθοδο της ανάλυσης ρευστότητας, ενώ ακολουθούν με ποσοστό 24% η αρχή των

αναλογιών και ποσοστό 22% η μέθοδος της σχέσης τιμής πώλησης προς τον συνολικό όγκο κύκλου εργασιών. Η μέθοδος του ύψους των τραπεζικών καταθέσεων συγκεντρώνει μόνο 9% ενώ η ανάλυση ρευστότητας δεν θεωρείται από κανένα ελεγκτή αποτελεσματική.

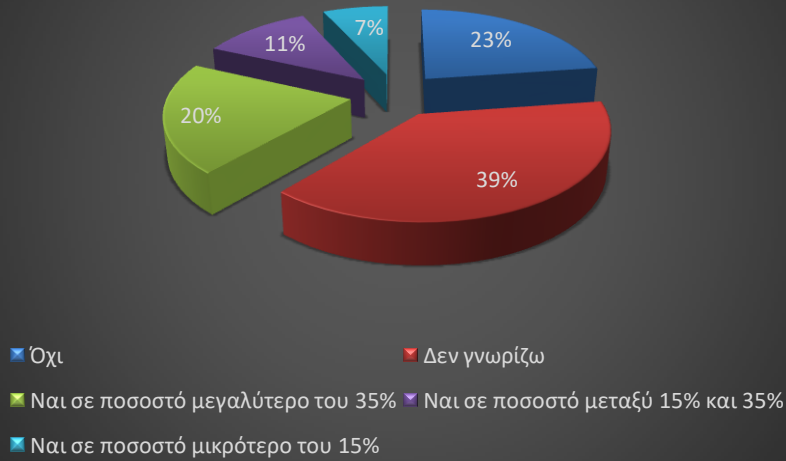

Διάγραμμα 16: Αποτελεσματικότερη έμμεση τεχνική

Ερώτηση 19. Στα αποτελέσματα που έχουν προσδιοριστεί μέσω των έμμεσων τεχνικών ελέγχου έχουν ασκηθεί ενδικοφανείς προσφυγές;

Τα δεδομένα στην ερώτηση αυτή μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ένα ποσοστό 23% των υποθέσεων που ελέγχονται με έμμεσες τεχνικές δεν ασκούν ενδικοφανείς προσφυγές για την αμφισβήτηση του αποτελέσματος του ελέγχου. Αυτό μπορεί να συμβαίνει για δύο λόγους είτε γιατί ο φορολογούμενος συμβιβάζεται με το αποτέλεσμα του ελέγχου είτε είναι «εξαφανισμένος έμπορος» και τα ποσά των φόρων βεβαιώνονται εν αγνοία του. Κατά τα λοιπά ένα ποσοστό 39% των ελεγκτών δεν γνωρίζει εάν έχουν ασκηθεί ενδικοφανείς προσφυγές, εξάλλου δεν εμπίπτει στα καθήκοντα τους, ενώ στις λοιπές περιπτώσεις υπάρχει αμφισβήτηση του αποτελέσματος του ελέγχου σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό.

Ποσοστό ενδικοφανών προσφυγών

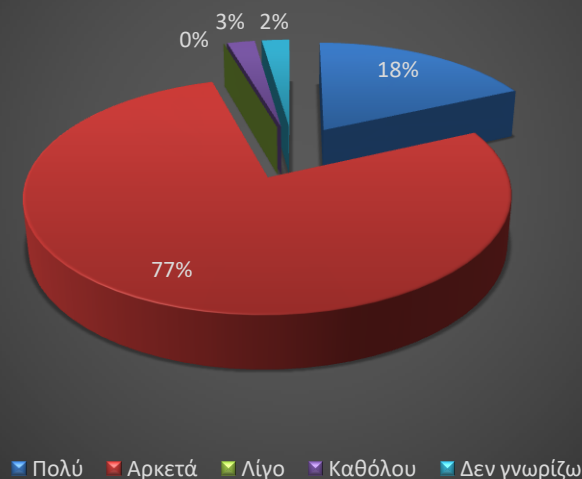

Διάγραμμα 17: Ποσοστό ενδικοφανών προσφυγών επί ελέγχων με έμμεσες τεχνικές

Ερώτηση 20. Οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου οδηγούν σε ασφαλή συμπεράσματα;

Το 18% των ελεγκτών υποστηρίζει ότι τα αποτελέσματα τα οποία προσδιορίζονται μέσω των έμμεσων τεχνικών ελέγχου οδηγούν σε ασφαλή φορολογικά συμπεράσματα ενώ το 77% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι τα συμπεράσματα είναι αρκετά ασφαλή. Το 3% των ελεγκτών θεωρεί ότι τα αποτελέσματα των ελέγχων αυτής της μορφής δεν οδηγούν σε ασφαλή συμπεράσματα

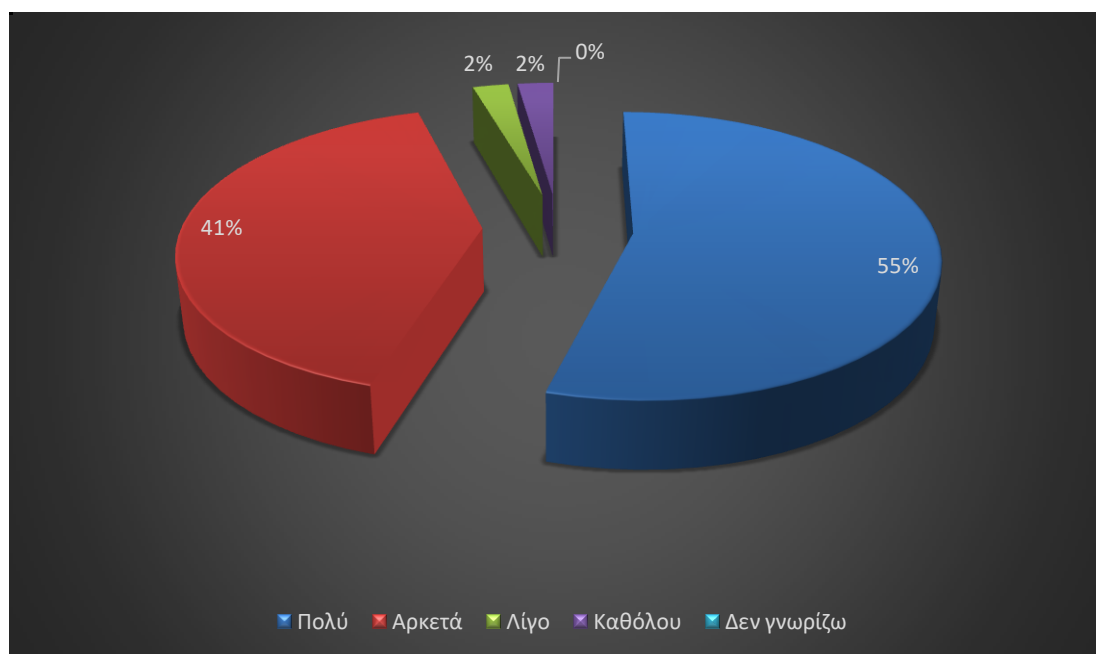
Έμμεσες τεχνικές & ασφαλή ελεγκτικά συμπεράσματα

Διάγραμμα 18: Έμμεσες τεχνικές ελέγχου & ασφαλή ελεγκτικά συμπεράσματα

Ερώτηση 21. Οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου είναι ένα σημαντικό εργαλείο της φορολογικής διοίκησης για τον περιορισμό της φοροδιαφυγής;

Από τις απαντήσεις των φορολογικών ελεγκτών προκύπτει ότι θεωρούν τις έμμεσες τεχνικές ελέγχου πολύ ή αρκετά σημαντικό εργαλείο στα χέρια της φορολογικής διοίκησης για τον περιορισμό της φοροδιαφυγής. Στον αντίποδα ένα 4% θεωρεί ότι οι έμμεσες τεχνικές δεν αποτελεί σημαντικό εργαλείο.

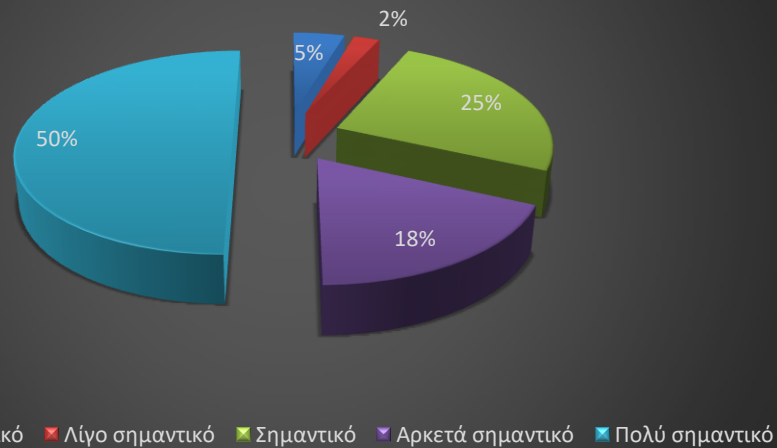
Διάγραμμα 19: Έμμεσες τεχνικές ελέγχου ως εργαλείο περιορισμού της φοροδιαφυγής

Ερώτηση 22. Παρακάτω παρατίθενται μερικά προβλήματα των έμμεσων τεχνικών ελέγχων. Παρακαλούμε να τα ιεραρχήσετε.

A) Μη επαρκής εκπαίδευση

Οι εφοριακοί θεωρούν την ελλιπή εκπαίδευση πολύ σημαντικό πρόβλημα σε ποσοστό 50%, ενώ ένα ποσοστό 18% θεωρεί το πρόβλημα αρκετά σημαντικό. Απλά σημαντικό το θεωρεί το 25%. Την ελλιπή εκπαίδευση δεν την θεωρεί πρόβλημα συνολικά το 7%.

Μη επαρκής εκπαίδευση

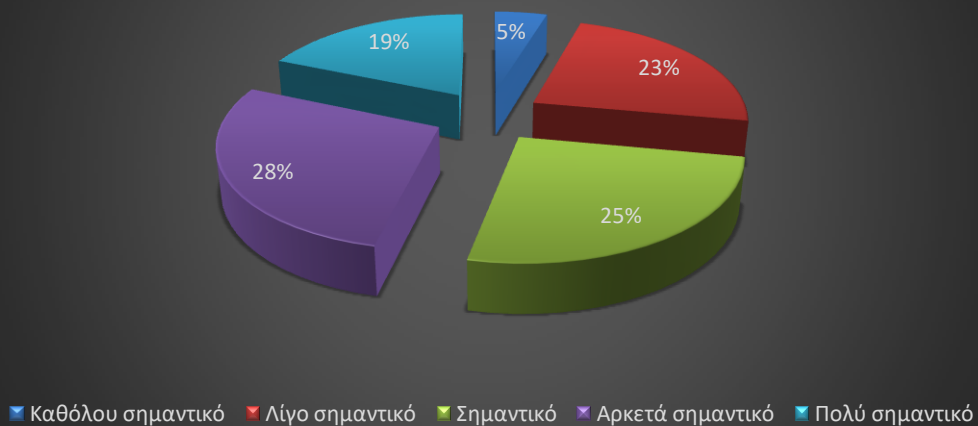

Διάγραμμα 20: Προβλήματα έμμεσων τεχνικών. Μη επαρκής εκπαίδευση

Β) Μη ανταπόκριση των πληροφοριακών συστημάτων

Το συγκεκριμένο πρόβλημα το θεωρεί σημαντικό έως πολύ σημαντικό το 72% των ερωτώμενων ενώ το υπόλοιπο 28% δεν το θεωρεί καθόλου ή λίγο σημαντικό.

Πληροφοριακά συστήματα

Διάγραμμα 21: Προβλήματα έμμεσων τεχνικών. Μη ανταπόκριση πληροφοριακών συστημάτων

Γ) Δυσνόητο και πολύπλοκο νομοθετικό πλαίσιο

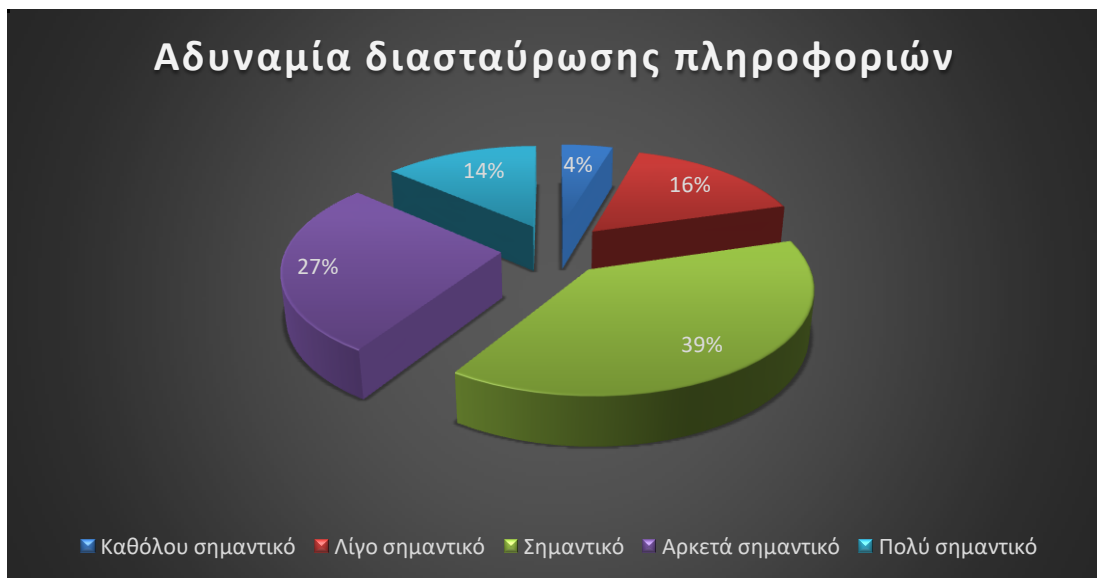
Το πρόβλημα αυτό θεωρείται σημαντικό έως πολύ σημαντικό από το 77% των συμμετεχόντων ενώ καθόλου ή λίγο σημαντικό από το 23%

Διάγραμμα 22: Προβλήματα έμμεσων τεχνικών. Πολυπλοκότητα νομοθετικού πλαισίου

Δ) Αδυναμία στην διασταύρωση πληροφοριών

Το πρόβλημα αυτό θεωρείται σημαντικό έως πολύ σημαντικό από το 80% των συμμετεχόντων ενώ καθόλου ή λίγο σημαντικό από το 20%

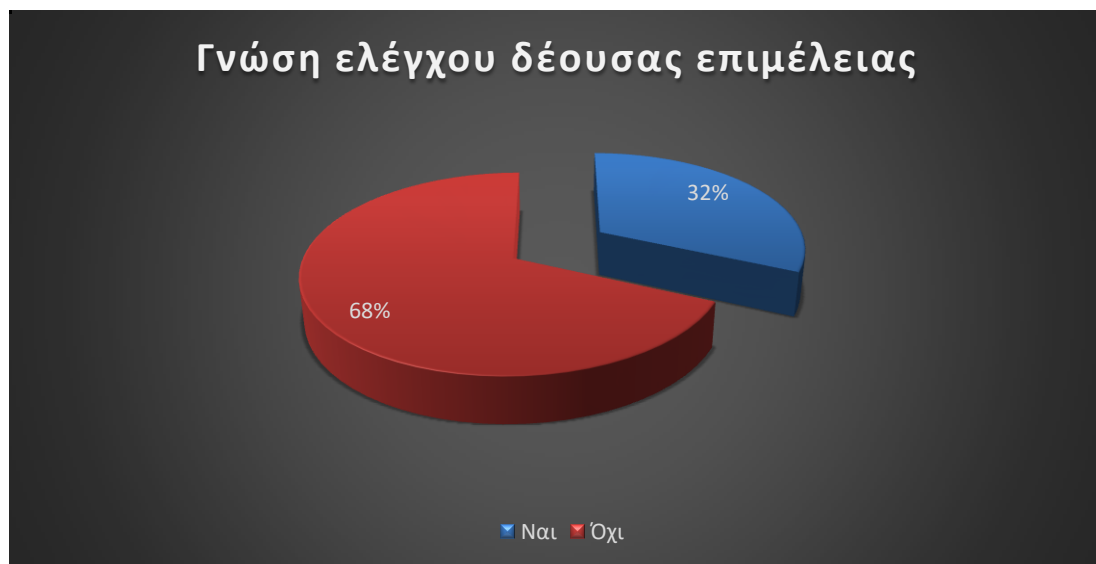

Διάγραμμα 23: Προβλήματα έμμεσων τεχνικών. Αδυναμία διασταύρωσης πληροφοριών.

5.2.3. Έρευνα ελέγχου δέουσας επιμέλειας

Ερώτηση 23. Γνωρίζετε τι είναι ο έλεγχος δέουσας επιμέλειας;

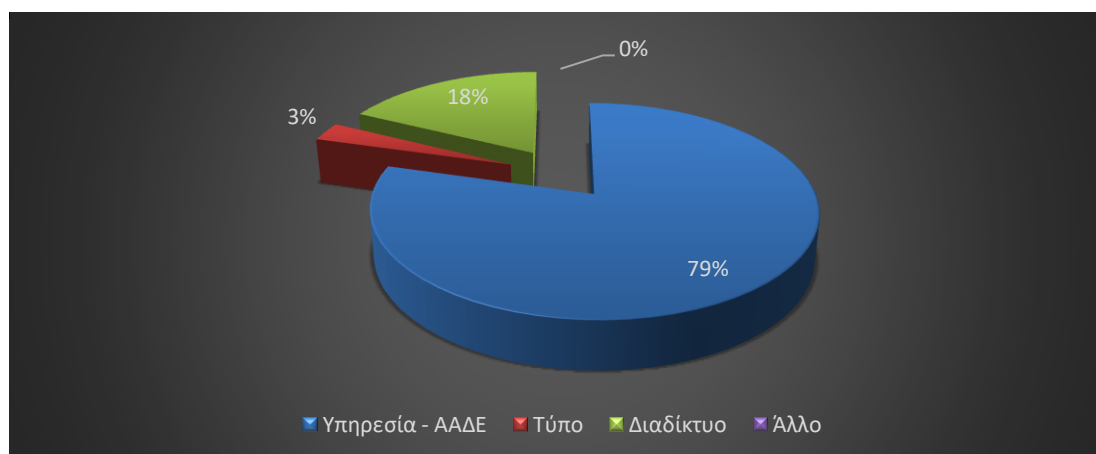
Στην ερώτηση αυτή αρνητική απάντηση έδωσαν 71 ελεγκτές, ενώ θετική μόλις 33. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνει την πεποίθηση ότι η έλεγχος αυτού του είδους είναι εξαιρετικά νέος στην ΑΑΔΕ.

Διάγραμμα 24: Γνώση ελέγχου δέουσας επιμέλειας

Ερώτηση 24. Αν γνωρίζετε τον έλεγχο δέουσας επιμέλειας, από πού αντλήσατε πληροφορίες;

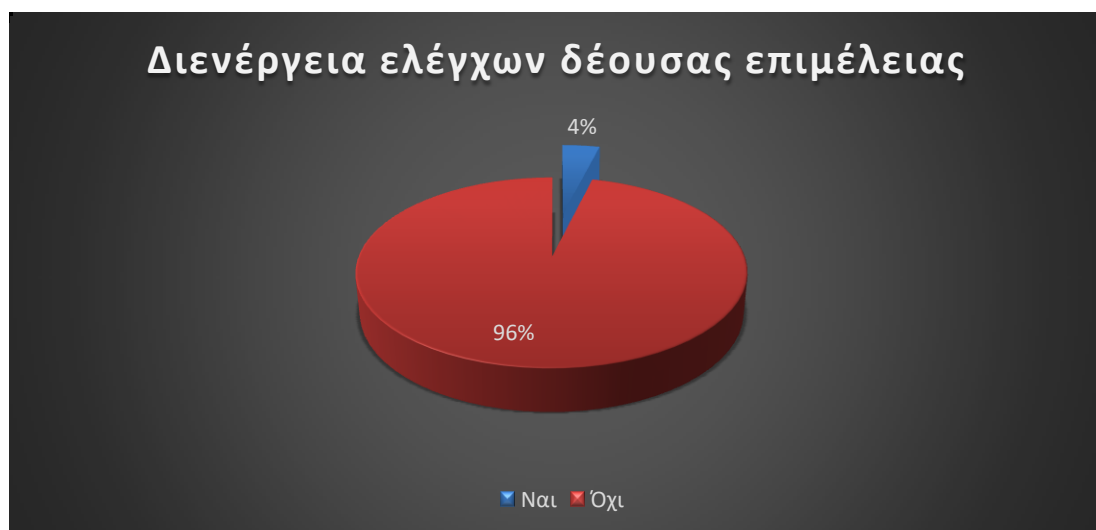
Από τους ελεγκτές οι οποίοι γνωρίζουν τον έλεγχο δέουσας επιμέλειας η μεγάλη πλειοψηφία (79%) έχει λάβει πληροφόρηση από την ΑΑΔΕ, ενώ σημαντική είναι και η πληροφόρηση των ελεγκτών από το διαδίκτυο (18%). Ένα πολύ μικρό ποσοστό 3% έχει πληροφορηθεί για τον έλεγχο αυτού του είδους από τον τύπο.

Διάγραμμα 25: Πηγές πληροφόρησης για δέουσα επιμέλεια

Ερώτηση 25. Έχετε διενεργήσει έλεγχο δέουσας επιμέλειας;

Από το σύνολο των ελεγκτών ποσοστό 96% δεν έχει διενεργήσει έλεγχο δέουσας επιμέλειας. Σε ένα μικρό ποσοστό 4% έχει ανατεθεί η διενέργεια ελέγχου του συγκεκριμένου είδους.

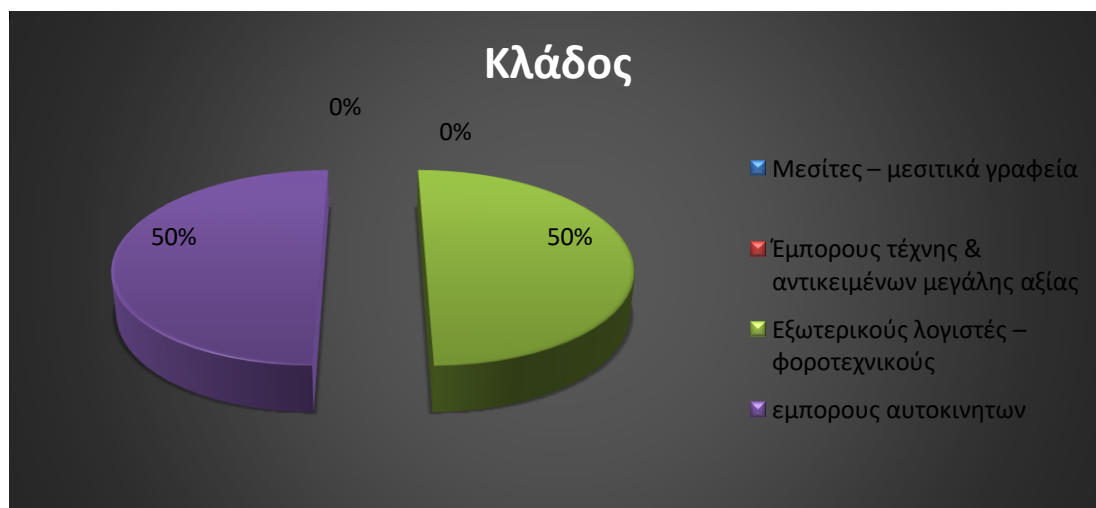
Διάγραμμα 26: Διενέργεια ελέγχων δέουσας επιμέλειας

Ερώτηση 26. Έχετε εκπαιδευτεί στον έλεγχο δέουσας επιμέλειας;

Το αποτέλεσμα στην ερώτηση αυτή είναι ότι ακόμα και αυτοί οι λίγοι που έχουν διενεργήσει έλεγχο δέουσας επιμέλειας δεν έχουν εκπαιδευτεί για αυτό.

Ερώτηση 27. Σε ποιόν κλάδο δραστηριότητας έχετε διενεργήσει έλεγχο δέουσας επιμέλειας;

Οι έλεγχοι δέουσας επιμέλειας που διενεργήθηκαν στην ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλονίκης αφορούσαν ισόποσα (από 50%) σε εμπόρους αυτοκινήτων και εξωτερικούς λογιστές φοροτεχνικές.

Διάγραμμα 27: Κλάδοι διενέργειας ελέγχων δέουσας επιμέλειας

Ερώτηση 28. Τι ποσοστό συμμόρφωσης στις απαιτήσεις της δέουσας επιμέλειας έχετε διαπιστώσει κατά την διενέργεια των ελέγχων αυτού του είδους;

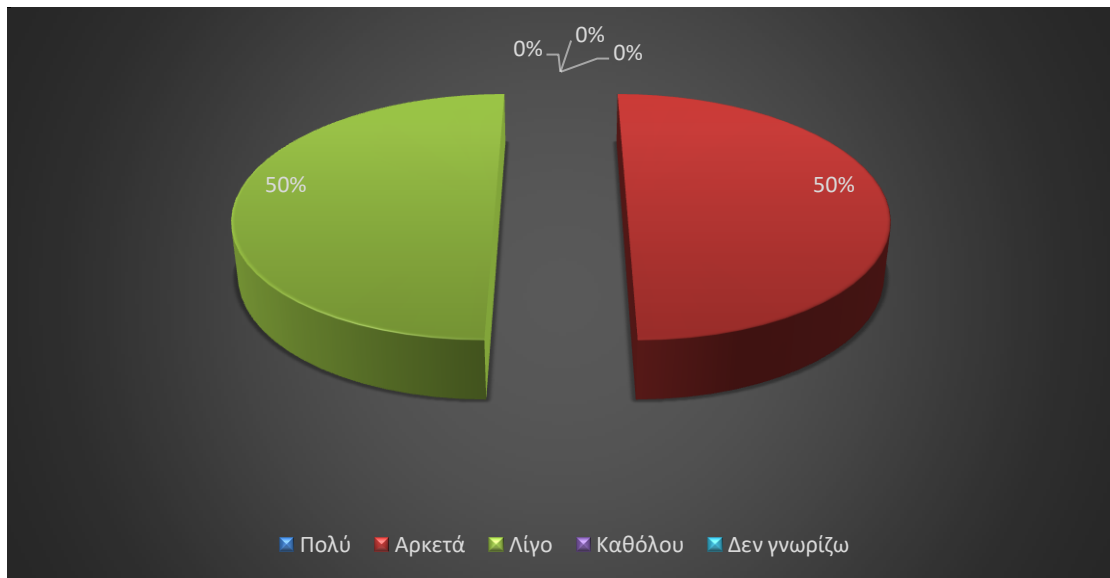
Στην περίπτωση της συμμόρφωσης τα αποτελέσματα είναι και εδώ μοιρασμένα. 50% των υποθέσεων παρουσιάζει μεγάλη συμμόρφωση ενώ 50% παρουσιάζει μικρή συμμόρφωση.

Διάγραμμα 28: Ποσοστά συμμόρφωσης στις απαιτήσεις δέουσας επιμέλειας

Ερώτηση 29. Κατά την άποψη σας, αποτελούν οι έλεγχοι δέουσας επιμέλειας ένα σημαντικό εργαλείο της φορολογικής διοίκησης για τον περιορισμό του ξεπλύματος μαύρου χρήματος;

Κατά την άποψη του 50% των ελεγκτών οι έλεγχοι δέουσας επιμέλειας αποτελούν ένα σημαντικό εργαλείο στην καταπολέμηση του ξεπλύματος μαύρου χρήματος, ενώ στον αντίποδα το υπόλοιπο 50% υποστηρίζει ότι είναι λίγη η αποτελεσματικότητά τους.

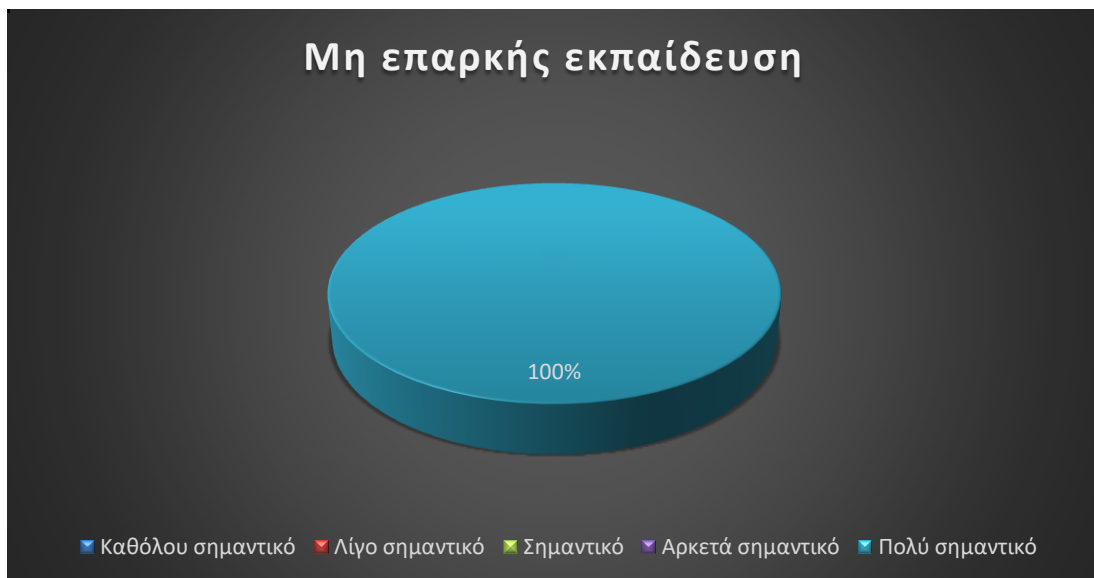

Διάγραμμα 29: Έλεγχος δέουσας επιμέλειας ως εργαλείο περιορισμού του ξεπλύματος μαύρου χρήματος

Ερώτηση 30. Παρακάτω παρατίθενται μερικά προβλήματα των ελέγχων δέουσας επιμέλειας. Παρακαλούμε να τα ιεραρχήσετε

A) Μη επαρκής εκπαίδευση

Για όλους τους ελεγκτές που έχουν διενεργήσει ελέγχους δέουσας επιμέλειας η μη επαρκής εκπαίδευση αποτελεί σημαντικότερο πρόβλημα

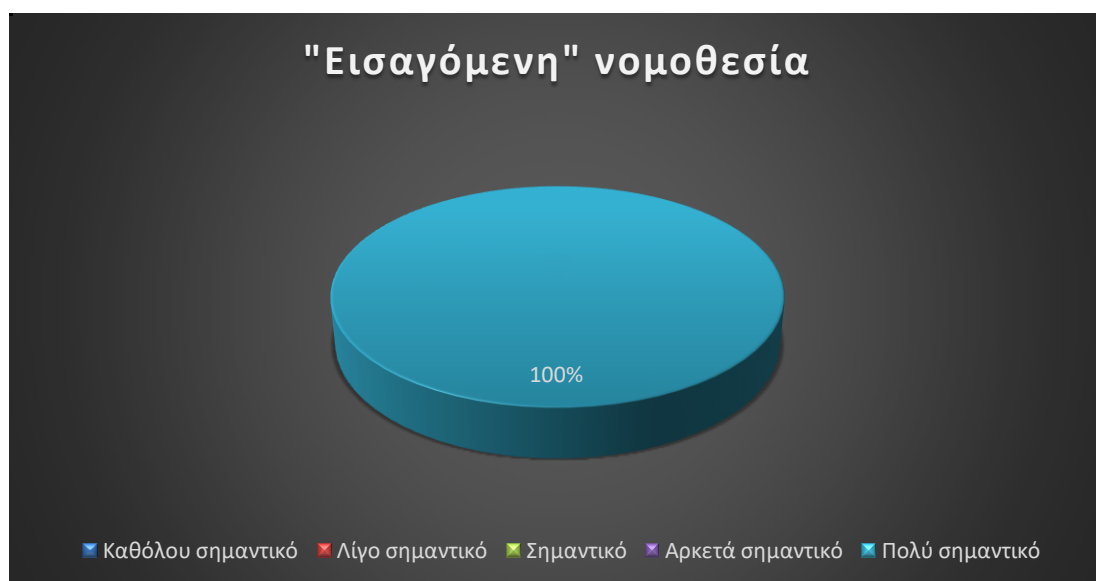

Διάγραμμα 30: Προβλήματα δέουσας επιμέλειας. Μη επαρκής εκπαίδευση

B) Η νομοθεσία (επειδή είναι "εισαγόμενη" ΣΣ: υπό την έννοια ότι αποτελεί αντιγραφή αλλοδαπών νομοθετημάτων) δεν λαμβάνει υπόψη την Ελληνική πραγματικότητα

Κατά την διενέργεια των ελέγχων δέουσας επιμέλειας διαπιστώθηκε ότι τα προγράμματα ελέγχου είναι καταστρωμένα για οικονομίες και οικονομικές

οντότητες διαφορετικού μεγέθους από τις ελληνικές οπότε λογικά το πρόβλημα αυτό αξιολογείται από το σύνολο των ελεγκτών ως πολύ σημαντικό.

Διάγραμμα 31: Προβλήματα δέουσας επιμέλειας. Εισαγόμενη νομοθεσία

Γ) Μεγάλο κόστος για την εφαρμογή τους από μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις

Όλα τα απαιτούμενα στοιχεία προκειμένου μία οντότητα να επιτύχει πλήρη συμμόρφωση με τα απαιτούμενα των αρχών της δέουσας επιμέλειας συνεπάγονται πολύ μεγάλο κόστος, γεγονός το οποίο δεν μπορεί να υποστηριχθεί από το μέγεθος των ελληνικών επιχειρήσεων. Για το λόγο αυτό οι ελεγκτές το θεωρούν σημαντικό (25%) έως πολύ σημαντικό (75%).

Διάγραμμα 32: Προβλήματα δέουσας επιμέλειας. Μεγάλο κόστος

Δ) Μη ύπαρξη τμημάτων εσωτερικού ελέγχου στις επιχειρήσεις

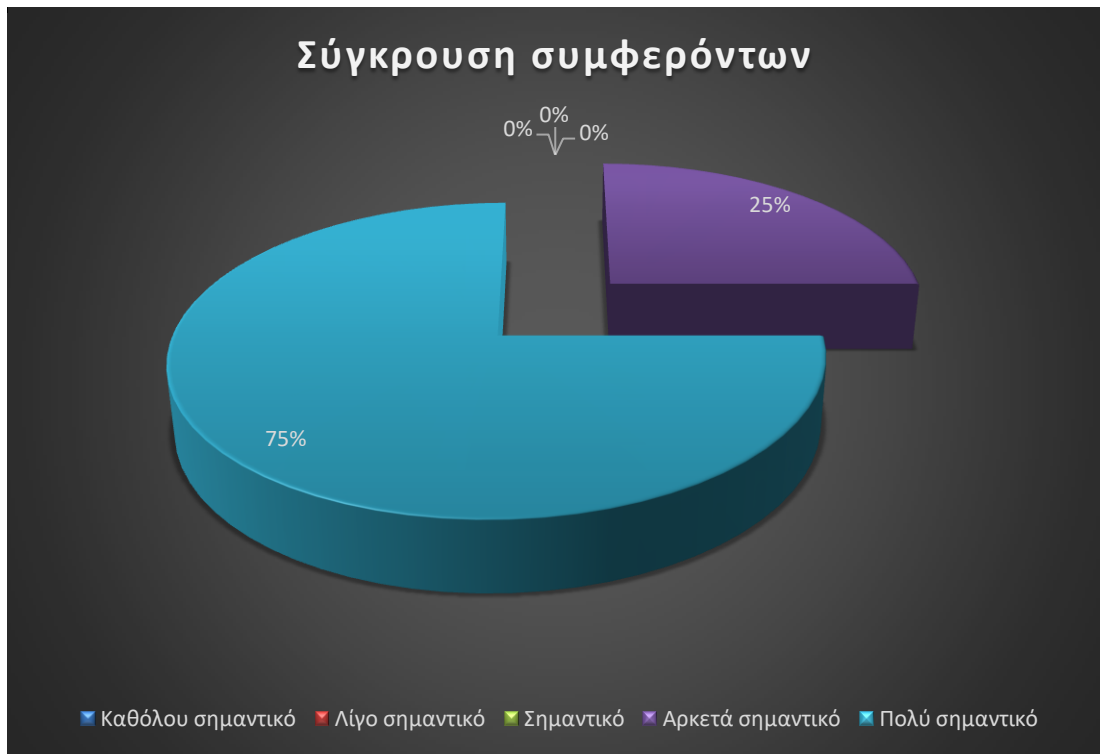
Η ανυπαρξία τμημάτων εσωτερικού ελέγχου στην πλειοψηφία των οικονομικών οντοτήτων στον ελληνικό χώρο αξιολογείται ως σημαντικός (25%) έως πολύ σημαντικός (75%) παράγοντας για την μη συμμόρφωση στα προαπαιτούμενα της διαδικασίας της δέουσας επιμέλειας.

Διάγραμμα 33: Προβλήματα δέουσας επιμέλειας. Ανυπαρξία τμημάτων εσωτερικού ελέγχου

Ε) Σύγκρουση συμφερόντων μεταξύ των εσωτερικών ελεγκτών και των εργοδοτών – πελατών τους

Κατά την διαδικασία εφαρμογής των αιτούμενων διαδικασιών της δέουσας επιμέλειας δημιουργείται σύγκρουση συμφερόντων ανάμεσα στους εσωτερικούς ελεγκτές και στους εργοδότες τους τις επιχειρήσεις, γεγονός το οποίο κρίνεται ως αρκετά σημαντικό (25%) έως πολύ σημαντικό πρόβλημα (75%) για την εφαρμογή των μέτρων δέουσας επιμέλειας.

Διάγραμμα 34: Προβλήματα δέουσας επιμέλειας. Σύγκρουση συμφερόντων

6. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

Αξιολόγηση – συμπεράσματα – περιορισμοί

Στο κεφάλαιο αυτό αναλύονται και αξιολογούνται τα συμπεράσματα της έρευνας που διενεργήθηκε, με χρήση ερωτηματολογίων, στα Ελεγκτικά Κέντρα του νομού Θεσσαλονίκης.

Όπως είναι προκύπτει από την έρευνα στα ελεγκτικά κέντρα Θεσσαλονίκης υπηρετούν ελεγκτές με υψηλό επίπεδο εξειδίκευσης αφού το μεγαλύτερο μέρος των εργαζομένων αποτελείται από αποφοίτους πανεπιστημίων οι οποίοι διαθέτουν, σε μεγάλο ποσοστό, μεταπτυχιακές σπουδές ακόμη και διδακτορικές. Το γεγονός αυτό είναι λογικό διότι οι προσλήψεις προσωπικού διενεργούνται μέσω γραπτών διαγωνισμών του ΑΣΕΠ όπου υπάρχει απαίτηση για την κατοχή τίτλου σπουδών.

Η πλειοψηφία των εργαζομένων στα ΕΛΚΕ είναι γυναίκες. Η επικράτηση των γυναικών οφείλεται στην νοοτροπία της κοινωνίας για την φύση της εργασίας στο Δημόσιο τομέα, ενώ από την άλλη μεριά για τον αντρικό πληθυσμό η εργασία στο Δημόσιο τομέα προσδίδει κύρος και αίγλη όπως μια αντίστοιχη εργασία στον ιδιωτικό τομέα.

Το προσωπικό είναι μεγάλης ηλικίας και συνεπώς είναι «γερασμένο», επιπλέον οι περισσότεροι εργαζόμενοι υπηρετούν πολλά χρόνια σε τμήματα έλεγχου. Η παρατήρηση αυτή είναι λογικό επακόλουθο του αρνητικού ισοζυγίου αποχωρήσεων προσλήψεων στην ΑΑΔΕ, από την άλλη μεριά είναι δεδομένο ότι πρόκειται για έμπειρους υπαλλήλους. Το μικρό ποσοστό νέων ελεγκτών, τόσο ηλικιακά όσο και σε επίπεδο εμπειρίας, προβληματίζει σχετικά με το μέλλον των φορολογικών ελέγχων.

Αναφορικά με τις έμμεσες τεχνικές ελέγχου η συντριπτική πλειοψηφία των ελεγκτών γνωρίζει για αυτές, με κύρια πηγή πληροφόρησης την ίδια την Υπηρεσία τους, ενώ μεγάλο ποσοστό έχει εκπαιδευτεί σε αυτές με προγράμματα της Φορολογικής και Τελωνειακής Ακαδημίας τα οποία χαρακτηρίζονται από τους ίδιους ως καλά και πολύ καλά στην πλειοψηφία.

Μία αντίφαση η οποία ανακύπτει από την έρευνα είναι ότι ενώ οι έμμεσες τεχνικές είναι γνωστές στους ελεγκτές και είναι εκπαιδευμένοι σε αυτές το μεγαλύτερο ποσοστό δεν έχει διενεργήσει έλεγχο με τις τεχνικές αυτές. Το

γεγονός αυτό έχει σαν συνέπεια την αργή ενσωμάτωση των τεχνικών αυτών ελέγχου στην καθημερινότητα του ελεγκτικού έργου.

Αναλογικά οι περιπτώσεις εφαρμογής αυτού του είδους ελέγχου είναι μικρότερο από το ένα τέταρτο των υποθέσεων που χειρίζονται οι ελεγκτές. Το εύρημα αυτό συμφωνεί με το ανωτέρω.

Οι κύριοι κλάδοι στους οποίους εφαρμόζονται οι έμμεσες τεχνικές είναι η εστίαση, οι εμπορικές επιχειρήσεις και οι υπηρεσίες και αφορούν κατά κύριο λόγο φυσικά πρόσωπα. Γεγονός το οποίο είναι λογικό από την άποψη ότι στους κλάδους αυτούς είναι σχετικά απλή η εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου.

Η συνηθέστερη τεχνική είναι αυτή της ανάλυσης ρευστότητας και ακολουθεί η αρχή των αναλογιών και της καθαρής θέσης. Η επιλογή των έμμεσων αυτών τεχνικών έχει να κάνει και με τους κλάδους στους οποίους εφαρμόζονται και έρχεται να συμπληρώσει το ανωτέρω εύρημα.

Αναφορικά με τα αποτελέσματα των φορολογικών ελέγχων βάσει των τεχνικών αυτών καθίσταται σαφές ότι η εφαρμογή τους επιφέρει πάντα διαφορά από τα δηλούμενα εισοδήματα και μάλιστα σε πολύ υψηλά επίπεδα. Συνεπώς οι έμμεσες τεχνικές συλλαμβάνουν ένα μεγάλο ποσοστό των αποκρυβέντων εσόδων. Το αρνητικό συνακόλουθο του υψηλού προσδιορισμού είναι και τα πολύ υψηλά ποσοστά προσφυγών στην διαδικασία επίλυσης διαφορών.

Οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου, σύμφωνα με τους ελεγκτές, αποτελούν ένα σημαντικό εργαλείο ελέγχου και περιορισμού της φοροδιαφυγής διότι οδηγούν σε ασφαλή συμπεράσματα.

Αναφορικά με τα προβλήματα κατά την εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου οι εφοριακοί θεωρούν την έλλειψη επαρκούς εκπαίδευσης, το πολύπλοκο νομοθετικό πλαίσιο και την αδυναμία διασταύρωσης των πληροφοριών ως πολύ σημαντικά προβλήματα ενώ είναι διχασμένοι σχετικά με τις δυνατότητες των πληροφοριακών συστημάτων.

Στην άλλη μεγάλη κατηγορία της έρευνας καθίσταται σαφές ότι οι ελεγκτές δεν γνωρίζουν για τον έλεγχο δέουσας επιμέλειας ενώ στην συντριπτική τους πλειοψηφία δεν έχουν διενεργήσει τέτοιου είδους έλεγχο. Το εύρημα αυτό της έρευνας εξηγείται από το γεγονός ότι η εφαρμογή του ελέγχου αυτού από την ΑΑΔΕ βρίσκεται στα πρώτα του βήματα.

Οι ελεγκτές της ΑΑΔΕ δεν έχουν εκπαιδευτεί στην διενέργεια τέτοιου είδους ελέγχου, γεγονός το οποίο καθιστά εξαιρετικά δύσκολη την ενσωμάτωση της μεθόδου αυτής στην καθημερινότητα των ελεγκτών.

Οι κλάδοι στους οποίους έχει διενεργηθεί έλεγχος δέουσας επιμέλειας είναι οι εξωτερικοί λογιστές φοροτέχνες και οι έμποροι ειδών μεγάλης αξίας (συγκεκριμένα έμποροι αυτοκινήτων).

Από την έρευνα προκύπτει ότι το ποσοστό συμμόρφωσης είναι μεγάλο στις μισές περιπτώσεις ενώ στις υπόλοιπες μικρό, γεγονός που καταδεικνύει ότι οι οικονομικές οντότητες είτε δεν είναι ενημερωμένες είτε επιλέγουν να μην εφαρμόσουν της απαιτήσεις της δέουσας επιμέλειας.

Πάλι όσον αφορά την αποτελεσματικότητα του ελέγχου αυτού του είδους οι απόψεις διίστανται. Οι ελεγκτές συμφωνούν απόλυτα ότι τα προβλήματα του ελέγχου της δέουσας επιμέλειας σχετίζονται με την έλλειψη εκπαίδευσης και την νομοθεσία που δεν λαμβάνει υπόψη την πραγματικότητα της διάρθρωσης της Ελληνικής οικονομίας οδηγώντας σε υπερβολές. Από την άλλη πλευρά το μεγάλο κόστος εφαρμογής των προϋποθέσεων της δέουσας επιμέλειας και η ανυπαρξία τμημάτων εσωτερικού ελέγχου στην πλειοψηφία των Ελληνικών επιχειρήσεων καταδεικνύονται, από πολύ μεγάλο ποσοστό των εφοριακών, ως πολύ σημαντικό πρόβλημα.

Ένας σημαντικός περιορισμός της έρευνας είναι οι ειδικές συνθήκες εργασίας των ελεγκτών της ΑΑΔΕ. Η πανδημική κρίση επέφερε αλλαγές στον τρόπο εργασίας και συνεπώς οι ελεγκτές πολλές ημέρες τον μήνα εργάζονται από το σπίτι τους, επιπλέον οι ελεγκτές απουσιάζουν πολλές ημέρες από την έδρα τους διότι είναι υποχρεωμένοι να μεταβούν στην έδρα του εκάστοτε φορολογούμενου προκειμένου να διενεργήσουν επιτόπιους ελέγχους. Αυτές οι ειδικές συνθήκες είχαν αντίκτυπο στην έρευνα, και συγκεκριμένα στον χρονικό ορίζοντα ολοκλήρωσης της ο οποίος είναι μεγάλος.

Πρέπει να τονιστεί ότι αν και η έρευνα είναι ενδελεχής, τα αποτελέσματα της δεν μπορούν να επεκταθούν σε εθνικό επίπεδο, διότι η έρευνα αφορά ένα μικρό δείγμα ελεγκτών και μία μόνο περιοχή της χώρας, ειδικότερα τον νομό Θεσσαλονίκης.

Τέλος πρέπει να ειπωθεί ότι ο έλεγχος μέσω έμμεσων τεχνικών βρίσκεται σε ένα ώριμο στάδιο εφαρμογής ενώ από την άλλη μεριά ο έλεγχος δέουσας επιμέλειας βρίσκεται στα πρώτα στάδια της εφαρμογής του.

Οι έλεγχοι με τις έμμεσες τεχνικές και ο έλεγχος δέουσας επιμέλειας αλλάζει την φιλοσοφία των φορολογικών ελέγχων. Για τον λόγο αυτό θα ήταν θεμιτό να διενεργηθεί έρευνα η οποία θα συγκρίνει τις κλασσικές μεθόδους ελέγχου με τις νέες μεθόδους σε επίπεδο αποτελεσματικότητας. Επιπλέον η εφαρμογή των νέων μεθόδων ελέγχου μπορεί να μελετηθεί σε Εθνικό επίπεδο προκειμένου να προσδιοριστεί η επίπτωση τους στον περιορισμό της φοροδιαφυγής και στην μείωση του φαινομένου του «ξεπλύματος» μαύρου χρήματος.

Τέλος είναι απαραίτητο να δημιουργηθούν εντός της ΑΑΔΕ ειδικά τμήματα ελέγχων τα οποία να είναι επιφορτισμένα με διενέργεια ελέγχων αυτών των ειδών, ώστε να μην υπάρχει το φαινόμενο της διάσπασης δυνάμεων και της επιμέρους εφαρμογής.

Τα αποτελέσματα της τοπικής έρευνας που διενεργήθηκε επιβεβαιώνουν την σημαντικότητα των μεθόδων αυτών, όπως αυτή περιγράφεται στην διεθνή βιβλιογραφία.

Στην εργασία αυτή επιχειρήθηκε να αποδοθούν οι σημαντικές διαστάσεις δύο ειδών φορολογικών ελέγχων εντελώς διαφορετικών μεταξύ τους, των ελέγχων με την εφαρμογή έμμεσου προσδιορισμού του φορολογητέου εισοδήματος και του ελέγχου εφαρμογής μέτρων δέουσας επιμέλειας. Και οι δύο αυτές μορφές ελέγχου θεωρούνται διεθνώς ως μία απάντηση των φορολογικών διοικήσεων στην απόκρυψη φορολογητέων εισοδημάτων (φοροδιαφυγή) και στο «ξέπλυμα» μαύρου χρήματος. Αν και οι μέθοδοι, ο τρόπος εφαρμογής τους και η στόχευση των δύο αυτών ειδών ελέγχων είναι διαφορετικοί ο σκοπός τους είναι κοινός. Σκοπός είναι η ενδυνάμωση των εθνικών οικονομιών ώστε να είναι δυνατή η παροχή δημόσιων αγαθών στους πολίτες.

7. Παραρτήματα

7.1. Ερωτηματολόγιο έρευνας

Φορολογικός έλεγχος, Έμμεσες τεχνικές Ελέγχου & Έλεγχος Δέουσας επιμέλειας.

Αγαπητοί συνάδελφοι/ες,

Το παρόν ερωτηματολόγιο αποτελεί εργαλείο έρευνας για την εκπόνηση της Μεταπτυχιακής μου εργασίας, στο πλαίσιο του προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών "Χρηματοοικονομική Διοίκηση, Λογιστική και Πληροφοριακά Συστήματα", του τμήματος Λογιστικής και Πληροφοριακών Συστημάτων, του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος.

Η έρευνα αφορά την μελέτη των νέων μορφών φορολογικού ελέγχου πέραν των κλασικών μεθόδων. Για το σκοπό αυτό επιλέχθηκαν δύο μορφές ελέγχου οι οποίες αποτελούν τις νεότερες προσθήκες στο οπλοστάσιο των φορολογικών ελεγκτών. Η πρώτη μέθοδος είναι οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου οι οποίες μπορούν να αξιοποιήσουν δεδομένα από πληθώρα πηγών προκειμένου να προσδιορισθεί η φορολογητέα ύλη και η δεύτερη μέθοδος είναι ο έλεγχος της δέουσας επιμέλειας ο οποίος εστιάζει στην αποφυγή ξεπλύματος μαύρου χρήματος. Η έρευνα απευθύνεται στους ελεγκτές της ΑΑΔΕ οι οποίοι εργάζονται στο 1ο και 2ο Ελεγκτικό Κέντρο (ΕΛ.ΚΕ) Θεσσαλονίκης.

Η συμμετοχή στην έρευνα είναι εθελοντική και ανώνυμη και οποιαδήποτε προσωπικά στοιχεία ζητούνται, αποσκοπούν μόνο στη συλλογή στατιστικών στοιχείων και καλύπτονται από πλήρη εχεμύθεια και προστασία των προσωπικών σας δεδομένων. Σημειώνεται ότι τα στοιχεία θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για τους σκοπούς της συγκεκριμένης έρευνας και είναι απολύτως εμπιστευτικά.

Για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου απαιτούνται περίπου 7 λεπτά από το χρόνο σας.

Σας ευχαριστώ ιδιαίτερα για το χρόνο σας και τη συμβολή σας στην ολοκλήρωση αυτής της έρευνας.

Με εκτίμηση,

Τζούμας Νικόλαος

Για οποιεσδήποτε πληροφορίες ή διευκρινήσεις email επικοινωνίας:
tzoumasn@yahoo.gr

Δημογραφικά στοιχεία

1. Επιλέξτε το φύλο σας

Άνδρας

Γυναίκα

2. Ηλικιακή ομάδα

Κάτω από 35 ετών

36 – 45 ετών

46 – 50 ετών

51 – 60 ετών

61 ετών και άνω

3. Επίπεδο εκπαίδευσης

Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Απόφοιτος Λυκείου)

Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (Απόφοιτος ΑΕΙ)

Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (Απόφοιτος ΤΕΙ)

Κάτοχος Μεταπτυχιακού

Κάτοχος Διδακτορικού

4. Χρόνια υπηρεσίας στον έλεγχο

Λιγότερο από 3 έτη

Μεταξύ 4 και 10 ετών

Περισσότερα από 11 έτη

Έμμεσες Τεχνικές Ελέγχου

5. Γνωρίζετε τι είναι οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου;

Ναι

Όχι

6. Αν γνωρίζετε για τις έμμεσες τεχνικές ελέγχου, από πού πληροφορηθήκατε για αυτές;

Από την υπηρεσία

Από τον τύπο

Από ιστοσελίδες

Άλλο _____

7. Νομίζετε ότι η εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου απαιτεί προηγούμενη εκπαίδευση;

Ναι

Όχι

8. Έχετε εκπαιδευτεί στις έμμεσες τεχνικές ελέγχου;

Ναι

Όχι

9. Εάν έχετε εκπαιδευτεί στις έμμεσες τεχνικές ελέγχου. Ποιος ήταν ο φορέας εκπαίδευσης;

Η Φορολογική και Τελωνειακή Ακαδημία

Το πανεπιστήμιο

το Οικονομικό Επιμελητήριο της Ελλάδας

Άλλο _____

10. Αν έχετε εκπαιδευτεί στις έμμεσες τεχνικές ελέγχου πως αξιολογείται το εκπαιδευτικό πρόγραμμα;

Πολύ καλό

Καλό

Μέτριο

Κακό

11. Έχετε χρησιμοποιήσει έμμεσες τεχνικές ελέγχου;

(αν δεν έχετε χρησιμοποιήσει έμμεσες τεχνικές ελέγχου παρακαλώ μην συνεχίσετε την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου που αφορά τις έμμεσες τεχνικές)

Ναι

Όχι

12. Σε ποια κατηγορία φορολογούμενων έχετε εφαρμόσει κυρίως έμμεσες τεχνικές ελέγχου;

Φυσικά πρόσωπα

Προσωπικές εταιρείες

Ανώνυμες εταιρείες

13. Σε ποιόν κλάδο δραστηριότητας έχετε εφαρμόσει έμμεσες τεχνικές ελέγχου;

(μέχρι 3 επιλογές)

Υπηρεσίες

- Ψυχαγωγία
- Εστίαση
- Ξενοδοχειακό κλάδο
- Βιομηχανίες
- Παραγωγικές επιχειρήσεις
- Εμπορικές επιχειρήσεις
- Άλλο

14. Σε τι ποσοστό των υποθέσεων εφαρμόζετε έμμεσες τεχνικές ελέγχου;

- Μικρότερο από 10%
- Μεταξύ 11% και 25%
- Μεταξύ 26 %και 50%
- Μεταξύ 56% και 75%
- Μεγαλύτερο από 76%

15. Ποια από τις παρακάτω έμμεσες τεχνικές χρησιμοποιείτε συνήθως;

- Καθαρής θέσης
- Ανάλυσης ρευστότητας
- Ύψους τραπεζικών καταθέσεων και δαπανών σε μετρητά
- Την αρχή των αναλογιών
- Τη σχέση τιμής πώλησης προς τον συνολικό όγκο κύκλου εργασιών

16. Κατά την εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου διαπιστώσατε διαφορές μεταξύ δηλωθέντων εισοδημάτων και αποτελέσματος ελέγχου;

- Ναι
- Όχι

17. Εάν κατά την εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου διαπιστώσατε διαφορές μεταξύ δηλωθέντων εισοδημάτων και αποτελέσματος ελέγχου, αυτή ήταν:

- Μεγάλη (>35%)
- Μεσαία (15% - 35%)
- Μικρή (<15%)

18. Κατά την άποψη σας ποια έμμεση τεχνική ελέγχου είναι πιο αποτελεσματική;

- Καθαρής θέσης
- Ανάλυσης ρευστότητας
- Ύψους τραπεζικών καταθέσεων και δαπανών σε μετρητά

- Η αρχή των αναλογιών
- Η σχέση τιμής πώλησης προς τον συνολικό όγκο κύκλου εργασιών

19. Στα αποτελέσματα που έχουν προσδιοριστεί μέσω των έμμεσων τεχνικών ελέγχου έχουν ασκηθεί ενδικοφανείς προσφυγές;

- Όχι
- Δεν γνωρίζω
- Ναι, σε ποσοστό μεγαλύτερο του 35%
- Ναι, σε ποσοστό από 15% έως 35%
- Ναι, σε ποσοστό μικρότερο του 15%

20. Οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου οδηγούν σε ασφαλή συμπεράσματα;

- Πολύ
- Αρκετά
- Λίγο
- Καθόλου
- Δεν γνωρίζω

21. Οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου είναι ένα σημαντικό εργαλείο της φορολογικής διοίκησης για τον περιορισμό της φοροδιαφυγής;

- Πολύ
- Αρκετά
- Λίγο
- Καθόλου
- Δεν γνωρίζω

22. Παρακάτω παρατίθενται μερικά προβλήματα των έμμεσων τεχνικών ελέγχων. Παρακαλούμε να τα ιεραρχήσετε.

(1 = καθόλου σημαντικό, 5 = πολύ σημαντικό)

	1	2	3	4	5
Μη επαρκής εκπαίδευση	☐	☐	☐	☐	☐
Μη ανταπόκριση των πληροφοριακών συστημάτων	☐	☐	☐	☐	☐
Δυσνόητο και πολύπλοκο νομοθετικό πλαίσιο	☐	☐	☐	☐	☐

--	--	--	--	--

Έλεγχος Δέουσας Επιμέλειας

23. Γνωρίζετε τι είναι ο έλεγχος δέουσας επιμέλειας;

- Ναι
 Όχι

24. Αν γνωρίζετε τον έλεγχο δέουσας επιμέλειας, από πού αντλήσατε πληροφορίες;

- Από την υπηρεσία – ΑΑΔΕ
 Από τον τύπο
 Από το διαδίκτυο
 Άλλο

25. Έχετε διενεργήσει έλεγχο δέουσας επιμέλειας;

- Ναι
 Όχι

Αν απαντήσατε όχι στην ανωτέρω ερώτηση παρακαλώ να μην συνεχίσετε με την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου

26. Έχετε εκπαιδευτεί στον έλεγχο δέουσας επιμέλειας;

- Ναι
 Όχι

27. Σε ποιόν κλάδο δραστηριότητας έχετε διενεργήσει έλεγχο δέουσας επιμέλειας;

- Μεσίτες – μεσιτικά γραφεία
 Έμπορους τέχνης
 Εξωτερικούς λογιστές – φοροτεχνικούς

28. Τι ποσοστό συμμόρφωσης στις απαιτήσεις της δέουσας επιμέλειας έχετε διαπιστώσει κατά την διενέργεια των ελέγχων αυτού του είδους;

- Καθόλου συμμόρφωση
 Μεγάλη (>75%)
 Μεσαία (55% - 74%)
 Μικρή (<25%)

29. Κατά την άποψη σας, αποτελούν οι έλεγχοι δέουσας επιμέλειας ένα σημαντικό εργαλείο της φορολογικής διοίκησης για τον περιορισμό του ξεπλύματος μαύρου χρήματος;

- Πολύ
 Αρκετά
 Λίγο
 Καθόλου
 Δεν γνωρίζω

30. Παρακάτω παρατίθενται μερικά προβλήματα των ελέγχων δέουσας επιμέλειας. Παρακαλούμε να τα ιεραρχήσετε

(1 = καθόλου σημαντικό, 5 = πολύ σημαντικό)

	1	2	3	4	5
Μη επαρκής εκπαίδευση	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
η νομοθεσία (επειδή είναι "εισαγόμενη") δεν λαμβάνει υπόψη την Ελληνική πραγματικότητα	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Μεγάλο κόστος για την εφαρμογή τους από μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Μη ύπαρξη τμημάτων εσωτερικού ελέγχου στις επιχειρήσεις	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Σύγκρουση συμφερόντων μεταξύ των εσωτερικών ελεγκτών και των εργοδοτών - πελατών τους	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

7.2. Οδηγίες ελέγχου δέουσας επιμέλειας

Παρατίθεται το πρόγραμμα ελέγχου εφαρμογής των μέτρων δέουσας επιμέλειας σύμφωνα με την Ο ΔΕΛ Ι 1013293 ΕΞ 2022/15-02-2022 οδηγία της Διεύθυνσης Ελέγχου της ΑΑΔΕ

Εσωτερικές διαδικασίες/ πολιτικές

- Υπάρχει συστηματική ενημέρωση/εκπαίδευση του προσωπικού για θέματα ξεπλύματος; (αρ.37) Αν ναι, παρακαλώ παραθέστε αντίστοιχο υποστηρικτικό υλικό. (αποδεικτικά σεμιναρίων, emails, εσωτερικών ενημερώσεων, συναντήσεων)

2. Υπάρχει γραπτή επικαιροποιημένη πολιτική για θέματα ξεπλύματος (πχ εγχειρίδιο πολιτικών και διαδικασιών); (αρ.35) Αν ναι , παρακαλούμε να μας χορηγηθεί.
3. Έχει οριστεί υπεύθυνος συμμόρφωσης με υποχρεώσεις ξεπλύματος. Αν ναι, παρακαλούμε να μας γνωστοποιηθεί το ονοματεπώνυμό του και τα στοιχεία επικοινωνίας του. (αρ.35)
4. Υπάρχουν διαδικασίες που να επιτρέπουν στους εργαζόμενους να καταγγέλλουν παραβάσεις εσωτερικά, μέσω ειδικού, ανεξάρτητου και ανώνυμου διαύλου, ανάλογου προς τον χαρακτήρα και το μέγεθος του εκάστοτε υπόχρεου προσώπου; (αρ.35 παρ.3β) Αν ναι, παρακαλούμε όπως μας καταγράψετε τις εν λόγω διαδικασίες.
5. (στην περίπτωση που ανήκουν σε όμιλο) Εφαρμόζονται επαρκείς και κατάλληλες πολιτικές και διαδικασίες για τους σκοπούς του ν.4557/2018 σε επίπεδο ομίλου, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν στην ανταλλαγή πληροφοριών, καθώς και την προστασία των προσωπικών δεδομένων; Η εν λόγω υποχρέωση ισχύει και για τις θυγατρικές και τα υποκαταστήματα που ανήκουν κατά πλειοψηφία στα υπόχρεα πρόσωπα και βρίσκονται σε κράτη μέλη της Ε.Ε. και τρίτες χώρες; (αρ.36) Παρακαλούμε να μας χορηγηθεί το αντίστοιχο υποστηρικτικό υλικό.

Μέτρα δέουσας επιμέλειας

6. Υπάρχει διαδικασία επαλήθευσης και ελέγχου των εγγράφων ταυτοποίησης (αναζήτηση ΓΕΜΗ, ΦΕΚ σύστασης κ.α. σχετ. ΠΟΛ 1200/29-10-18); (αρ.13 παρ.1α) Αν ναι, με τι τρόπο γίνεται αυτή;
7. Υπάρχει διαδικασία για την εξακρίβωση της ταυτότητας των πραγματικών δικαιούχων; (αρ.13 παρ.1β) Αν ναι, με τι τρόπο γίνεται αυτό;
8. Τηρείται αρχείο με τα στοιχεία ταυτοποίησης των πελατών; (αρ.30-31) Αν ναι παρακαλούμε όπως μας αποστείλετε το εν λόγω αρχείο από έως (κατά την κρίση του ο ελεγκτής μπορεί να ζητήσει λιγότερους ή περισσότερους μήνες).
9. Έχει πραγματοποιηθεί συναλλαγή με πελάτη πριν την ολοκλήρωση της διαδικασίας ταυτοποίησης; (αρ.14 παρ.1-2) Αν ναι, παρακαλούμε να μας γνωστοποιηθεί.

10. Υπάρχει διαδικασία ώστε να διαπιστωθεί αν κάποιος από τους πελάτες εμπíπτουν στον ορισμό των πολιτικώς εκτεθειμένων προσώπων» ή «στενών συγγενών» ή «στενών συνεργατών» (αρ.3 παρ.9 &10, αρ.18). Στην περίπτωση που ένας πελάτης χαρακτηριστεί υψηλού κινδύνου ή είναι ΠΕΠ εφαρμόζονται μέτρα αυξημένης δέουσας επιμέλειας; (αρ.16 & 18) Και αν ναι, τι μέτρα εφαρμόσατε και με ποιο τρόπο; (χορήγηση αντίστοιχου υποστηρικτικού υλικού)
11. Έχει απορριφθεί συνεργασία με πιθανό πελάτη λόγω υποψίας σύνδεσης αυτού με ΞΧ/ΧΤ; (αρ.23)
12. Υπάρχει πολιτική και διαδικασία από την οποία να προκύπτει ότι πραγματοποιείται επικαιροποίηση των διαδικασιών δέουσας επιμέλειας για τους υφιστάμενους πελάτες; (αρ.13 παρ.7) Αν ναι, ποια διαδικασία ακολουθείται;
13. Υπάρχει διαδικασία ελέγχου για τον εντοπισμό τυχόν ασυνήθιστων συναλλαγών; (αρ.16) Αν ναι, υπάρχει καταγεγραμμένη διαδικασία; Έχετε συναντήσει τέτοιες περιπτώσεις;
14. Τηρείται αρχείο εγγράφων και πληροφοριών για σκοπούς πρόληψης, εντοπισμού και διερεύνησης από την Αρχή, τις αρμόδιες αρχές ή κάθε άλλη δημόσια αρχή για χρονικό διάστημα πέντε ετών μετά το τέλος της επιχειρηματικής σχέσης με τον πελάτη ή την ημερομηνία της περιστασιακής συναλλαγής; (αρ.30 παρ.3) (κατά την κρίση του ο ελεγκτής μπορεί να ζητήσει δείγμα τέτοιων περιπτώσεων.

Ανάλυση Κινδύνου

15. Γίνεται εκτίμηση κινδύνου του πελάτη (υφιστάμενου και μη) - (client risk assesment), και πως τεκμηριώνεται ώστε να προσδιοριστεί ο τύπος των μέτρων της δέουσας επιμέλειας; (αρ.13 παρ. 9 & αρ.35 παρ.1-2) Παρακαλώ να μας γνωστοποιηθεί η μέθοδος και η αντίστοιχη τεκμηρίωση. Να ζητηθεί λίστα με όλους τους πελάτες για τους οποίους έχει γίνει εκτίμηση κινδύνου. Έχει γίνει έλεγχος ύπαρξης πελατών για τους οποίους δεν έχει γίνει εκτίμηση κινδύνου;
16. Η έκθεση εκτίμησης κινδύνου περιλαμβάνει θέματα όπως τον τύπο του πελάτη, γεωγραφικές περιοχές, τρόπους πληρωμής, προϊόντα και υπηρεσίες; (αρ.15 &16)

17. Έχουν συνεκτιμηθεί οι παράγοντες κινδύνου του Παραρτήματος Ι του ν.4557/2018 (ύπαρξη χαμηλότερου κινδύνου) και όλοι οι παράγοντες κινδύνου του Παραρτήματος ΙΙ του ίδιου νόμου (ύπαρξη υψηλότερου κινδύνου); (αρ.15 &16)

Αποστολή Αναφορών

18. Έχει οριστεί πολιτική για την υποβολή αναφορών προς την Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες; Έχουν σταλεί αναφορές στην Αρχή; (αρ.22) Αν ναι, τηρείτε σχετικό αρχείο; Παρακαλούμε να προσκομιστεί.
19. Τηρείται η απαιτούμενη από το Νόμο απαγόρευση γνωστοποίησης στον εμπλεκόμενο πελάτη ή σε τρίτους ότι διαβιβάσθηκαν ή θα διαβιβασθούν αρμοδίως πληροφορίες ή ότι διεξάγεται ή ενδέχεται να διεξαχθεί έρευνα ή ανάλυση για ΞΧ/ΧΤ; Και αν ναι, ενημερώνονται οι υπάλληλοι για τη συγκεκριμένη απαγόρευση του Νόμου; (αρ.27)

Λοιπές

20. Έχετε καταχωρήσει στο Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων τα στοιχεία του Πραγματικού Δικαιούχου της εταιρείας σας; (αρ.20)
21. Έχετε συμπληρώσει τον πίνακα Ι' του εντύπου Ε3; (Ε.2026/08.02.2019)
22. Με τι συχνότητα επικαιροποιείτε τις πληροφορίες που έχουν συλλεχθεί για την επιχειρηματική σχέση (ενδεδειγμένη εξέταση των συναλλαγών, επαγγελματικές δραστηριότητες, το προφίλ κινδύνου του, την προέλευση των κεφαλαίων); (αρ.13 παρ.1δ)
23. Συλλέγονται πληροφορίες για το αντικείμενο και τον σκοπό της επιχειρηματικής σχέσης και από ποιες πηγές συλλέγονται αυτές οι πληροφορίες; (αρ.13 παρ.1γ) Υπάρχει διαδικασία αξιολόγησης αυτών των πληροφοριών;

8. Βιβλιογραφικές αναφορές

8.1. Νόμοι

Απόφαση Α 1008/27-01-2020 «Καθορισμός του περιεχομένου και του τρόπου εφαρμογής των μεθόδων έμμεσου προσδιορισμού της φορολογητέας ύλης των περιπτώσεων α΄ και δ΄ της παραγράφου 1 του άρθρου 27 Ν . 4174/2013 (ΦΕΚ 170 Α) για τον διορθωτικό προσδιορισμό της φορολογητέας ύλης φυσικών ή νομικών προσώπων ή κάθε είδους νομικής οντότητας που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα», ΑΑΔΕ (2020).

Εγκύκλιος Ε 2016/2020 «Παροχή οδηγιών σχετικά με την εφαρμογή των μεθόδων έμμεσου προσδιορισμού της φορολογητέας ύλης των περιπτώσεων α΄ και δ΄ της παραγράφου 1 του άρθρου 27 του Ν. 4174/2013 (Α΄170)», ΑΑΔΕ (2020).

Νόμος 4172/2013 «Φορολογία εισοδήματος, επείγοντα μέτρα εφαρμογής του Ν . 4046/2012, του Ν . 4093/2012 και του Ν . 4127/2013 και άλλες διατάξεις»., ΦΕΚ Α' 167/23-07-2013 (2013).

Νόμος 4174/2013 «Φορολογικές διαδικασίες και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ Α' 170/26-07-2013 (2013).

Νόμος 4557/2018 «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849/ ΕΕ) και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ Α' 139/30-07-2018 (2018).

Οδηγία Ο ΔΕΛ Ι 1013293ΕΞ2022/15-02-2022 «Οδηγίες σχετικά με τη διενέργεια ελέγχων δέουσας επιμέλειας για την τήρηση του συνόλου των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις διατάξεις του ν.4557/2018 (Α΄139) για την πρόληψη και την καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες από τα υπόχρεα πρόσωπα για το έτος 2021»., ΑΑΔΕ (2022).

Οδηγία (ΕΕ) 849/2015 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού

συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 648/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και την κατάργηση της οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 2006/70/ΕΚ της Επιτροπής», L 141/73 Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2015)

8.2. Λοιπές βιβλιογραφικές αναφορές

Αναστασόπουλος, Ι.Δ. (1992). *Φορολογικό δίκαιο, βασικές έννοιες γενικές αρχές*. Αθήνα – Κομοτηνή: Σάκκουλα.

Ελλάδα. Επιτροπή Στρατηγικής για την Αντιμετώπιση της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και της Χρηματοδότησης της Διάδοσης Όπλων Μαζικής Καταστροφής. (2018). Έκθεση Εκτίμησης Εθνικού Κινδύνου για τη Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας. *Ελλάδα*. Αθήνα: Υπουργείο Οικονομικών.

Ελλάδα. Επιτροπή Στρατηγικής για την Αντιμετώπιση της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και της Χρηματοδότησης της Διάδοσης Όπλων Μαζικής Καταστροφής. (2021). Έκθεση Πεπραγμένων για το Έτος 2020. *Έκθεση Πεπραγμένων για το Έτος 2020*. Αθήνα: Υπουργείο Οικονομικών.

Καβαθάς, Σ. (2018). Εσωτερικός και εξωτερικός έλεγχος: Διαφορές και ομοιότητες στη σύγχρονη εποχή. *Accountancy Greece, Vol 30*. Ανακτήθηκε 27 Σεπτεμβρίου, 2022, από <https://www.accountancygreece.gr>

Καζαντζής, Χ. (2006). *Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος, Μία συστηματική προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων*. Πειραιάς: Business Plus A.E.

Στεργίου, Λ. (3 Ιανουαρίου, 2022). <https://www.capital.gr>. Ανακτήθηκε 16 Οκτωβρίου, 2022, από <https://www.capital.gr/oikonomia/3605649/to-metrito-paramenei-kuriarxo-meso-pliedromon-stin-ellada>.

Τσακλάγκανος, Α. & Σπαθής, Χ. (2015). *Ελεγκτική: γ' έκδοση*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη Εκδόσεις Α.Ε.

Adler, P., Falk, C., Friedler, S, Nix, T., Rybeck, G., Scheidegger, C., & Venkata subramanian, S. (2018). Auditing black-box models for indirect influence. *Knowledge and Information Systems*. 54, (1), 95-122.

Alldrige, P. (2008). Money laundering and globalization. *Journal of law and society*, 35(4), 437-463

Artavanis, N., Morse, A. & Tsoutsoura, M. (2012). Tax Evasion Across Industries: Soft Credit Evidence From Greece. *Chicago Booth Research Paper*. 12-25.

Biber, E. (2010). Revenue Administration: Taxpayer Audit--Use of Indirect Methods. *Technical Notes and Manuals*, 2010(005)

Buchanan, B. (2004). Money laundering—a global obstacle. *Research in International Business and Finance*, 18(1), 115-127

Camdessus, M. (1998). www.imf.org. Ανακτήθηκε 10 Ιουλίου, 2022, από <https://www.imf.org/en/News/Articles/2015/09/28/04/53/sp021098/>

Colon, DW. & Swagerman, DM. (2015). Enhanced relationship preparedness in a Dutch multinational context: A tax control framework. *J. Account. Tax*, 7 (11), 13-18.

Annual report 2016 - Coe. (n.d.). Ανακτήθηκε 14 Ιουνίου, 2022, from <https://rm.coe.int/annual-report-2016-moneyval-committee-of-experts-on-the-evaluation-of-/1680714f53>

Danopoulos, C.P. & Znidaric, B. (2007) Informal economy, tax evasion and poverty in democratic setting: Greece. *Mediterranean quarterly*, 18 (2)

Das-Gupta, A. & Gang, I. (1996). Value added tax evasion, auditing and transactions matching. *Social Science Research Network Electronic Library*. Working paper series. Rutgers University.

Dobrowolski, Z. (2017). *Combating corruption and other organizational pathologies*. Frankfurt am Main: Peter Lang.

Dobrowolski, Z. & Sułkowski, L. (2020). Implementing a Sustainable Model for Anti-Money Laundering in the United Nations Development Goals. *MDPI Sustainability*, 12

Filipovic, I., Bartulovic, M. & Susak, T. (2018). ACCOUNTING INFORMATION AS INDICATOR OF MONEY LAUNDERING. *31st International Scientific Conference on Economic and Social Development – “Legal Challenges of Modern World”*, Split, 7-8 Iouviou 2018. Split, 31, 168-172.

Financial Action Task Force. What is Money Laundering? 2019. Available online: <http://www.fatf-gafi.org/faq/moneylaundering/> (Ανακτήθηκε 27, Αυγούστου 2022)

Financial Action Task Force. (2019). *Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures Greece Mutual Evaluation Report*. Ανακτήθηκε 22 Iouviou, 2022, από <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/mer4/MER-Greece-2019.pdf>.

Geiger, H., Wuensch, O. (2007). The fight against money laundering: An economic analysis of a cost-benefit paradoxon. *Journal of Money Laundering Control*, 10(1), 91-105.

Gbadago, F.Y. & Awunyo-Vitor, D. (2015). Determinants of gift tax compliance among employees of the formal sector in Kumasi Metropolis, Ghana. *J. Account Tax*, 7 (2), 29-37.

Gouscos, D., Mentzas, G., & Georgiadis, P. (2001). Planning and implementing e-government service delivery: achievements and learnings from on-line taxation in Greece. In *8th Panhellenic Conference on Informatics* (pp. 8-10).

International Centre for Asset Recovery. Basel AML Index. 2018. Ανακτήθηκε 05 Ιουλίου, 2022. Available online: <https://index.baselgovernance.org/>

International Centre for Assets Recovery. Basel AML Index. 2017. Ανακτήθηκε 05 Ιουλίου, 2022, από https://index.baselgovernance.org/sites/index/documents/Basel_AML_Index_Report2017.Pdf/

Contact reporter Our team Douglas Dalby Contact, Douglas Dalby Contact, Dalby, D., & Contact. (2019). Panama Papers helps recover more than \$1.2 billion around the world. Ανακτήθηκε 25 Ιουλίου, 2022, από <https://www.icij.org/investigations/panama-papers/panama-papers-helps-recover-more-than-1-2-billion-around-the-world/>

Karagiorgos, T., Drogalas, G., Pazarskis, M., & Christodoulou, P. (2006). Conceptual framework, development trends and future prospects of internal audit: Theoretical approach. *5th Annual Conference of the Hellenic Finance and Accounting Association (H.F.A.A.). University of Macedonia. Thessaloniki. Greece. Conference Proceedings.*

Koromilas, G. (2013). *Tax notes*, Athens: Tax Advisors.

Leahy, G. (2006). Property Tax Audits: Applying Asset Obsolescence in a Good Way. *J.State Taxat*, 24 (4), 41-47.

Levi, M., & Reuter, P. (2006). Money laundering. *Crime and justice*, 34(1), 289-375

Lu, H., Richardson, G., & Salterio, S. (2011). Direct and indirect effects of internal control weaknesses on accrual quality: Evidence from a unique Canadian regulatory setting. *Contemporary Accounting Research*, 28(2), 675-707

Mulig, E., Murphy Smith, L. (2008). Understanding and preventing money laundering. Working paper. Research Gate. Ανακτήθηκε 15 Οκτωβρίου, 2022. Available at:
<https://www.researchgate.net/publication/228302122>

Panas, E. (2011). Research on tax evasion: Study the behavior and characteristics of the taxpayer. *Economic Chamber of Greece*.

Pavlopoulos, P., (2002). Shadow economy in Greece: reconsideration, ITEP, Athens, Greece (in Greek).

Slemrod, J. & Yitzhaki, S., (2002). Tax Avoidance, Evasion and Administration in A. J. Auerbach and M. Feldstein. *Handbook of Public Economics*, Vol. 3, North-Holland: Amsterdam, 1423-1470

Illicit money: How much is out there? (n.d.). Ανακτήθηκε 10 Σεπτεμβρίου, 2022, από https://www.unodc.org/unodc/en/frontpage/2011/October/illicit-money_-how-much-is-out-there.html

Wiggins, W. (2009). IRS Examination and Reconstruction of Income: Methods, Techniques and Taxpayer Rights. *J. Tax Prac. & Proc.* 11, (51).

Woods, B.F. (1998). *Inside the Commerce of the International Narcotics Traffickers*. In *The Art & Science of Money Laundering*; Paladin Press: Boulder, CO, USA, 1998; pp. 1–176